

LANDSKAPSARKITEKTUR
TRÄDGÅRD VÄXTPRODUKTIONSVETENSKAP
Rapportserie

Arbetsolycksfall i jord- och skogsbruk 2013

Occupational injuries in agriculture 2013

Stefan Pinzke, Peter Lundqvist

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap

Rapport 2017:19
ISBN 978-91-576-8950-4
Alnarp 2017

LANDSKAPSARKITEKTUR
TRÄDGÅRD VÄXTPRODUKTIONSVETENSKAP
Rapportserie

Arbetsolycksfall i jord- och skogsbruk 2013

Occupational injuries in agriculture 2013

Stefan Pinzke, Peter Lundqvist

Institutionen för Arbetsvetenskap, Ekonomi och Miljöpsykologi

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap

Rapport 2017:19

ISBN 978-91-576-8950-4

Alnarp 2017

Arbetsolycksfall i jord- och skogsbruk 2013

Occupational injuries in agriculture 2013

Stefan Pinzke, Peter Lundqvist

stefan.pinzke@slu.se, peter.lundqvist@slu.se

Utgivningsort: Alnarp

Utgivningsår 2017

Omslagsbild: Fredrik Saarkoppel, Kobolt Media AB

Serietitel: LTV fakultetens rapportserie

Elektronisk publicering: <http://epsilon.slu.se>

Bibliografisk referens:

(2017). *Arbetsolycksfall i jord- och skogsbruk 2013*. Alnarp: Sveriges lantbruksuniversitet. (LTV fakultetens rapportserie).

Nyckelord: arbetsskador, lantbruk, skogsbruk, frågeformulär, Sverige

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Institutionen för Arbetsvetenskap, Ekonomi och Miljöpsykologi

Sammanfattning

Syftet med studien var att SLU/AEM i samarbete med SCB genomföra en omfattande enkät- och intervjuundersökning om olycksfall i jord- och skogsbruk 2013 på motsvarande sätt som genomfördes 2004 och 1987 för att 1) få färsk och tillförlitlig statistik över inträffade olycksfall inom sektorn, 2) studera olycksutvecklingen genom att jämföra med resultat från de tidigare studierna och 3) få underlag för att kunna utvärdera den nationella kraftsamling som genomförts med syfte att förebygga skador inom sektorn.

Studien genomfördes med en postenkät till ett stratifierat urval om 6000 lantbruksföretag från lantbruksregistret (63 000 företag) samt telefonintervjuer med de företag som redovisat olycksfall 2013.

Postenkäten bestod av tre dubbelsidiga blad med totalt 21 frågor. Den viktigaste frågan gällde om det förekommit några olycksfall på företaget under 2013. Olycksfallen rapporterades per verksamhet, dvs. för jordbruk, trädgårdsodling, kombinerat jord- och skogsbruk samt för annan närliggande näringsverksamhet. Telefonintervjuerna avsåg ytterligare 11 frågor för respektive olycksfall på företaget.

Totalt besvarade 3 379 företag (56%) postenkäten.

Resultaten uppräknades genom viktning och skattning av de svarande till hela populationen (63 000 företag) och alltså inte bara de svarande.

Av de 3379 företag som besvarade enkäten 2013 hade det vid 209 företag inträffat sammanlagt 242 olyckor. Motsvarande för undersökningen 2004 hade 5646 företag besvarat enkäten varav 397 hade drabbats av sammanlagt 460 olycksfall.

Efter uppräkning till populationsnivå beräknades det inträffa ca 4400 olycksfall på jordbruksföretagen 2013 (varav 66% inom jordbruket, 18% på jordbruksföretag med skogsbruk och 14% i annan närliggande verksamhet). Detta är en minskning med ca 12% jämfört med studien 2004 då det inträffade ca 5000 olycksfall. Inom det ”renodlade” jordbruket beräknades minskningen vara 22%. Skillnaderna är inte statistiskt säkerställda ($Z=-0,818$, $p=0,413$ resp. $Z=-1,257$, $p=0,209$) men är ändå så pass stora att vi har relativt goda skäl att tro att det rör sig om en faktisk minskning. Tar man hänsyn till det minskade arbetsbehovet i jordbruket eller minskningen av antalet jordbruksföretag sedan 2004 så har antalet olycksfall inte minskat.

Denna studie visar att mörkertalet för olyckor i lantbruket fortfarande är mycket stort då endast 7% av olycksfallen 2013 framkommer i den officiella arbetsskadestatistiken. Motsvarande för 2004 var 8%.

Det är till stor del är jordbruksföretag med djurproduktion som drabbas av olycksfall, 57% 2013 respektive 71% 2004. 2004 var andelen högst (30%) på företag med mjölkproduktion. 2013 hade motsvarande andel minskat till 18%. Detta innebär en statistisk säkerställd minskning ($Z=-2,898$, $p=0,004$) av antal olycksfall på mjölkföretag från 1538 år 2004 till 738 år 2013. Samtidigt har antalet mjölkgårdar minskat

vilket medförde att under 2013 drabbades 17% av alla kvarvarande gårdar med mjölkproduktion av ett eller flera olycksfall. Motsvarande för 2004 var 15%.

74% av olycksfallen år 2013 och 84% år 2004 drabbade män. Minskningen är inte signifikant ($Z=-1,826$, $p=0,068$).

55% av de olycksdrabbade 2013 var över 55 år gamla jämfört med 46% år 2004. 28% var 65 år eller äldre 2013 jämfört med 7% 2004. Ökningen är signifikant ($Z=2,817$, $p=0,005$).

Vanligaste skadehändelser 2013 och 2004 var djurrelaterade (djurspark mm) (27% vs. 30%) följt av fallolyckor (21% vs 25%), träffad av föremål i rörelse (15% vs. 10%) och maskin/fordonsolyckor (10% vs. 16%).

21% av de företag där det inträffat olycksfall 2013 har haft någon form av arbetsmiljörådgivning under 2011, 2012 eller 2013, främst genom "Säkert Bondförnuft" (16%), medan 10% av de företag där det inte inträffat olycksfall har haft arbetsmiljörådgivning.

67% av de företag där det inträffat olycksfall 2013 har vidtagit förebyggande åtgärder under 2011, 2012 eller 2013, främst genom att ha åtgärdat någon brist (33%) samt ökad användning av skyddsutrustning (31%). Motsvarande har 53% av de företag där det inte inträffat olycksfall vidtagit förebyggande åtgärder, främst genom att ha använt skyddsutrustning (40%) och åtgärdat någon brist (18%).

Nyckelord: arbetsskador, lantbruk, skogsbruk, frågeformulär, Sverige

Abstract

The aim of the study was that SLU / AEM, in collaboration with Statistics Sweden, conduct a comprehensive questionnaire and interview study on occupational injuries in agriculture and forestry in 2013 similarly implemented in 2004 and 1987, in order to 1) obtain fresh and reliable statistics on injuries in the sector, 2) study the development of injuries by comparing the results of the previous studies and 3) provide a basis for evaluating the national mobilization of actions in order to prevent injuries in the sector.

The study was conducted by a mail-in survey to a stratified sample of 6,000 agricultural enterprises from the Farm Register (63,000 farms) and telephone interviews with the companies that reported accidents in 2013.

The mail questionnaire consisted of three double-sided pages with a total of 21 questions. The main issue was whether there had been any injuries at the company in 2013. Injuries were reported per business, i.e. for agriculture, horticulture, combined agriculture and forestry, and for other related business activities. The telephone interviews addressed an additional 11 questions for each injury at the company.

A total of 3,379 companies (56%) responded to the questionnaire.

The results were enumerated by weighting and estimation of the respondents to the whole population (63,000 companies), and thus not just the respondents.

Of the 3,379 companies responding to the survey in 2013, 202 companies had a total of 242 accidents. By comparison, in 2004, 5,646 companies had answered the survey, of which 397 had a total of 460 accidents.

Extrapolated to a population-level in 2013, an estimated 4,400 injuries occurred in agricultural enterprises in 2013 (of which 66% were in pure agriculture, 18% on farms with forestry and 14% in other related activities). This is a decrease of about 12% compared with the 2004 study when there were approximately 5,000 accidents. In pure agriculture, the reduction was estimated to be 22%. The differences are not statistically significant but is still so large that we have a relatively good reason to believe that there is an actual reduction ($Z=-0,818$, $p=0,413$ and $Z=-1,257$, $p=0,209$). Taking into account the reduced labor requirement in agriculture or the decrease in the number of farms since 2004, the number of injuries has not decreased.

This study shows that the unreported number of accidents in agriculture is still very high, as only 7% of the injury cases in 2013 appear in official occupational injury statistics, compared with 8% in 2004.

It is largely holdings with livestock production that suffered accidents, 57% in 2013 and 71% in 2004, respectively. In 2004, the proportion was highest (30%) on dairy farms. In 2013, the corresponding proportion had fallen to 18%. This means a statistically significant decrease ($Z=-2,898$, $p=0,004$) in the number of injuries in the dairy business from 1,538 injuries in 2004 to 738 in 2013. At the same time, the number of dairy farms has decreased, which resulted in 17% of all remaining farms

with milk production of one or more injuries in 2013. The corresponding figure for 2004 was 15%.

74% of accidents in 2013 and 84% in 2004 affected men. The decrease is not significant ($Z=-1,826$, $p=0,068$).

55% of the victims in 2013 were over 55 years old compared with 46% in 2004. 28% were 65 years or older 2013 compared to 7% in 2004. The increase is significant ($Z=2,817$, $p=0,005$).

The most common injury events in 2013 and 2004 were animal related (kicked by animal etc.) (27% vs. 30%) followed by fall injuries (21% vs. 25%), hit by a moving object (15% vs. 10%) and machine / vehicle accidents (10% vs. 16%)

21% of the companies in which incidents occurred in 2013 have had some kind of work environment advice in 2011, 2012 or 2013, mainly through "Secure common sense" (16%), while 10% of the companies in which no injuries occurred have had occupational safety advice.

67% of the companies in which incidents occurred in 2013, have taken preventive measures in 2011, 2012 or 2013, mainly by correcting deficiencies (33%) and increased use of protective equipment (31%). Correspondingly, 53% of the companies in which injuries have not occurred have taken preventive measures, primarily by using protective equipment (40%) and correcting some deficiencies (18%).

Keywords: occupational injuries, farming, forestry, questionnaire, Sweden

Förord

Uppgifter om arbetsskador är viktigt att sammanställa för att identifiera olika arbetsmiljöproblem och för det förebyggande arbetsmiljöarbetet. Mot denna bakgrund har två omfattande enkätstudier tidigare genomförts tillsammans med Statistiska Centralbyrån (SCB) angående olycksfall som inträffat i jord- och skogsbruk under år 1987 respektive 2004.

Båda undersökningarna visade att det faktiska antalet olycksfall som inträffat i jord- och skogsbruk var flera gånger högre än antalet anmälda olyckor. Under det senaste decenniet har den intensiva rationaliseringen av det svenska jord- och skogsbruket accelererat. Denna förändringsprocess har sannolikt resulterat i ett förändrat mönster vad gäller den enskildes arbetssituation och exponering för olika riskfaktorer som kan leda till olycksfall och sjukdom. Samtidigt har ett flertal initiativ tagits till åtgärder och satsningar från regering och myndigheter för att minimera personskadorna inom svenskt lantbruk.

Det syntes därför angeläget att uppdatera olycksfallsstatistiken från 2004 för att dels få en uppfattning om den verkliga olycksfallsfrekvensen idag och dels erhålla aktuellt planeringsunderlag för att förebygga olycksfallen.

Med ekonomiskt stöd från Stiftelsen Lantbruksforskning (SLF-H1346223) genomfördes därför en ny enkätundersökning avseende olycksfall som inträffat i jord- och skogsbruk 2013.

Projektet har initierats, planerats och drivits av Docent Stefan Pinzke och Professor Peter Lundqvist från Institutionen för Arbetsvetenskap, Ekonomi, Miljöpsykologi (AEM) vid SLU Alnarp. De har också svarat för den fördjupade analysen samt för rapportsammanställningen. SCB har genom Daniel Persson och Christian Scheutz lett arbetet med enkätundersökningen medan Staffan Berge Holmbom har tagit fram tabellplan och utfört beräkningarna till tabellerna. På enkätenheten sammanställde Linda Bergkvist materialet efter scanning. Vid AEM har Eva Göransson och Elise Bostad genomfört telefonintervjuer med lantbrukare som drabbats av olycksfall och Peter Centerfeldt har varit behjälplig vid transkribering och kodning av intervjuerna.

Det är vår förhoppning att denna rapport kan bidra dels som planeringsunderlag för förebyggande insatser av olycksfallen och dels till att stimulera fortsatt forskning om olycksfallsproblematiken i jord- och skogsbruket.

Alnarp i november 2017

Stefan Pinzke

Institutionen för Arbetsvetenskap, Ekonomi och Miljöpsykologi (AEM)

Innehållsförteckning

1	Bakgrund	11
1.1	Syfte	12
2	Uppläggning och genomförande	13
2.1	Population och urval	13
2.2	Variabler	13
2.3	Datainsamling	14
2.4	Viktberäkning och skattning	14
2.5	Resultatsammanställning	14
3	Resultat	16
3.1	Olycksfall efter verksamhet, antal företag, arbetsbehov och driftsinriktning	16
3.2	Olycksfall efter landsdel	21
3.3	Olycksfall efter ensamföretag förekomst av anställda, huvud/bisyssla och personkategori	22
3.4	Olycksfall efter olycksplats och månad	24
3.5	Olycksfall efter kön, ålder och erfarenhet	25
3.6	Olycksfall efter sjukvård, frånvaro, sjukskrivning och anmälan om arbetsskada	26
3.7	Olycksfall efter händelse och referensområde	28
3.8	Olycksfall efter skadad kroppsdel och typ av skada	29
3.9	Olycksfall efter arbetsmiljörådgivning och åtgärder	30
4	Diskussion	33
4.1	Orsakssamband	33
4.2	Jämförelse av resultat från 2013 mot 2004	33
4.3	Jämförelse av resultat från 2004 mot 1987	34
5	Referenser	35
	Bilaga 1, Frågeblankett för postenkät	37
	Bilaga 2, Frågeblankett för telefonintervju	45
	Bilaga 3, Kodförteckning för referensområden	51
	Bilaga 4, Kodförteckning för händelser	53
	Bilaga 5, Tabellbilaga	55
	Bilaga 6, Teknisk rapport	83
	Bilaga 7, Kvalitetsrapport	91
	Bilaga 8, Kommentarer till olyckstillfället	97

1 Bakgrund

Jord- och skogsbruk utgör Sveriges farligaste arbetsplats, där det varje år omkommer 10-15 personer, flera av dem barn. Dessutom skadas tusentals årligen (Arbetsliv, 2010; LRF, 2013). Det är därför en mycket viktig uppgift att kartlägga arbetsskador och olycksfall för att förbättra riskmedvetandet, säkerheten och det förebyggande arbetsmiljöarbetet inom denna sektor (Jordbruksverket, 2007; Arbetsmiljöverket, 2013). Genom att jämföra frekvensen och omfattningen av de skador, som orsakas av olika arbetsmiljöproblem, kan man få en uppfattning om vilka problem som är mest respektive minst allvarliga (SCB, 2003).

Lantbrukare, liksom andra egenföretagare, skall på samma sätt som löntagare anmäla olycksfall till försäkringskassan. En sådan anmälan är också en förutsättning för att den officiella, vedertagna statistiken (ISA) över olycksfall i olika yrken och branscher skall bli korrekt och kunna användas bl.a. som underlag för olika former av förebyggande insatser. Vi vet sedan länge att egenföretagaren inte har samma benägenhet som löntagare att anmäla inträffade olycksfall och skador. Skälen här till är flera. Egenföretagaren har oftast flera karensdagar i sjukförsäkringssystemet, han har ofta inte möjlighet att sjukskriva sig, han måste sjukdom och skador till trots ändå sköta sin rörelse etc. Mot denna bakgrund genomförde dåvarande Lantbrukshälsan tillsammans med dåvarande Arbetarskyddsstyrelsen och Statistiska Centralbyrån (SCB) en enkätstudie bland 20 000 jord- och skogsbrukare angående olycksfall som inträffat i jord- och skogsbruk under år 1987. Syftet med enkätstudien var att få en mera korrekt uppfattning om det faktiska antalet olycksfall och dessutom att få en uppfattning om vilken typ av olycksfall som dominerar för att bättre kunna planera förebyggande insatser. Undersökningen visade att det faktiska antalet olycksfall som inträffat i jord- och skogsbruk år 1987 var ca 2 gånger högre än antalet anmälda olyckor. Dock var den genomsnittliga frånvaron vid olycka (28 dagar) ungefär densamma som i andra näringar (Hansson et. at., 1987).

2004 genomfördes en ny omfattande enkät- och intervjuundersökning av 7000 jordbruksföretagare med ekonomiskt stöd från Stiftelsen Lantbruksforskning (Dnr SLF 196/03, Projnr 0335013) och med målsättning att få fördjupad kunskap om

olycksfallens omfattning inom jord- och skogsbruk. Studien utarbetades i nära samarbete med representanter från Arbetsmiljöverket, Statistiska Centralbyrån (SCB), LRF, forskare, arbetsmarknadens parter m fl. avseende olycksfall som inträffat i jord- och skogsbruk.

Resultaten från undersökningen visade att ca 5000 olycksfall inträffade år 2004 på jordbruksföretag med och utan skogsbruk. I den officiella arbetsskadestatistik som publiceras av Arbetsmiljöverket anmäldes endast ca 400 arbetsolycksfall år 2004 inom jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske (Arbetsmiljöverket, 2006). Detta innebär att endast 8% av de inträffade olycksfallen framkom i den officiella arbetsskadestatistiken (Pinzke & Lundqvist, 2007; 2011).

Studien från 2004 föranledde en rad olika initiativ för att kommunicera resultaten och diskutera olika möjligheter till åtgärder och satsningar för att minimera personskadorna inom svenskt lantbruk. Två viktiga insatser var initiativ till Kuopiodeklarationen mot olycksfall i lantbruket (<http://allan.jbt.slu.se/nmaoh/Olycksfall/Kuopiodeklarationen.pdf>) och medverkan i regeringsuppdraget/rapporten ”Motverka olycksfall i lantbruket” (http://www2.sjv.se/webdav/files/SJV/trycksaker/Pdf_rapporter/ra07_8.pdf). I båda rapporterna påtalas vikten av att en detaljerad och tillförlitlig olycksstatistik inom lantbruket tas fram årligen som underlag till både förebyggande insatser och utvärdering av effekten av företagna insatser. I sin förlängning och som en mycket viktigt följd av studien och av rapporten ”Motverka olycksfall i lantbruket” startade SLU, LRF och JTI på regeringens uppdrag upp projektet ”Säkert Bondförnuft” med målsättningen att halvera olycksfallen i jordbruket till 2013 (<http://www.sakertbondfornuft.se/>).

1.1 Syfte

Syftet med föreliggande studie var att SLU/AEM i samarbete med SCB upprepa en omfattande enkät- och intervjuundersökning rörande olycksfall i jord- och skogsbruk 2013 på motsvarande sätt som genomfördes 2004 och 1987 för att:

1. få färsk och tillförlitlig statistik över dagens arbetssituation och inträffade olycksfall inom jord- och skogsbruk.
2. studera olycksutvecklingen inom jord- och skogsbruket genom att jämföra med resultat från 2004 och 1987 års studier.
3. få underlag för att kunna utvärdera den nationella kraftsamling som har genomförts dels genom satsningen ”Säkert Bondförnuft” och dels genom Arbetsmiljöverkets nationella tillsynsinsats samt andra initiativ som alla syftade till att förebygga skador inom sektorn.

2 Uppläggning och genomförande

Huvudundersökningen genomfördes som en postenkät med två påminnelser samt telefonintervjuer med företag som redovisat olycksfall.

2.1 Population och urval

Målpopulationen, dvs. de objekt som man önskade dra slutsatser om, utgjordes i denna undersökning av lantbruksföretag som 2013 hade mer än två hektar åker, företag med stor djurbesättning (oavsett åkerarealens storlek) samt företag med trädgårdsodling (minst 0,3 hektar friland eller minst 200 kvadratmeter växthusyta).

Urvalsramen utgjordes av lantbruksregistret (LBR) 2013. Populationen storlek var drygt 63000 företag. Detta kan jämföras med ungefär 67000 för motsvarande undersökning 2004 och 103600 företag 1987.

Från urvalsramen drogs ett stratifierat urval om 6000 lantbruksföretag som utgjorde grunden för postenkäten. Motsvarande urvalsstorlekar för 2004 och 1987 var 7000 resp. 10000 företag.

2.2 Variabler

Postenkäten bestod av tre dubbelsidigt blad med totalt 21 frågor (Bilaga 1). Den viktigaste frågan gällde om det förekommit några olycksfall på företaget under 2013. Med olycksfall avsågs plötsligt inträffade olyckshändelser som medfört kroppsskada och som utgjort hinder i arbetet. Olycksfallen har rapporterats per verksamhet, dvs. för jordbruk, trädgårdsodling, kombinerat jord- och skogsbruk samt för annan näringsverksamhet (inkomstbringande verksamhet som har direkt samband med lantbruket). Telefonintervjublanketten avsåg ytterligare 11 frågor för respektive olycksfall på företaget (Bilaga 2). Svaren på frågor avseende referensområde och huvudsaklig händelse i postenkäten och telefonintervjublanketten kodades enligt särskild framtagna kodförteckning (Bilaga 3, 4).

Förutom variabler som samlats in via blanketterna hämtades ett antal registervariabler från LBR. Dessa är bland annat företagets timklass och driftsinriktning (enligt lantbrukstypologin, dvs. typklassificeringssystemet för lantbruksföretag). Uppgifterna från LBR avser 2012.

Frågorna i postenkäten och telefonintervjublanketten överensstämde i stort med frågorna i de två tidigare undersökningarna förutom några tilläggsfrågor om företaget haft arbetsmiljörådgivning och om man genomfört åtgärder för att förebygga olycksfall.

2.3 Datainsamling

Totalt besvarade 3 379 företag huvudundersökningens postenkät, dvs 56 procent av de utvalda företagen. Motsvarande svarsfrekvens för 2004 och 1987 års undersökning var 81 respektive 86 procent.

Sammantaget pågick datainsamlingsarbetet av postenkäten från mitten av april till mitten av maj 2014 medan huvuddelen av telefonintervjuerna genomfördes under 2015.

2.4 Viktberäkning och skattning

Vikter har tagits fram för att kunna räkna upp resultatet från urvalsnivå till populationsnivå. Vikterna i denna undersökning kompenserar även för objektbortfallet och mätfelet, medan det partiella bortfallet hanterades genom imputeringar.

Vikterna har även justerats för bortfallsskevheter och mätfelsskevheter med utgångspunkt i 2004 års undersökning. Vikterna har justerats med en konstant som har beräknats utifrån resultat med och utan dessa studier 2004.

2.5 Resultatsammanställning

Sammanställningen av resultaten avser som ovan beskrivits en uppräknings genom viktning och skattning av de svarande till hela populationen och alltså inte bara de svarande. Detta gäller inte för frågorna hämtade från telefonintervjuerna 2013, dvs frågorna avseende huvudsakliga händelse, referensområde för olyckan, sjukvårdskontakt, skadad kroppsdel, typ av skada, samt hur den skadade mår idag. Resultaten från dessa frågor 2013 redovisas således ej justerade för skevheter och inte heller uppräknade till populationsnivå.

Den viktiga frågan om olycksfall delades upp per verksamhet och korstabulerades mot samtliga frågor i postenkäten.

Till varje parameterskattning anges s.k. medelfel i procent som ett mått på osäkerheten i skattningen. Det bör påpekas att osäkerheten i skattningar bedöms som mycket stor om antalet observationer är mindre än 15 eller det relativa medelfelet överskrider 35 procent.

Antalet trädgårdsolycksfall på lantbruksföretag både år 2013 och 2004 redovisas inte, på grund av osäkerheten då relativa medelfelen betydligt överskrider 35 procent, men är med stor säkerhet färre än 100 till antal.

För att beräkna statistisk signifikanta skillnader (p-värden) i antalet olyckor mellan åren 2004 och 2013 har medelfelen (E_{2004} , E_{2013}) och den standardiserade normalfördelningen (Z-värden) använts enligt följande:

$$Z_{2013-2004} = (E_{2013} - E_{2004}) / \sqrt{E_{2013} + E_{2004}}$$

Om Z-fördelningen ger ett p-värde < 0.05 så bedöms skillnaderna vara signifikanta.

En fullständig tabellsammanställning av resultaten finns redovisad i Bilaga 5.

För närmare beskrivning av population och urval, variabler, datainsamling, bortfall, etc. se Teknisk och kvalitetsrapport, (Bilaga 6, 7).

De enskilda kommentarerna till olyckshändelserna 2013 hämtade från postenkäten och telefonintervjuerna finns redovisade i Bilaga 8.

3 Resultat

3.1 Olycksfall efter verksamhet, antal företag, arbetsbehov och driftsinriktning

Av de 3379 företag som besvarade enkäten 2013 hade det vid 209 företag inträffat sammanlagt 242 olyckor. Motsvarande för undersökningen 2004 hade 5646 företag besvarat enkäten varav 397 hade drabbats av sammanlagt 460 olycksfall.

Efter uppräkningsnivå beräknades det inträffa ca 4400 olycksfall år 2013 på jordbruksföretag och jordbruksföretag i kombination med skogsbruk (varav ca 66% inom jordbruket, 18% inom skogsbruket och 14% i annan närliggande verksamhet). Detta är en minskning med ca 12% jämfört med undersökningen 2004 då det inträffade ca 5000 olycksfall (varav ca 74% inom jordbruket, 18% inom skogsbruket och 8% annan verksamhet). Olycksfallen inom verksamheten jordbruk skattades till 2923 stycken 2013 medan siffran var 3711 tio år tidigare, en skillnad på närmare 22%. Skillnaderna är inte statistiskt säkerställda ($Z=-0,818$, $p=0,413$ resp. $Z=-1,257$, $p=0,209$) men är ändå så pass stora att vi har relativt goda skäl att tro att det rör sig om en faktisk minskning (Diagram 1, Tabell 1).

För undersökningen 1987 ingår olyckor vid jordbruk i kombination jord/skog och renodlade jordbruksföretag (7500). I kombinerad jord/skogsbruk ingår olyckor vid skogsbruk i kombination jord/skog (1500). Detta gör att antal olyckor 1987 inte blir helt jämförbara med antal olyckor 2013 och 2004 (Diagram 1, Tabell 1).

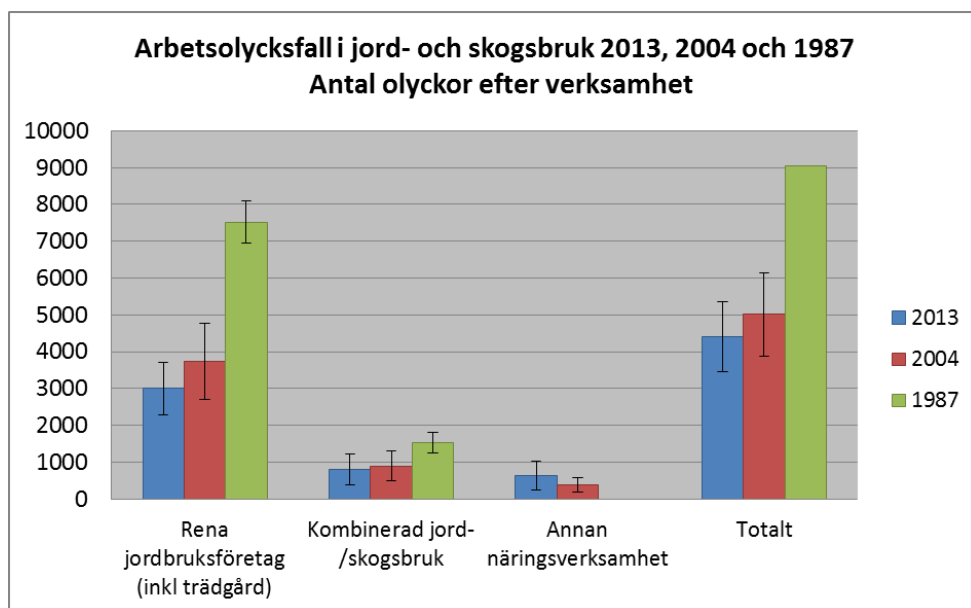

Diagram 1. Antal olyckor efter verksamhet i jord- och skogsbruk 2013, 2004 och 1987.

Tabell 1. Antal olyckor och andel per verksamhet samt antal företag med olycksfall och andel per verksamhet 2013, 2004 och 1987. Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Antal olyckor						Andel olyckor (%)						Antal företag				Andel föret. (%)			
	2013		2004		1987		2013		2004		1987		2013		2004		2013		2004	
Jordbruk	2923	12	3711	14	7520	4	66	5	74	4	83		2485	13	3357	15	64	5	73	4
Komb. jord-/skogsbruk	790	26	891	23	1520	9	18	4	18	4	17		728	28	756	23	19	5	17	4
Annan näringsverks.	625	31	380	27			14	4	8	2			465	30	357	28	12	3	8	2
Summa	4412	11	5013	11	9040		100	0	100	0	100	0	3894	11	4575	12	100	0	100	0

Om man vid fördelningen av olyckorna också tar hänsyn till antalet jordbruksföretag som ingick i undersökningarna 2013, 2004 och 1987 så blir frekvenserna nästan desamma för de olika åren (Diagram 2).

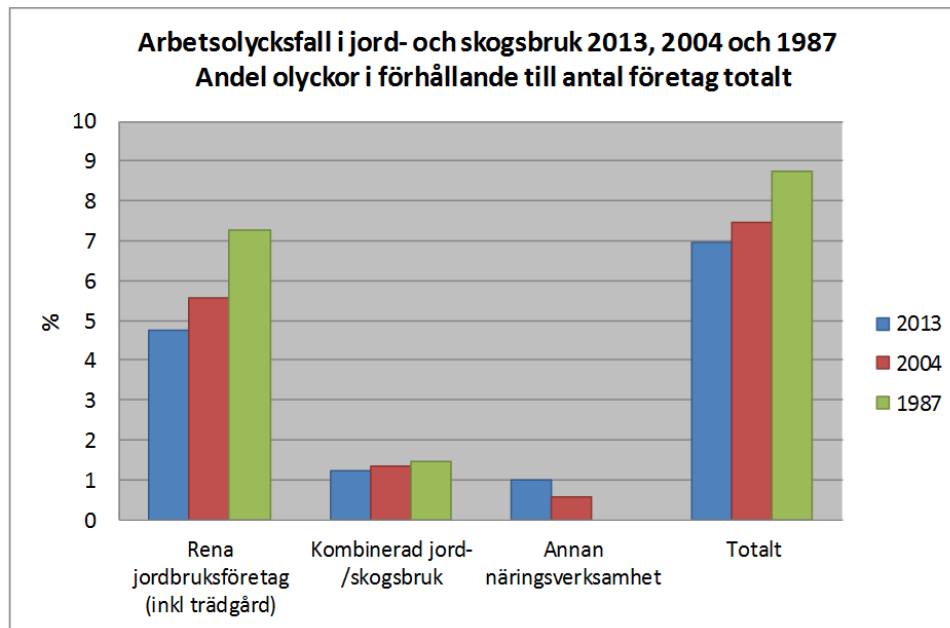

Diagram 2. Andel olyckor i förhållande till antal företag totalt i jord- och skogsbruk 2013, 2004 och 1987.

3 894 företag (6.2%) redovisade minst en arbetsolycka 2013 varav 64% inom jordbruk, 19% inom kombinerat jord-/skogsbruk samt 12% inom annan verksamhet. Motsvarande för 2004 hade 4 575 företag (6.8%) olyckor, 73% olycksfall relaterat till jordbruksverksamheten, 17% till skogsbruksverksamheten samt 8% till annan näringsverksamhet (Tabell 1).

Arbetsbehovet (mätt i standardtimmar) i jordbruket har minskat från 150 miljon arbetstimmar 1988, till 106 miljoner 2004, ner till 88 miljon arbetstimmar 2013. Detta gör att antalet olycksfall efter arbetsbehov inte minskat på totalen enligt skattningarna 2004 och 2013, dvs 2004 beräknades olycksfrekvensen till 47 per miljoner standardtimmar och till 50, år 2013. Motsvarande för 1987 var 55 olycksfall per miljon arbetstimmar (Diagram 3).

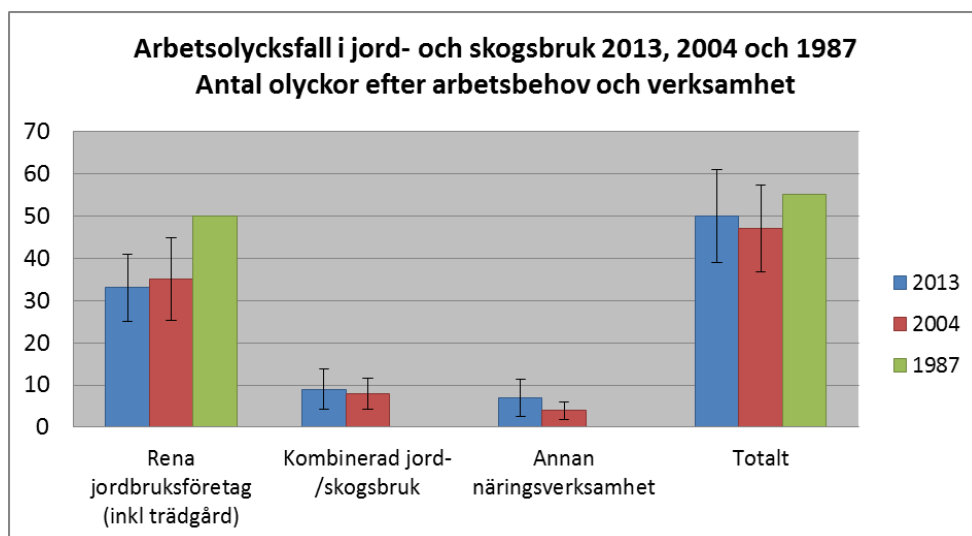

Diagram 3. Antal olyckor efter arbetsbehov (miljon standardtimmar) och verksamhet 2013, 2004 och 1987.

Flest olycksfall inträffar på småbruksföretag där arbetsbehovet är lågt (< 400 standardtimmar), Diagram 4, eller på företag där arbetsbehovet är mindre än 1600 standardtimmar, Diagram 5).

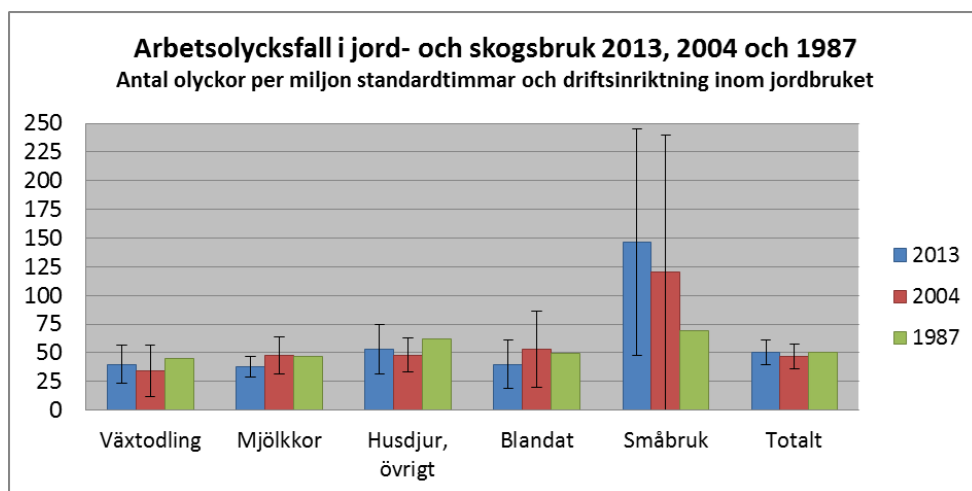

Diagram 4. Antal olyckor per miljon standardtimmar och driftinriktning inom jordbruket 2013, 2004 och 1987.

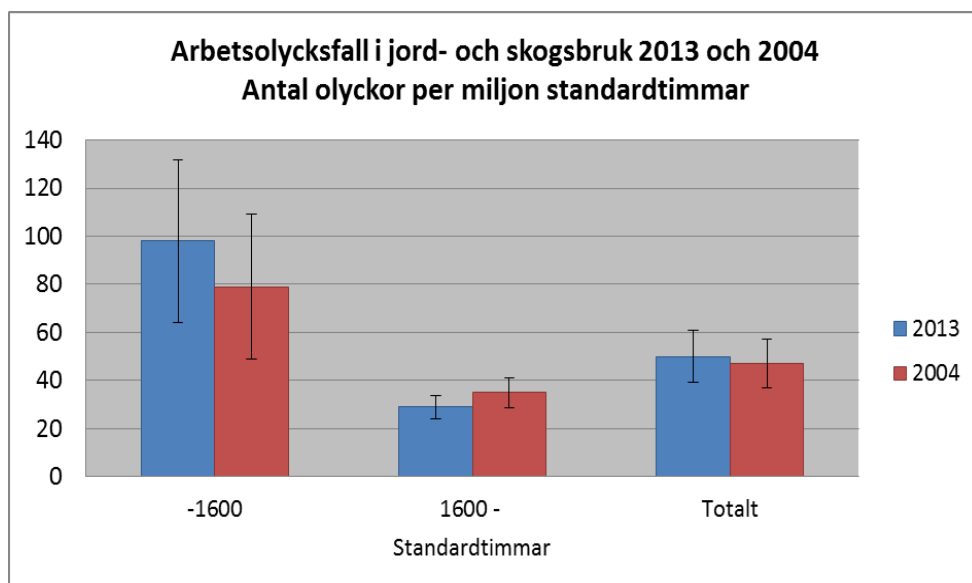

Diagram 5. Antal olyckor per miljon standardtimmar/år och timklass inom jordbruket 2013, 2004 och 1987.

Vad gäller olycksfall inom olika driftsinriktningar framgår det att det till stor del är jordbruksföretag med djurproduktion som drabbas (mjölkcor, husdjur övr., blandat växtodling och husdjur), 57% 2013, 71% 2004 respektive 76% 1987 (Diagram 6, Tabell 2).

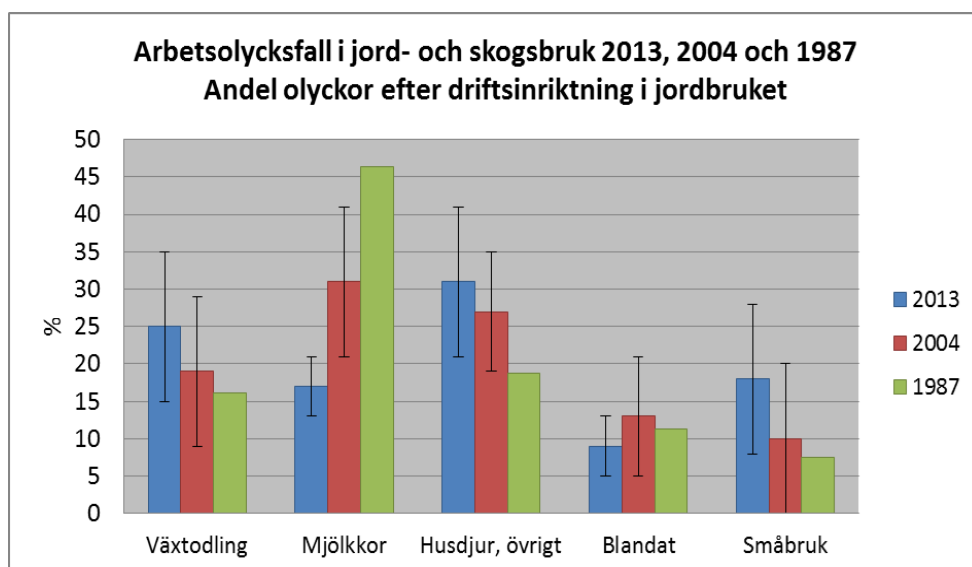

Diagram 6. Andel olycksfall efter driftsinriktning inom jordbruket 2013, 2004 och 1987.

Tabell 2. Antal olyckor och andel per driftsinriktning inom jordbruket 2013, 2004 och 1987. Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Driftsinriktning	Antal olyckor						Andel olyckor						Antal olyckor per en miljon standardtimmar					
	2013		2004		1987		2013		2004		1987		2013		2004		1987	
Växtodling	1091	21	966	33	1210		25	5	19	5	16		40	21	34	33	45	
Mjölkkor	738	12	1538	17	3490		17	2	31	5	46		38	12	48	17	47	
Husdjur, övrigt	1390	20	1330	15	1410		31	5	27	4	19		53	20	48	16	62	
Blandat	379	26	662	32	850		9	2	13	4	11		40	26	53	32	49	
Småbruk	814	34	518	50	560		18	5	10	5	7		146	34	120	50	69	
Summa	4412	11	5013	11	7520		100	0	100	0	100	0	50	11	47	11	47	

2004 inträffade det allra högst andel olycksfall (30%) på företag med mjölkproduktion. 2013 hade motsvarande andel minskat till 18% (Tabell 3). Detta innebär att vi kan konstatera en statistisk säkerställd minskning ($Z = -2,898$, $p = 0,004$) av antal olycksfall på mjölkföretag från 1538 år 2004 till 738 år 2013, Tabell 2.

Samtidigt har antalet mjölkgårdar minskat vilket medförde att under 2013 drabbades 17% av alla kvarvarande gårdar med mjölkproduktion av ett eller flera olycksfall. Motsvarande för 2004 var 15% (Tabell 3).

Tabell 3. Antal och andel företag med olyckor per driftsinriktning inom jordbruket 2013, 2004 och 1987. Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Driftsinriktning	Antal företag				Andel företag (%) per driftsinriktning				Andel företag (%) med olyckor			
	2013		2004		2013		2004		2013		2004	
Växtodling	885	19	937	34	23	4	20	6	5	1	5	2
Mjölkkor	694	11	1370	17	18	2	30	5	17	2	15	3
Husdjur, övrigt	1178	18	1222	16	30	5	27	4	8	1	7	1
Blandat	323	27	549	26	8	2	12	3	7	2	9	2
Småbruk	814	34	497	52	21	6	11	5	4	1	3	2
Summa	3894	11	4575	12	100	0	100	0	6	1	7	1

3.2 Olycksfall efter landsdel

Två tredjedelar av olycksfallen inträffade i Götaland, 62% 2013 och 68% 2004, Diagram 7. Tar man hänsyn till arbetsbehovet så inträffade det flest olycksfall i Norrland 2013 (ej signifikant), Diagram 8.

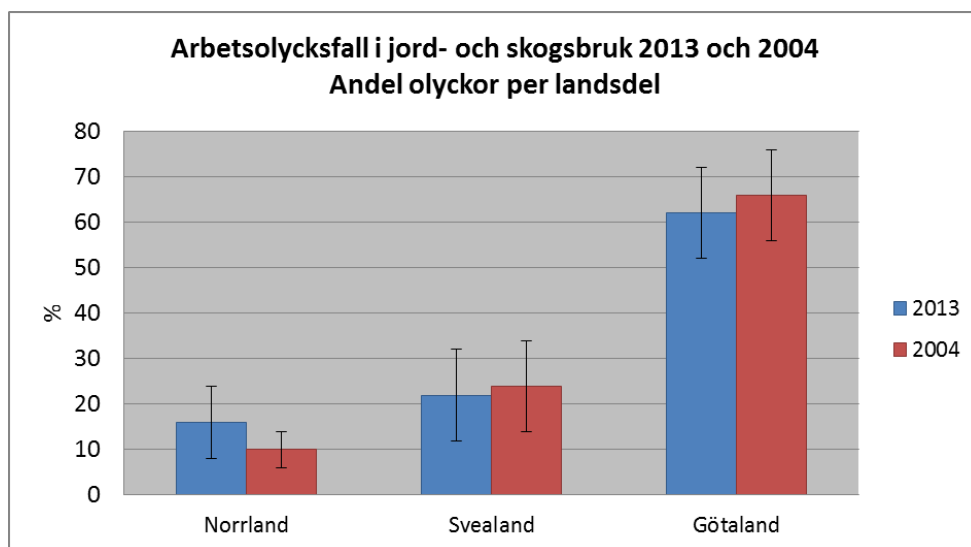

Diagram 7. Andel arbetsolycksfall inom jord- och skogsbruk efter landsdel 2013 och 2004.

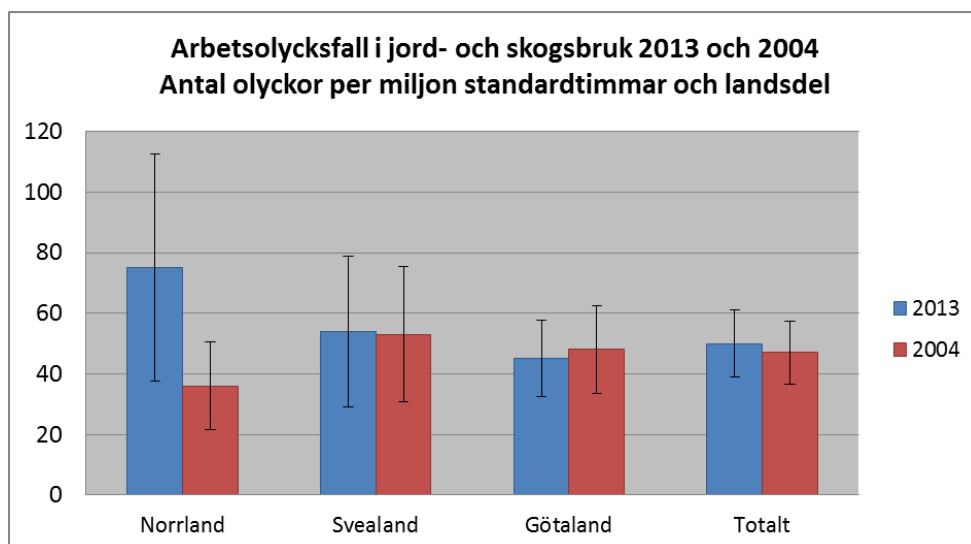

Diagram 8. Antal arbetsolycksfall inom jord- och skogsbruk efter arbetsbehov och landsdel 2013 och 2004.

3.3 Olycksfall efter ensamföretag förekomst av anställda, huvud/bisyssla och personkategori

Både under 2013 och 2004 inträffade en tredjedel av olycksfallen på företag där arbetet till minst 90% utfördes ensam av brukaren, Tabell 4.

Ca en tredjedel av de ”renodlade” jordbruksföretagen som rapporterade olycksfall hade anställda vilket är en signifikant minskning ($Z=-2,060$, $p=0,039$) jämfört

med 2004 då ca hälften hade anställda. Motsvarande rapporterade 43% av ”annan” verksamhet med anställda olycksfall 2013, en ökning (ej signifikant, $Z=1,393$, $p=0,164$) jämfört med 2004 då 21% hade olycksfall, Tabell 4.

70% av olycksfallen inträffade på ”renodlade” jordbruksföretag där jordbruket var huvudsyssla 2013. Motsvarande för 2004 var 81%, Tabell 4.

Tabell 4. Andel olyckor efter verksamhet, ensamföretag förekomst av anställda och huvud/bisyssla inom jord- och skogsbruk 2013 och 2004. Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Ensam				Inte ensam				Anställda				Inga anställda				Huvudsyssla				Bisyssla			
	2013	2004	2013	2004	2013	2004	2013	2004	2013	2004	2013	2004	2013	2004	2013	2004	2013	2004	2013	2004	2013	2004	2013	2004
Jordbruk	34	6	32	19	64	6	68	9	34	5	50	14	66	5	50	14	70	9	81	8	29	23	19	34
Komb. jord-/skog	48	13	48	24	45	13	52	22	12	6	23	51	87	6	77	15	56	24	66	15	39	36	34	28
Annan näringsverk.	35	15	29	38	65	15	71	16	43	16	21	33	54	16	79	9	85	9	36	32	12	58	64	18
Summa	36	6	35	15	61	5	65	8	31	4	44	13	67	5	56	10	69	8	75	7	28	19	25	21

Andel uppgift saknas 2013: 3% Ensamföretag, 2% Anställda, 3% Huvudsyssla

Det var framförallt brukaren på företagen inom jord- och skogsbruk som skadades både 2013 och 2004 (68 resp. 67%), medan 15 resp. 25% var annan familjemedlem (18 år eller äldre). 9 resp. 5% av olycksfallen drabbade anställd/driftsledare, avbytare (Diagram 9). Inom jordbruksverksamheten var motsvarande andelar för år 2013 och 2004, 69 resp. 61% brukare, 17 resp. 32% annan familjemedlem och 11 resp. 6% anställda.

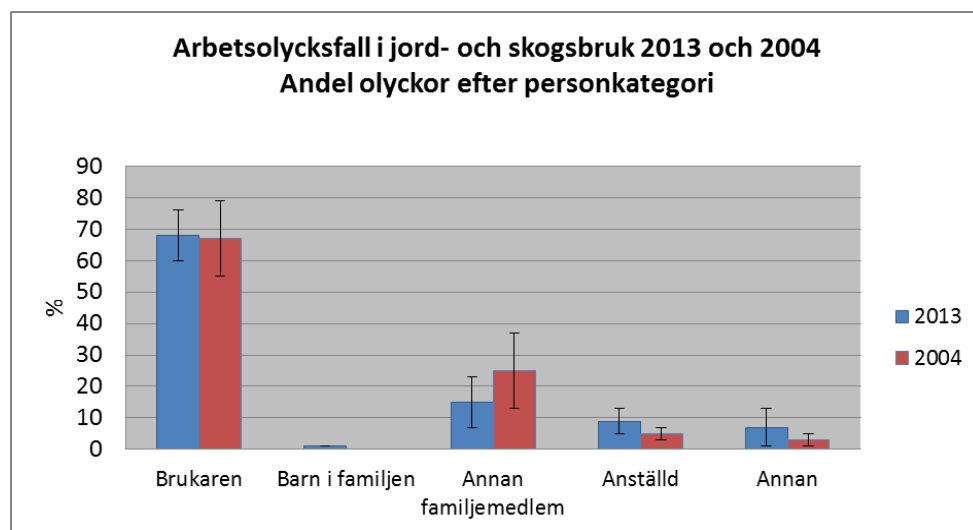
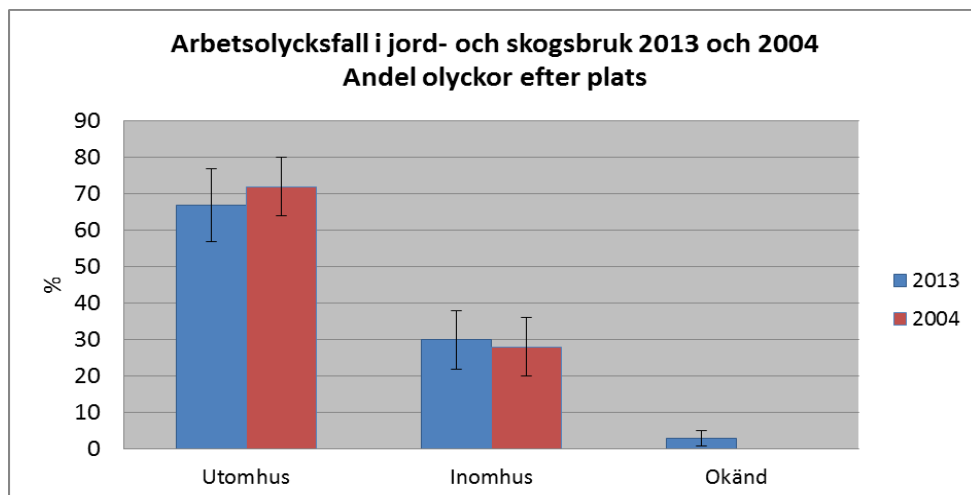

Diagram 9. Andel arbetsolycksfall inom jord- och skogsbruk efter personkategori 2013 och 2004.

3.4 Olycksfall efter olycksplats och månad

Merparten av olycksfallen inom jord- och skogsbruk inträffade utomhus både 2013 (67%) och 2004 (72%), Diagram 10. Inom det ”renodlade” jordbruket var andelen utomhus-olyckor 57% resp. 66%.

Figur 10. Andel arbetsolycksfall inom jord- och skogsbruk efter olycksplats 2013 och 2004.

Vanligaste månaderna för olycksfallen inom jord- och skogsbruk 2013 var juni (13%), juli (11%) december (10%) och februari (9%). Motsvarande för 2004 var november (16%), september (12%), april (12%) och mars (9%) (Diagram 11).

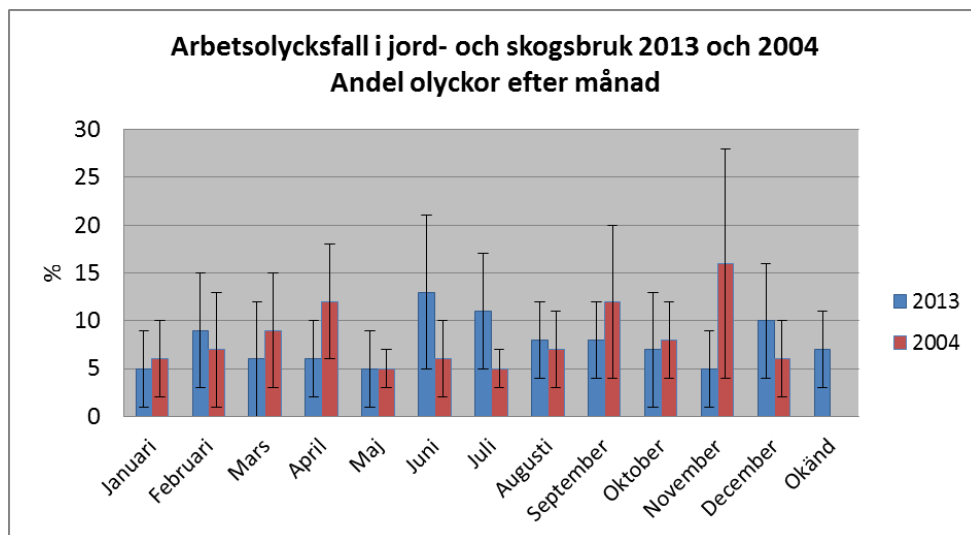

Diagram 11. Andel arbetsolycksfall inom jord- och skogsbruk efter månad 2013 och 2004.

3.5 Olycksfall efter kön, ålder och erfarenhet

74% av olycksfallen inom jord- och skogsbruket 2013 och 84% 2004 drabbade män. Minskningen är inte signifikant ($Z=-1,826$, $p=0,068$) (Diagram 12). Motsvarande andelar män inom det ”renodlade” jordbruket var 75 resp. 84% och 98 resp. 100% i det kombinerade jord- och skogsbruket. Inom annan verksamhet var kvinnorna i majoritet både 2013 och 2004, 53 resp. 55%.

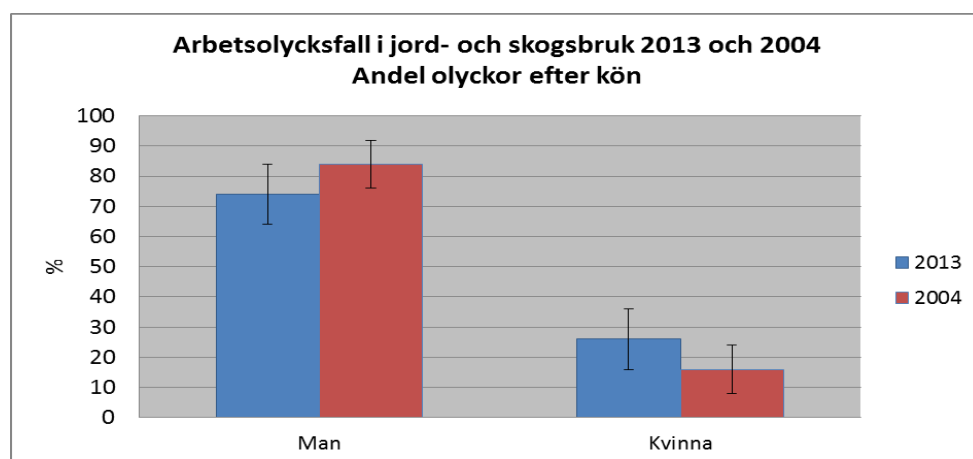

Diagram 12. Andel arbetsolycksfall inom jord- och skogsbruk efter kön 2013 och 2004.

55% av de olycksdrabbade 2013 var över 55 år gamla jämfört med 46% 2004. 28% var 65 år eller äldre 2013 jämfört med 7% 2004. Ökningen är signifikant ($Z=2,817$, $p=0,005$). Diagram 13.

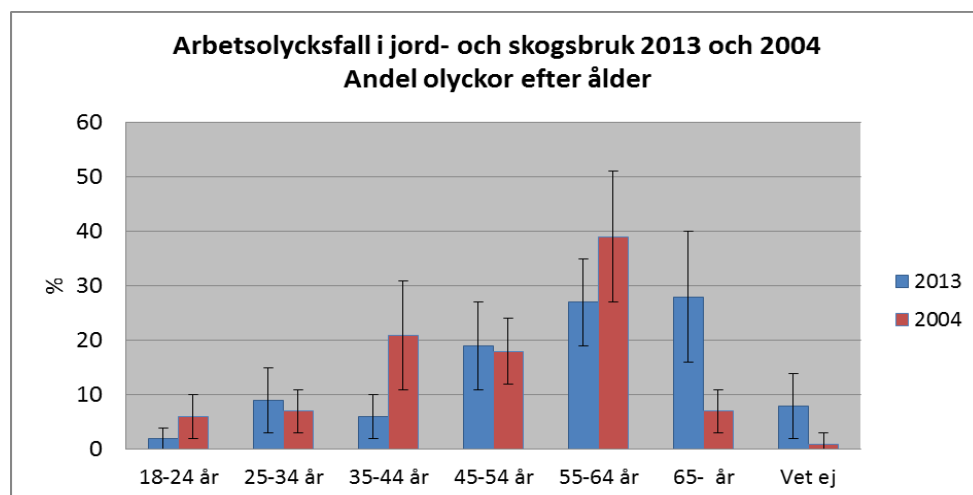

Diagram 13. Andel arbetsolycksfall inom jord- och skogsbruk efter ålder 2013 och 2004.

Ca 80% av de olycksdrabbade hade minst 10 års yrkeserfarenhet inom jord- och skogsbruket 2013 jämfört med 76% 2004. Den drabbade i den ”renodlade” jordbruksverksamheten hade i genomsnitt 31 års yrkeserfarenhet 2013 (29 år 2004).

3.6 Olycksfall efter sjukvård, frånvaro, sjukskrivning och anmälan om arbetsskada

67 resp. 63% av de som råkade ut för olycksfall i jord- och skogsbruket uppsökte sjukvård 2013 och 2004 (Diagram 14).

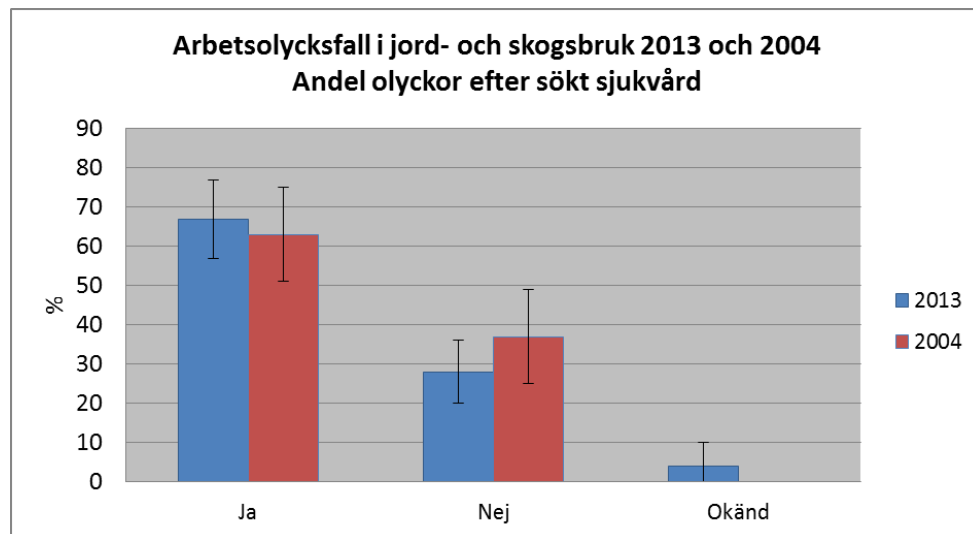
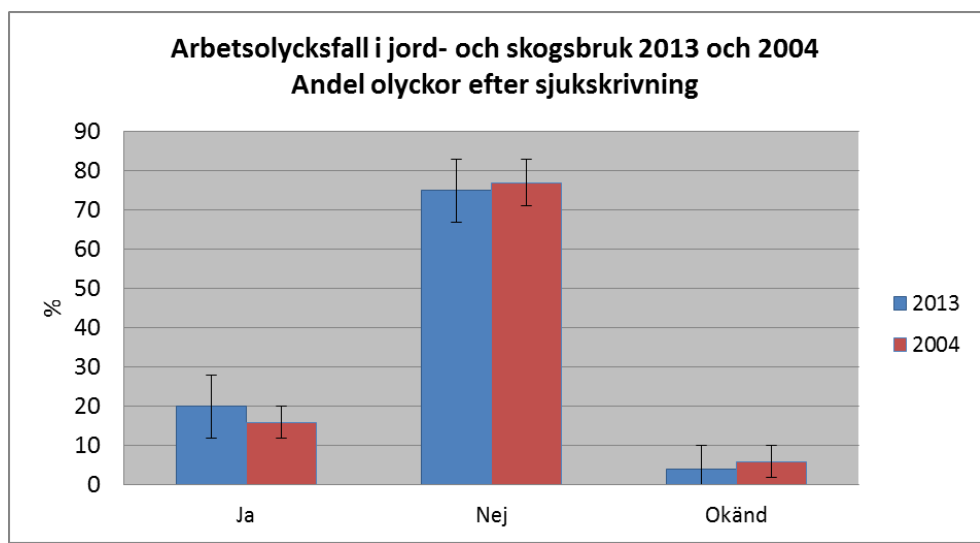

Diagram 14. Andel arbetsolycksfall inom jord- och skogsbruk efter sökt sjukvård 2013 och 2004.

Den skadade sökte i första hand vård på sjukhus (38* resp 61%) men även på vårdcentral (32* resp. 21%). I 19* resp. 9% av fallen tillkallades ambulans. (* Procentsatserna för 2013 baseras på telefonintervjuerna och är inte justerade för skevheter.)

Den genomsnittliga frånvaron från arbetet var 21 dagar beräknat på samtliga verksamma 2013. Motsvarande för 2004 var 14 dagars frånvaro. Ökningen är inte signifikant.

20% av skadorna ledde till sjukskrivning 2013 jämfört med 16% 2004 (Diagram 15). Den genomsnittliga sjukskrivningstiden var 15 dagar 2013 jämfört med 9 dagar 2004.

Figur 15. Andel arbetsolycksfall inom jord- och skogsbruk efter sjukskrivning 2013 och 2004.

70% av de skadade inom jord- och skogsbruk 2013 har blivit fullt återställda medan 28% hade kvarvarande hälsoproblem. Procentsatserna för 2013 baseras på telefonintervjuerna och är inte justerade för skevheter.

Både 2013 och 2004 anmäldes endast 11% av skadorna inom jord- och skogsbruket som arbetsskada till Försäkringskassan (Diagram 16).

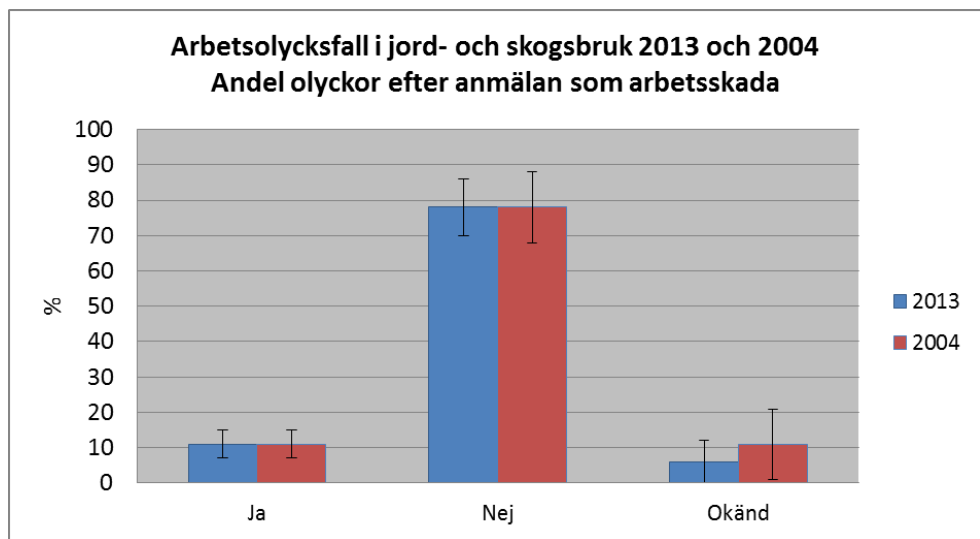

Diagram 16. Andel arbetsolycksfall inom jord- och skogsbruk efter anmälan som arbetsskada 2013 och 2004.

3.7 Olycksfall efter händelse och referensområde

Vanligaste skadehändelse inom jord- och skogsbruk 2013 var djurrelaterade olycksfall (djurspark mm) (27%) följt av fallolyckor (21%), träffad av föremål i rörelse (15%) och maskin/fordonsolyckor (10%). Motsvarande skadehändelser 2004 var djurrelaterade olycksfall (30%) följt av fallolyckor (25%), maskin/fordonsolyckor (16%) och träffad av föremål i rörelse (10%), Diagram 17. Procentsatserna för 2013 baseras på telefonintervjuerna och är inte justerade för skevheter.

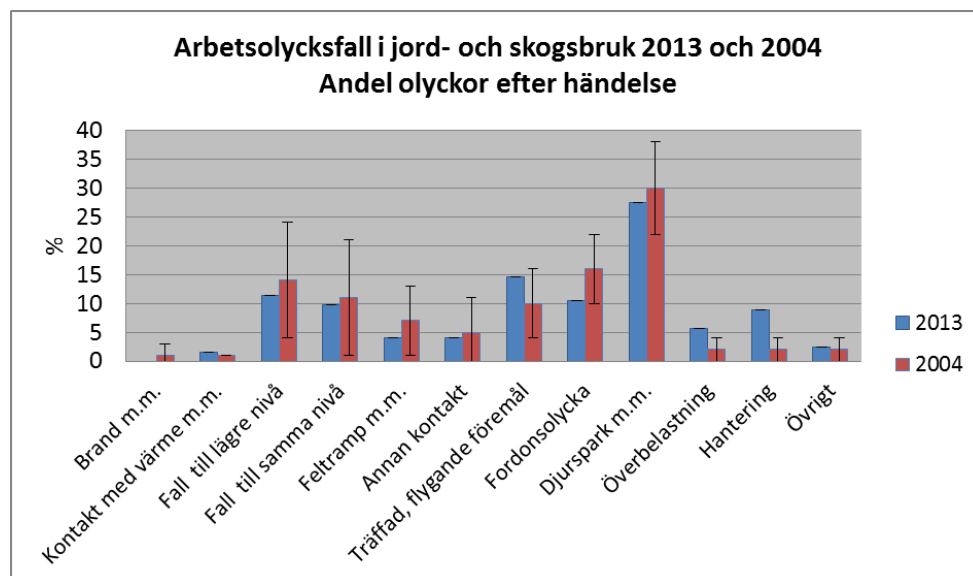

Diagram 17. Andel arbetsolycksfall inom jord- och skogsbruk efter händelse 2013 och 2004.

Vanligaste områden vid skadetillfället totalt inom jord- och det kombinerade jord- och skogsbruket 2013 var husdjur (40%), grödor (12%), annan näringsverksamhet (12%), samt byggnader/inventarier (9%). Motsvarande områden 2004 var husdjur (33%), byggnader/inventarier (21%), avverkning (10%), samt grödor (9%), Diagram 18. Vanligaste områden inom det "renodlade" jordbruket 2013 var husdjur (53%), grödor (16%), byggnader/inventarier (11%), samt traktorkörning (10%). Motsvarande områden 2004 var husdjur (44%), byggnader/inventarier (27%), grödor (13%), samt traktorkörning (5%). En tredjedel av olycksfallen inom skogsbruket 2013 inträffade vid fällning av träd. Flest olycksfall i annan näringsverksamhet 2013 inträffade i samband med hästverksamhet. Procentsatserna för 2013 baseras på telefonintervjuerna och är inte justerade för skevheter.

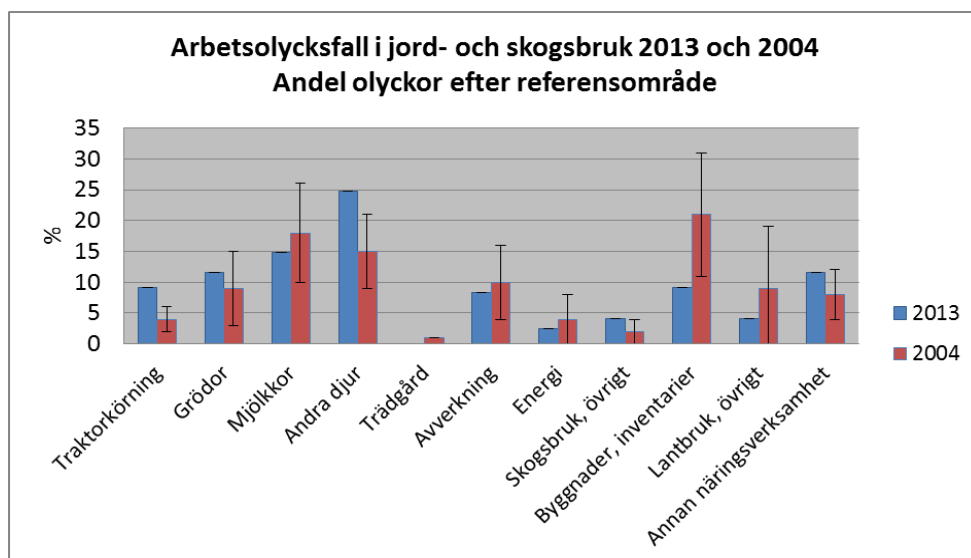

Diagram 18. Andel arbetsolycksfall inom jord- och skogsbruk efter referensområde 2013 och 2004.

3.8 Olycksfall efter skadad kroppsdel och typ av skada

Vanliga kroppsdelar som skadades vid olycksfall inom jord- och skogsbruket 2013 var höftled, ben och knä (20%), hand, handled, fingrar (15%), huvud (15%), axel, arm (11%) samt fot, fotled och tår (10%). Motsvarande för 2004 var hand, handled, fingrar (23%), axel, arm (13%), höftled, ben och knä (14%), fot, fotled och tår (13%) samt huvud (10%), Diagram 19. Procentsatserna för 2013 baseras på telefonintervjuerna och är inte justerade för skevheter.

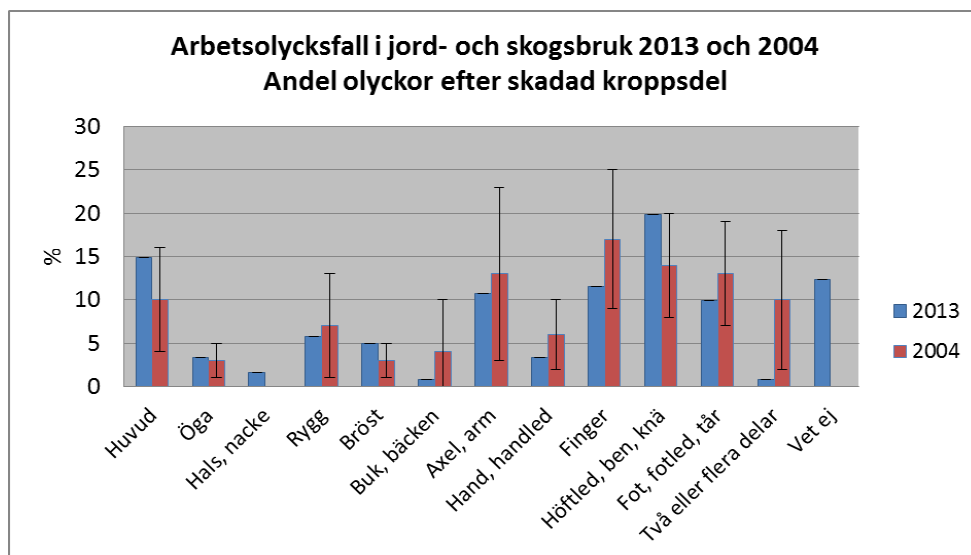

Diagram 19. Andel arbetsolycksfall inom jord- och skogsbruk efter skadad kroppsdel 2013 och 2004.

Vanligaste skadetyper inom jord- och skogsbruk 2013 var kross- eller klämskada (23%), följt av skelettskada (18%), sårskada (17%) samt stukning m.m. (9%). Motsvarande skadetyper för 2004 var kross- eller klämskada (33%), följt av stukning m.m. (18%), sårskada (16%) samt skelettskada (14%), Diagram 20. Procentsatserna för 2013 baseras på telefonintervjuerna och är inte justerade för skevheter.

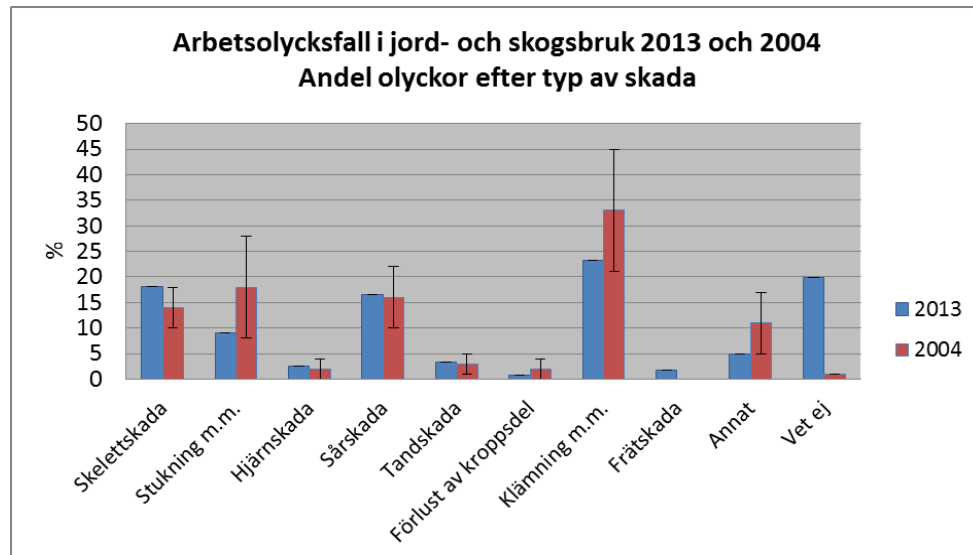

Diagram 20. Andel arbetsolycksfall inom jord- och skogsbruk efter typ av skada 2013 och 2004.

3.9 Olycksfall efter arbetsmiljörådgivning och åtgärder

21% av de företag där det inträffat olycksfall inom jord- och skogsbruk 2013 har haft någon form av arbetsmiljörådgivning någon gång under 2011, 2012 eller 2013, främst genom ”Säkert Bondförnuft” (16%), Tabell 5.

Tabell 5. Antal företag med olycksfall inom jord- och skogsbruk 2013 efter förekomst av rådgivning någon gång under 2011, 2012 eller 2013. Andel anges i procent av summan. Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Ja*, Säkert bondförnuft		Ja*, Arbetsmiljö- verket		Ja*, SLA		Ja*, Kommunen		Ja*, Annat		Nej		Vet ej		Summa	
Jordbruk	510	23	135	24	41	30	104	26	5	91	1871	16	46	46	2599	13
Skogsbruk	63	42	7	93	2	68	0	.	0	.	685	30	11	96	755	27
Annan näringsverk.	18	52	25	53	0	.	13	68	22	70	410	33	0	.	465	30
Summa	635	20	168	21	43	29	119	24	28	59	3039	13	57	41	3894	11
Andel	16	3	4	1	1	0	3	1	1	0	78	3	1	1	100	0

* Fler alternativ kan markeras

10% av de företag där det *inte* inträffat olycksfall inom jord- och skogsbruk 2013 har haft någon form av arbetsmiljörådgivning, Tabell 6.

Tabell 6. Antal företag utan olycksfall inom jord- och skogsbruk 2013 efter förekomst av rådgivning någon gång under 2011, 2012 eller 2013. Andel anges i procent av summan. Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Ja*, Säkert bondförnuft	Ja*, Arbetsmiljö- verket	Ja*, SLA	Ja*, Kommunen	Ja*, Annat	Nej	Vet ej	Summa								
Summa	4893	7	1654	13	570	29	985	17	1220	21	71723	1	1644	14	81091	1
Andel	6	0	2	0	1	0	1	0	2	0	88	1	2	0	100	0

* Fler alternativ kan markeras

67% av de företag där det inträffat olycksfall inom jord- och skogsbruk 2013 har vidtagit förebyggande åtgärder mot olycksfall under 2011, 2012 eller 2013, främst genom att ha åtgärdat någon brist (33%) samt ökad användning av skyddsutrustning (31%), Tabell 7.

Tabell 7. Antal företag med olycksfall inom jord- och skogsbruk 2013 efter vidtagande av åtgärder under 2011, 2012 eller 2013. Andel anges i procent av summan. Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

	Ja*, åtgärds- plan		Ja*, ändrade rutiner		Ja*, åtgärdat brist		Ja*, använt skydds-ut- rustning		Ja*, deltagit i utbildning		Ja*, annat		Nej		Summa	
Verksamhet																
Jordbruk	337	20	706	23	851	15	807	15	363	25	109	85	854	26	2599	13
Skogsbruk	9	77	136	36	193	44	325	34	176	49	103	86	221	59	755	27
Annan näringsverk.	99	60	100	64	174	48	291	41	93	44	23	67	46	52	465	30
Summa	445	20	944	19	1220	14	1500	14	632	21	234	55	1121	23	3894	11
Andel	13	3	27	5	33	5	31	5	14	3	4	3	33	7	100	0

* Fler alternativ kan markeras

53% av de företag där det *inte* inträffat olycksfall inom jord- och skogsbruk 2013 har vidtagit förebyggande åtgärder mot olycksfall under 2011, 2012 eller 2013, främst genom att ha använt skyddsutrustning (40%) och åtgärdat någon brist (18%), Tabell 8.

Tabell 8. Antal företag utan olycksfall inom jord- och skogsbruk 2013 efter vidtagande av åtgärder under 2011, 2012 eller 2013. Andel anges i procent av summan. Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

	Ja*, åtgärds- plan		Ja*, ändrade rutiner		Ja*, åtgärdat brist		Ja*, använt skydds- utrustn.		Ja*, deltagit i utbildn		Ja*, annat		Nej		Vet ej		Summa	
Summa	4640	7	7494	7	14254	5	32667	3	8716	6	2107	12	36228	3	1335	18	81091	1
Andel	6	0	9	1	18	1	40	1	11	1	3	0	45	1	2	0	100	0

* Fler alternativ kan markeras

14% av företagen där det inträffat olycksfall och 6% av företagen där det *inte* inträffat olycksfall har vidtagit åtgärder till följd av rådgivningen (Tabell 9 och 10)

Tabell 9. Antal företag med olycksfall inom jord- och skogsbruk 2013 efter vidtagande av åtgärder till följd av rådgivning. Andel anges i procent av summan. Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

Verksamhet	Åtgärder				Ej haft rådgivning				Vet ej		Okänd		Summa	
	Ja		Nej											
Jordbruk	468	22	706	24	389	32	14	62	1023	23	2599	13		
Skogsbruk	46	46	42	47	244	43	0	.	423	42	755	27		
Annan näringsverks.	45	45	149	46	170	57	0	.	101	66	465	30		
Summa	560	19	940	20	834	23	14	62	1547	19	3894	11		
Andel	14	3	24	4	21	4	0	0	40	5	100	0		

Tabell 10. Antal företag utan olycksfall inom jord- och skogsbruk 2013 efter vidtagande av åtgärder till följd av rådgivning. Andel anges i procent av summan. Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift.

	Åtgärder				Ej haft rådgivning				Vet ej		Okänd		Summa	
	Ja		Nej											
Summa	5057	7	18379	5	14331	6	1081	16	42194	3	81091	1		
Andel	6	0	23	1	18	1	1	0	52	1	100	0		

4 Diskussion

4.1 Orsakssamband

När det gäller frågan om samband, så är detta en beskrivande undersökning, dvs. det går inte utan vidare att dra slutsatser om orsakssamband.

4.2 Jämförelse av resultat från 2013 mot 2004

Det går bra att jämföra resultaten mellan årgång 2004 och 2013. De fel i statistiken som uppstår på grund utav att vi dragit ett urval istället för att undersöka alla företag går att mäta och anges som medelfel. Man bör även beakta att målpopulationerna ändrats (till viss del nya företag), även om 2013 års undersökning försökt efterlikna 2004-års undersökning så mycket som möjligt.

En bortfallsanalys gjordes för undersökningen 2004 för att justera skattningar för skevheter som bland annat kan bero på att uppgiftslämnaren inte är villig att delta i undersökningen, inte går att nå eller är förhindrad att medverka, t.ex. på grund av sjukdom. 2004 gjordes även justeringar från en mätfelsuppföljning där man per telefon återkontaktade en del av de som i enkäten angett att de ej haft olycksfall och ställt mer djupgående frågor. Då framgick i många fall att företaget visst haft olycksfall och på så sätt kunde skattningarna justeras. Till 2013 undersökning antog vi att dessa justeringar skulle vara relevanta även om relativt mycket tid hade förflutit vilket kan utgöra en viss osäkerhet. Ramkvalitén bör vara mycket god och inte tillföra mycket fel.

Som ovan nämnts är resultaten från de frågor som hämtats från telefonintervjuerna 2013 ojusterade för skevheter vilket medför att jämförelser med resultaten från 2004 blir osäkra.

4.3 Jämförelse av resultat från 2004 mot 1987

Det är inte helt lätt att bedöma hur olycksfrekvens m.m. har förändrats sedan 1987. Man bör beakta att både målpopulationer och felmarginaler skiljer sig mellan undersökningen 1987 och undersökningarna 2004 och 2013. Målpopulationen för 2004 undersökning avsåg lantbruksföretag med minst två hektar åker eller stor djurhållning eller stor trädgårdsodling, medan den 1987 avsåg även små lantbruk under dessa gränser med främst skogsbruk. Resultaten för 2004 omfattade även olycksfall som inträffat inom annan näringsverksamhet i direkt samband med lantbruksföretaget. Frågeblanketten har förbättrats, vilket har höjt kvaliteten i undersökningen. Förbättringarna i urvals- och skattningsmetoder 2004 ger säkrare resultat än om de tidigare metoderna 1987 använts och leder inte till att jämförbarheten blir sämre, eftersom sannolikhetsurval och erkända skattningsmetoder har använts i båda fallen.

5 Referenser

- Arbetsliv, 2010. *Många risker inom jordbruket*. <http://www.prevent.se/Arbetsliv/Artikel/2010/Manga-risker-inom-jordbruket/>
- Arbetsmiljöverket, 2006. *Arbetsskador 2004*. Arbetsmiljöstatistik Rapport 2006:1, Sveriges Officiella Statistik, Arbetsmiljöverket, Solna.
- Arbetsmiljöverket, 2013. *Arbetsskador 2012*. Arbetsmiljöstatistik Rapport 2013:1. <https://www.av.se/globalassets/filer/statistik/arbetsmiljostatistik-arbetsskador-2012-rapport-2013-01.pdf>
- Arbetsmiljöverket, 2014. *Arbetsskador 2013*. Arbetsmiljöstatistik Rapport 2014:1. <https://www.av.se/globalassets/filer/statistik/arbetsmiljostatistik-arbetsskador-2013-rapport-2014-01.pdf>
- Jordbruksverket, 2007. *Motverka olycksfall i lantbruket*. Rapport 2007:8.
- Hansson, R et al, 1990. *Undersökning av olycksfallen i jord- och skogsbruk 1987*. Lantbrukshälsan. Rapport nr 28/89. Stockholm.
- LRF, 2013. *Säkert Bondförnuft minskar olyckorna*. <http://www.lrf.se/Medlem/Foretagande/Arbetsmiljo/Sakert-bondfornuft/>
- Pinzke, S. & Lundqvist, P. 2007. Occupational accidents in Swedish agriculture. *Agricultural Engineering Research*, 13, pp 159-165.
- Pinzke, S. & Lundqvist, P. 2011. *Arbetsolycksfall i jord- och skogsbruk 2004*. LTJ-rapport 2011:44, Alnarp, ISSN-1654-5427, ISBN-978-91-86373-95-5. http://pub.epsi-lon.slu.se/8534/1/pinzke_et_al_120104.pdf
- Statistiska Centralbyrån, 2003. *Arbetssjukdomar och olycksfall 2001*. Arbetarskyddsstyrelsen & SCB. Örebro.

S C B

April 2014

Olycksfall i jord- och skogsbruk 2013

Det är viktigt att minska antalet olycksfall i lantbruket. Den officiella statistiken bygger på de anmälningar som görs till Försäkringskassan och fångar inte alla olycksfall. En av orsakerna till detta är att den skadade inte sjukskriver sig och därmed inte rapporterar olycksfallet. För att få en uppfattning om den verkliga skadefrekvensen och för att rätt åtgärder ska kunna sättas in, behöver man kartlägga vilka skador som inträffar och sambandet mellan arbete och skada.

Med finansiering från Stiftelsen Lantbruksforskning har Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) gett Statistiska centralbyrån (SCB) i uppdrag att undersöka olycksfall som inträffat på lantbruksföretag under år 2013. Senast undersökningen genomfördes var 2004.

Ett urval på 6 000 lantbruksföretag har dragits från 2013 års lantbruksregister.

Uppgiftslämnande till denna undersökning är frivilligt. På nästa sida finns mer information om undersökningen.

Lämna uppgifter så här

Fyll i pappersblanketten och skicka in den i det portofria svarskuvertet.

Lämna uppgifterna så snart som möjligt.

Tack för er medverkan!

Med vänlig hälsning

Stefan Pinzke
Projektledare/Docent
SLU

Daniel Persson
Undersökningsledare
SCB

Mer information finns på nästa sida

Kontakta oss gärna:

Daniel Persson
019-176754, daniel.persson@scb.se
SCB, RM/L, 701 89 Örebro
www.scb.se

Hur lämnade uppgifter används

Resultaten från undersökning kommer att användas för forskning, utveckling och utbildning med syfte att minska antalet olycksfall.

Genom att besvara blanketten godkänner du att dina svar sänds avidentifierade till SLU. Du godkänner också att dina svar kopplas till företagets huvudsakliga driftsinriktning innan de skickas till SLU. Företagets huvudsakliga driftsinriktning hämtas från lantbruksregistret (LBR). En sekretessöverenskommelse har upprättats mellan SCB och SLU där det framgår att lämnade svar enbart får användas för redovisat syfte (se ovan).

Om ditt företag redovisar olycksfall kan du samtycka till att SCB lämnar ut namn, adress och telefonnummer till SLU för att de ska kunna kontakta dig för att ställa några följdfrågor. I så fall kopplas dina svar till dina kontaktuppgifter.

För att SCB ska kunna besvara urvalsfrågor från SLU skapas en identifieringsnyckel som sparas hos SCB till och med 31 december 2014.

Samråd

Samråd har av SLU skett med Näringslivets Regelnämnd (NNR).

Skydd av lämnade uppgifter

Uppgifterna som lämnas skyddas av sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Uppgifterna kommer även hos SLU att omfattas av sekretess enligt nämnda lagrum. Vid redovisning kommer inga enskilda svar att kunna identifieras.

Du kan efterge viss sekretess genom ditt samtycke (se ovan Hur lämnade uppgifter används).

Information om personuppgifter

Regler för personuppgiftsbehandling finns i personuppgiftslagen (1998:204) samt i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken. Var och en har rätt att en gång per kalenderår få gratis information om egna personuppgifter som hanteras på myndigheten. Man har rätt att begära att personuppgifterna rättas, blockeras eller raderas, om det skulle visa sig att de behandlats i strid med personuppgiftslagen. Ansökan om sådan information, så kallat registerutdrag, ska ske skriftligt och vara egenhändigt undertecknat.

Resultat

Undersökningens resultat publiceras den 1 december 2014 på www.slu.se/aem.

Hjälp oss att underlätta bearbetningen av dina svar

Enkäten läses maskinellt. När du besvarar enkäten ber vi dig därför att:

- Använda kulspetspenna med svart eller blå färg
- Skriva tydliga siffror, så här:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
- Skriva STORA bokstäver, så här:

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
- Markera dina svar med kryss, så här: ☒
- Om du svarat fel täck hela rutan med det felaktiga krysset, så här: ☐

Allmänna frågor om företaget (Jordbruk/trädgårdsodling)

1. a) Hur utfördes arbetet i företaget 2013?

- ☐ Ensam av brukaren/driftsledaren, minst 90% av tiden
☐ Tillsammans med familjemedlem, anställd eller annan person

b) Fanns det anställda i företaget 2013?

Räkna även med korttidsanställda och avbytare.

- ☐ Ja
☐ Nej

c) Var arbetet i företaget huvudsyssla eller bisyssla för huvudansvarig brukare/driftsledare 2013?

- ☐ Huvudsyssla, minst 50 % av den totala arbetsåtgången
☐ Bisyssla

Skogsbruk

2. a) Fanns skog på företaget 2013?

- ☐ Ja
☐ Nej —————> Gå till fråga 3

b) Hur mycket arbete utfördes i egen regi i företagets skog 2013?

Med vecka avses heltidsvecka på minst 40 timmar.

- ☐ Inget arbete
☐ Mindre än 1 vecka
☐ 1 - 3 veckor
☐ 4 veckor eller mer

c) Vilka arbetsmoment inom skogsbruket utfördes i egen regi 2013?

Flera alternativ får markeras.

- ☐ Inget arbete
☐ Plantering, sådd m.m.
☐ Hyggesrensning, röjning m.m.
☐ Gallring
☐ Slutavverkning
☐ Flisning, vedhantering, m.m.

Annan näringsverksamhet

3. a) Bedrev du, make/maka/sambo eller annan familjemedlem annan näringsverksamhet som hade direkt samband med jordbruket 2013?

Skogsbruk redovisas i fråga 2.

- ☐ Ja
☐ Nej —————> Gå till fråga 4

b) Vilken annan näringsverksamhet fanns på det företaget 2013?
*Räkna inte med produktion, förädling och liknande för enbart eget bruk.
Flera alternativ får markeras.*

- ☐ Hästverksamhet (avel, uppfödning, installning, trav, ridning m.m.)
- ☐ Uthyrning av lokaler, bostäder m.m.
- ☐ Turism och fritidsaktiviteter (även kortvarigt boende och måltider)
- ☐ Förädling och försäljning av gårdsprodukter
- ☐ Förädling av trä (sågning av timmer m.m.)
- ☐ Snöröjning på entreprenad (där lantbruksföretagets utrustning används)
- ☐ Övrigt entreprenadarbete (även skogsarbete på entreprenad)
- ☐ Övrig verksamhet

Arbetsmiljörådgivning

4. a) Har företaget haft någon arbetsmiljörådgivning under 2011, 2012 eller 2013?

- ☐ Ja
- ☐ Nej → Gå till fråga 5
- ☐ Vet inte → Gå till fråga 5

b) Vem/vilka utförde arbetsmiljörådgivningen?

Flera alternativ får markeras.

- ☐ Säkert Bondförnufts handledare
- ☐ Arbetsmiljöverkets inspektör
- ☐ SLA:s arbetsmiljöutvecklare
- ☐ Kommunals regionala skyddsombud

☐ Annan. Skriv i rutan:

☐ Vet inte

5. a) Har företaget genomfört någon/några åtgärder för att förebygga olycksfall under 2011, 2012 eller 2013?

Flera alternativ får markeras.

- ☐ Ja, gjort en åtgärdsplan
- ☐ Ja, ändrat arbetsrutiner
- ☐ Ja, åtgärdat någon brist
- ☐ Ja, använt personlig skyddsutrustning
- ☐ Ja, deltagit i utbildning

☐ Ja, annat. Skriv i rutan:

☐ Nej → Gå till fråga 6

☐ Vet inte → Gå till fråga 6

b) Har någon/några av ovanstående åtgärder genomförts till följd av arbetsmiljörådgivningen i fråga 4?

- ☐ Ja
- ☐ Nej
- ☐ Har inte haft någon arbetsmiljörådgivning
- ☐ Vet inte

Olycksfall 2013

Med olycksfall menas en plötslig inträffad olyckshändelse som medfört kroppsskada och som utgjort ett hinder i arbetet. Räkna inte med t.ex. långvarig förslitning av rygg och astma.

Räkna med olycksfall oavsett om sjukvård sökts eller inte.

Räkna med olycksfall som drabbat familjemedlemar, anställda, avbytare, grannar och andra som hjälpt till på företaget.

Exempel på var olycksfall kan ha inträffat:

- Inom ditt lantbruksföretag vid arbete med jordbruk, trädgårdsodling, skogsbruk eller annan näringsverksamhet.
- I kompletterande verksamhet som är inkomstbringande och har direkt samband med lantbruket. Hit räknas t.ex. arbete på entreprenad (t.ex. åt andra lantbrukare), förädling och försäljning av gårdsprodukter, förädling av trä, produktion av förnybar energi (t.ex. vindenergi), turism, uthyrning, hantverk och vattenbruk.
- I samband med transporter och resor för företagets räkning.

6. Förekom några olycksfall på företaget 2013?

☐ Ja

☐ Nej

————→ TACK FÖR DINA SVAR – SÄND NU IN BLANKETTEN

Besvara följande frågor för de olycksfall som inträffat. Vid fler än fyra olycksfall, ta med de allvarigaste.

Olycksfall nr	1	2	3	4
7. Vem skadades?				
Brukaren	☐	☐	☐	☐
Anställd, driftsledare, avbytare	☐	☐	☐	☐
Familjemedlem 18 år eller äldre	☐	☐	☐	☐
Familjemedlem under 18 år	☐	☐	☐	☐
Annan	☐	☐	☐	☐
8. Var den skadade man eller kvinna?				
Man	☐	☐	☐	☐
Kvinna	☐	☐	☐	☐
9. Vilket år är den skadade född?	<div><input type="text"/></div>	<div><input type="text"/></div>	<div><input type="text"/></div>	<div><input type="text"/></div>
Vet inte	☐	☐	☐	☐
10. Erhöll den skadade sjukvård?				
Ja	☐	☐	☐	☐
Nej	☐	☐	☐	☐
Vet inte	☐	☐	☐	☐

Olycksfall nr	1	2	3	4
11. Hur många dagar avstod den skadade helt eller delvis från arbete till följd av olycksfallet under 2013? <i>Räkna med eventuella sjukskrivningsdagar</i>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Vet inte	☐	☐	☐	☐
12. Var den skadade helt eller delvis sjukskriven till följd av olycksfallet under 2013?				
Ja, antal dagar	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Nej	☐	☐	☐	☐
Vet inte	☐	☐	☐	☐
13. Har olycksfallet anmälts som arbetsskada till Försäkringskassan?				
Ja	☐	☐	☐	☐
Nej	☐	☐	☐	☐
Vet inte	☐	☐	☐	☐
14. Hade den skadade rätt till någon sjukpenning?				
Ja	☐	☐	☐	☐
Nej	☐	☐	☐	☐
Vet inte	☐	☐	☐	☐
15. Var inträffade olycksfallet?				
Utomhus	☐	☐	☐	☐
Inomhus (även växthus)	☐	☐	☐	☐
Vet inte	☐	☐	☐	☐
16. Vilken månad under år 2013 inträffade olycksfallet? <i>Jan=01 Feb=02 osv</i>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
17. Inom vilken verksamhet inträffade olycksfallet?				
Jordbruk	☐	☐	☐	☐
Trädgårdsodling	☐	☐	☐	☐
Skogsbruk (även vedhantering)	☐	☐	☐	☐
Annan näringsverksamhet	☐	☐	☐	☐

Olycksfall nr	1	2	3	4
18. Hur många år har den skadade arbetat inom den verksamhet där olycksfallet inträffade? <i>Räkna även med år med deltidsarbete. Om arbetat mindre än 1 år, avrunda uppåt till 1 år.</i>				
Antal år inom jordbruk	<div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div></div>
Antal år inom trädgård	<div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div></div>
Antal år inom skogsbruk	<div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div></div>
Antal år inom annan näringsverksamhet	<div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div></div>	<div><div></div><div></div></div>

Typ av olycka och orsak

19. a) Olycksfall nr 1

Vad hände vid olyckstillfället och vad var orsaken till olyckan?

b) Olycksfall nr 2

Vad hände vid olyckstillfället och vad var orsaken till olyckan?

c) Olycksfall nr 3

Vad hände vid olyckstillfället och vad var orsaken till olyckan?

d) Olycksfall nr 4

Vad hände vid olyckstillfället och vad var orsaken till olyckan?

20. Härmed godkänner jag, företagets firmatecknare, att SCB får lämna ut insamlade data med koppling till företagets namn, gatuadress, postnummer, postadress och telefonnummer till SLU för att möjliggöra återkontakt för kompletterande frågor om olycksfall.

Underskrift

21. Har du några synpunkter får du gärna lämna dem här:

Tack för att du svarade på enkäten!

Bilaga 2, Frågeblankett för telefonintervju

FRÅGEBLANKETT FÖR TELEFONINTERVJUN

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Inst. för Arbetsvetenskap, Ekonomi och
Miljöpsykologi

OLYCKSFALL PÅ LANTBRUKSFÖRETAG

ID-nummer: |_|_|_|_|_|_|_|_|

Intervjuarnummer: |_|_|_|_|_|_|_|

Intervjudatum: |_|_|_|_|_|_|_|_|

För några veckor sedan besvarade du en enkät utskickad av Statistiska centralbyrån. Enkäten handlade om olycksfall inom lantbruket under 2013. I arbetet med att försöka minska antalet olycksfall är det en förutsättning att man har kunskap om vilka olyckor som inträffar och orsaken till dessa.

I enkäten har du uppgivit att olycksfall inträffat inom företaget under 2013 och godkänt att vi från SLU fått lov att ringa och ställa några ytterligare frågor till dig om detta.

Stämmer det att det inträffat olycksfall på företaget under 2013?

Om ja, fortsätt intervjun

Om **nej**, avsluta intervjun

Är det fortfarande OK att jag får ställa några kompletterande frågor om olycksfallet/en?

Om ja, fortsätt intervjun

Om **nej**, avsluta intervjun

Intervjun kommer att ta ca 10-15 minuter av din tid i anspråk. Passar det?

Om ja, fortsätt intervjun

Om **nej**, avtala om möjlig ny tid

Jag vill påminna om att din medverkan är helt frivillig och kan avbrytas när som helst utan särskilt motivering. Dina svar kommer att anonymiseras och behandlas konfidentiellt. Vid redovisning kommer inga enskilda svar att kunna identifieras.

Jag vill också fråga dig om du godkänner att jag bandar intervjun?

Om ja, starta bandspelaren och fortsätt intervjun

Om **nej**, starta ej bandspelaren, men fortsätt intervjun

|__|__| Olycksfall nummer (uppgiften hämtas från enkäten).

Kontrollera att enkäten är fullständigt ifylld.

Ofullständiga uppgifter fylls i och felaktiga uppgifter ändras på enkäten.

Om olycksfall inträffat – fortsätt intervjun.

Om **olycksfall inte inträffat – avbryt intervjun.**

FRÅGA 1 Den skadade vid olycksfall nr ...(se ovan)... var ...

1	Brukaren	(Läs upp och ringa in det alternativ som uppgivits på enkäten. Om annan, precisera vem)
2	Anställd, driftsledare, avbytare	
3	Familjemedlem 18 år eller äldre	
4	Familjemedlem under 18 år	
5	Annan _____	
-

FRÅGA 2 Vad hände vid olyckstillfället och vad var orsaken till olyckan?

Kontrollera med vad som är ifyllt i enkäten.

.....

.....

.....

.....

.....

Koda svaret med avseende på en huvudsaklig händelse och ett referensområde.

|__|__| HUVUDSAKLIGA HÄNDELSE (Kodförteckning för händelser)

|__|__| REFERENSOMRÅDE (Kodförteckning för referensområden)

FRÅGA 3 Enligt enkäten erhöll den skadade sjukvård i samband med olyckan. Stämmer det?

Om **nej, korrigera i enkäten och gå till fråga 4**

Om ja, ange den kontakt som först togs.

1	Ambulans (inkl. akutbil e.d.)
2	Sjukhus (akutintag)
3	Vårdcentral (inkl. distriktssköterska)
4	Annat, vad?.....
	(inkl. privatläkare, företagshälsovård och tandläkare)
5	Vet ej
-

FRÅGA 4 Vilken kroppsdel/kroppsdelar skadades?

- 1 Huvud, inkl. ansikte
- 2 Öga
- 3 Hals, nacke
- 4 Rygg
- 5 Bröst
- 6 Buk, bäcken
- 7 Axel, arm
- 8 Hand, handled
- 9 Finger
- 10 Höftled, ben, knä
- 11 Fot, fotled, tår
- 12 Två el. flera av alternativen ovan, hela el. större delar av kroppen
- 13 Vet ej

FRÅGA 5 Vilken typ av skada orsakades av olycksfallet?

Ange den svåraste skadan eller den som medförde sjukskrivning.
(Läs upp svarsalternativen vid behov.)

- 1 Skelettskada
- 2 Stukning, vrickning, sträckning
- 3 Hjärnskada, inkl hjärnskakning
- 4 Skador på inre organ i buk, bröst, bäcken
- 5 Sårskada (utom skelettskada), även "blodförgiftning"
- 6 Tandskada
- 7 Förlust av kroppsdel
- 8 Kross-, kläm- eller annan mjukdelsskada
- 9 Brännskada
- 10 Akut förgiftning, påverkan av ämne _____
- 11 Frätskada
- 12 Annat, vad? _____
(t.ex. nervskada/förlamning som utgör svårare skada än skelettskada)
- 13 Vet ej

FRÅGA 6 Hur mår den skadade idag?

- 1 Fullt återställd
 - 2 Kvarstående hälsoproblem, vad? _____
 - 3 Vet ej
-

FRÅGA 7 (Frågan ställs till den som enligt enkäten **haft** arbetsmiljörådgivning under 2011, 2012 eller 2013)

Vilken var anledningen till att företaget anlitade arbetsmiljörådgivning?

Gå till fråga 9 eller 10

FRÅGA 8 (Frågan ställs till den som enligt enkäten **ej haft** arbetsmiljörådgivning under 2011, 2012 eller 2013)

Känner du till möjligheten att få arbetsmiljörådgivning?

Om nej, gå till fråga 9 eller 10

Om ja, anledning till varför företaget inte har anlitat arbetsmiljörådgivning?

FRÅGA 9 (Frågan ställs till den som enligt enkäten **genomfört åtgärder** under 2011, 2012 eller 2013)

Precisera de vidtagna åtgärderna

Har åtgärderna genomförts pga olycksfallet?

FRÅGA 10 (Frågan ställs till den som enligt enkäten **ej genomfört åtgärder under 2011, 2012 eller 2013**)

Anledning till varför företaget inte vidtagit arbetsmiljöförbättrande åtgärder?

FRÅGA 11 Har du något du vill tillägga om risker och förebyggandet av olycksfall i lantbruket?

Bilaga 3, Kodförteckning för referensområden

JORDBRUK	SKOGSBRUK	JORD- OCH SKOGSBRUK
<u>Traktorkörning</u>	<u>Motormanuell avverkning, gallring</u>	<u>Transporter</u>
01 Till- och fränkoppling	31 Fällning	70 Transporter (ej traktor)
02 Av- och påstigning	32 Kvistning	för företagets räkning
03 Transporter på väg	33 Kapning	71 Resa till och från arbetet
04 Övrigt	34 Brossling (drar stockar till högar)	på företaget
<u>Grödor (exkl. trädgårdsväxter)</u>	35 Förflyttning	<u>Byggnader och inventarier</u>
<u>Grovfoder och strö</u>	(mellan träd och rastplats-avverkning)	72 Ny-, till- och ombyggnad
05 Fältarbete	36 Övrigt	73 Inventarier, reparationer i fält,
06 Transport	<u>Motormanuell avverkning, slutavverkning</u>	gårdsreparationer m.m.
07 Lagring	37 Fällning	<u>Övrigt inom jord- och skogsbruk</u>
<u>Tröskgrödor</u>	38 Kvistning	75 Övrigt
08 Skörd	39 Kapning	99 Vet ej
09 Transport, lagring	40 Brossling	
<u>Rotfrukter (potatis, sockerbetor etc.)</u>	41 Förflyttning	
10 Skörd	42 Övrigt	
11 Transport, lagring	<u>Motormanuell avverkning, storm- o. vindfällad skog</u>	ANNAN NÄRINGSVERKSAMHET
<u>Markberedning</u>	43 Fällning	80 Hästverksamhet
12 Jordbearbetning (sådd, sättning, vältning etc.)	44 Kvistning	(avel, uppfödning, installning, trav, ridning m.m.)
o. underhåll av markanläggningar	45 Kapning	81 Uthyrning av lokaler, bostäder m.m.
13 Gödselspridning och bevattning	46 Brossling	82 Turism och fritidsaktiviteter
14 Bekämpning	47 Förflyttning	(inkl. kortvarigt boende och måltider)
<u>Husdjur</u>	48 Övrigt	83 Förädling och försäljning av gårdsprodukter
<u>Mjölkkor</u>	<u>Mekaniserad avverkning</u>	84 Förädling av trä (t.ex. sågning av timmer)
15 Mjölknings	49 Mekaniserad avverkning	85 Snöröjning på entreprenad
16 Hantering och förflyttning av djur	med skördare el. traktorprocessor	86 Övrigt entreprenadarbete
17 Övrigt (se dock kod 24 och 26)	<u>Skogsvård</u>	(inkl. skogsarbete på entreprenad)
<u>Andra djur</u>	50 Hyggesrensning	87 Övrig verksamhet
18 Köttdjur och rekrytering av mjölkdjur	51 Röjning	
19 Slaktsvin	52 Maskinell markberedning	
20 Suggor, galtar och smågrisar	53 Plantering	
21 Får och getter	54 Kemisk bekämpning (o. besprutning)	
22 Fjäderfä	55 Övrigt	
23 Övriga djur	<u>Energi</u>	
<u>Utgödsling och stallrengöring</u>	56 Flisning	
24 Mjölkkor	57 Vedkapning	
25 Övriga djur	58 Vedklyvning	
<u>Kraftfoderhantering (ej grovfoder)</u>	<u>Terrängtransporter</u>	
26 Mjölkkor	(inkl. lastning o. lossning)	
27 Övriga djur	59 Jordbrukstraktor, linkran	
<u>Övrigt inom jordbruket</u>	och vinsch	
28 Övrigt	60 Jordbrukstraktor, med huggarvagn	
	(dvs. med skogskärra o. griplastare)	
	61 Skotare	
	62 Övrig transport	
	(t.ex. terränghjuling, hästtransporter)	
TRÄDGÅRD	<u>Övrigt inom skogsbruket</u>	
29 Trädgård, friland	63 Övrigt	
30 Trädgård, växthus		

Bilaga 4, Kodförteckning för händelser

1. Brand, explosion, sprängning, elolyckor
2. Kontakt med värme/kyla, kemiskt ämne
3. Fall till lägre nivå
4. Fall på samma nivå
5. Trampning på ojämnhet, feltramp, snedtramp, spiktramp
6. Annan kontakt med föremål i vila
7. Träffad av flygande/fallande föremål, sprut o.d.
8. Kontakt med föremål, maskindel o.d. i rörelse, fordonsolycka
9. Slag, spark o.d. från djur
10. Överbelastning av kroppsdel
11. Hanteringsolyckor (t.ex. dikning, stängselarbete, rensning och sortering)
12. Övrigt, oklart

Bilaga 5, Tabellbilaga

Inom vilken verksamhet inträffade olyckan?

Antal olyckor och andel per verksamhet 2013, 2004, 1987

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Verksamhet	Antal olyckor						Andel olyckor (%)					
	2013		2004		1987		2013		2004		1987	
Jordbruk	2923	12	3711	14	7520	4	66	5	74	4	83	
Trädgårdsodling	76	69	31	37			2	1	1	0		
Komb. jord-/skogsbruk	790	26	891	23	1520	9	18	4	18	4	17	
Annan näringsverksamhet	625	31	380	27			14	4	8	2		
Summa	4412	11	5013	11	9040		100	0	100	0	100	0

Inom vilken verksamhet inträffade olyckan?

Konfidensintervall (95-procentiga) för antal olyckor per verksamhet 2013, 2004, 1987

Verksamhet	Antal olyckor								
	2013			2004			1987		
Jordbruk	2220	–	3625	2693	–	4729	6900	–	8100
Trädgårdsodling	0	–	178	9	–	53		–	
Komb. jord-/skogsbruk	380	–	1199	489	–	1293	1200	–	1800
Annan näringsverksamhet	239	–	1010	179	–	581		–	
Summa	3473	–	5351	3932	–	6094			

Inom vilken verksamhet inträffade olyckan?

Antal företag med olyckor och andel företag per verksamhet 2013, 2004

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Verksamhet	Antal företag med olyckor				Andel företag med olyckor (%)			
	2013		2004		2013		2004	
Jordbruk	2485	13	3357	15	64	5	73	4
Trädgårdsodling	76	69	20	44	2	1	0	0
Komb. jord-/skogsbruk	728	28	756	23	19	5	17	4
Annan näringsverksamhet	465	30	357	28	12	3	8	2
Mer än en verksamhet	140	68	86	34	4	2	2	1
Summa	3894	11	4575	12	100	0	100	0

Olyckor efter arbetsbehov inom jordbruket

Antal olyckor per en miljon standardtimmar 2013, 2004, 1987

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Verksamhet	Antal olyckor per en miljon standardtimmar				
	2013		2004		1987
Jordbruk	33	12	35	14	50
Trädgårdsodling	1	69	0	37	
Komb. jord-/skogsbruk	9	26	8	23	110
Annan näringsverksamhet	7	31	4	27	
Summa	50	11	47	11	55

Olyckor efter arbetsbehov inom jordbruket

Antal olyckor i förhållande till antal företag totalt 2013, 2004, 1987

Verksamhet	Antal olyckor		
	2013	2004	1987
Jordbruk	4,737	5,580	7,259
Komb. jord-/skogsbruk	1,248	1,329	1,467
Annan näringsverksamhet	0,987	0,567	
Summa	6,969	7,475	8,726

Olyckor efter arbetsbehov inom jordbruket

Antal olyckor och andel per timklass 2013, 2004

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Standardtimmar	Antal olyckor				Andel olyckor				Antal olyckor per en miljon standardtimmar			
	2013		2004		2013		2004		2013		2004	
-1600	2610	17	2405	19	59	5	48	5	98	17	79	19
1600 -	1803	8	2608	10	41	5	52	4	29	8	35	9
Summa	4412	11	5013	11	100	0	100	0	50	11	47	11

Företag med olyckor efter arbetsbehov inom jordbruket

Antal och andel företag med olyckor per timklass 2013, 2004

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Standardtimmar	Antal företag				Andel företag (%) per timklass				Andel företag (%) med olyckor			
	2013		2004		2013		2004		2013		2004	
-1600	2349	17	2216	19	60	4	48	4	5	1	5	1
1600 -	1545	8	2359	9	40	4	52	4	7	1	11	1
Summa	3894	11	4575	12	100	0	100	0	6	0	7	1

Olyckor efter driftsinriktning inom jordbruket

Antal olyckor och andel per driftsinriktning 2013, 2004, 1987

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Driftsinriktning	Antal olyckor					Andel olyckor					Antal olyckor per en miljon standardtimmar				
	2013		2004		1987	2013		2004		1987	2013		2004		1987
Växtodling	1091	21	966	33	1210	25	5	19	5	16	40	21	34	33	45
Mjölkkor	738	12	1538	17	3490	17	2	31	5	46	38	12	48	17	47
Husdjur, övrigt	1390	20	1330	15	1410	31	5	27	4	19	53	20	48	16	62
Blandat	379	26	662	32	850	9	2	13	4	11	40	26	53	32	49
Småbruk	814	34	518	50	560	18	5	10	5	7	146	34	120	50	69
Summa	4412	11	5013	11	7520	100	0	100	0	100	50	11	47	11	47

Företag med olyckor efter driftsinriktning inom jordbruket

Antal och andel företag med olyckor per driftsinriktning 2013, 2004

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Driftsinriktning	Antal företag				Andel företag (%) per driftsinriktning				Andel företag (%) med olyckor			
	2013		2004		2013		2004		2013		2004	
Växtodling	885	19	937	34	23	4	20	6	5	1	5	2
Mjölkkor	694	11	1370	17	18	2	30	5	17	2	15	3
Husdjur, övrigt	1178	18	1222	16	30	5	27	4	8	1	7	1
Blandat	323	27	549	26	8	2	12	3	7	2	9	2
Småbruk	814	34	497	52	21	6	11	5	4	1	3	2
Summa	3894	11	4575	12	100	0	100	0	6	1	7	1

Olyckor efter landsdel

Antal olyckor och andel per landsdel 2013, 2004

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Landsdel	Antal olyckor				Andel olyckor				Antal olyckor per en miljon standardtimmar			
	2013		2004		2013		2004		2013		2004	
Norrland	723	25	490	17	16	4	10	2	75	25	36	20
Svealand	955	23	1209	21	22	5	24	5	54	23	53	21
Götaland	2734	14	3313	15	62	5	66	5	45	14	48	15
Summa	4412	11	5013	11	100	0	100	0	50	11	47	11

Hur utfördes arbetet i jordbruket?

Antal olyckor efter verksamhet och ensam/inte ensam 2013, 2004

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Verksamhet	Ensam		Inte ensam		Okänd		Summa	
	2013	2004	2013	2004	2013	2004	2013	2004
Jordbruk	999 23	1204 21	1881 15	2507 18	43 36		2923 12	3711 14
Trädgårdsodling	0 .	11 69	32 91	20 43	44 99		76 69	31 37
Komb. jord-/skogsbruk	379 36	429 33	355 43	462 33	56 76		790 26	891 23
Annan näringsverks.	219 54	111 43	406 39	268 33	0 .		625 31	380 27
Summa	1597 20	1755 17	2673 13	3258 15	142 44		4412 11	5013 11

Hur utfördes arbetet i jordbruket?

Andel olyckor efter verksamhet och ensam/inte ensam 2013, 2004

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Verksamhet	Ensam		Inte ensam		Okänd		Summa	
	2013	2004	2013	2004	2013	2004	2013	2004
Jordbruk	34 6	32 19	64 6	68 9	1 1		100	100
Trädgårdsodling	0 0	36 52	42 33	64 29	58 33		100	100
Skogsbruk	48 13	48 24	45 13	52 22	7 5		100	100
Annan näringsverks.	35 15	29 38	65 15	71 16	0 0		100	100
Summa	36 6	35 15	61 5	65 8	3 1		100	100

Hur utfördes arbetet i jordbruket?**Antal olyckor efter verksamhet och förekomst av anställda 2013, 2004**

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Verksamhet	Ja				Nej				Okänd				Summa			
	2013		2004		2013		2004		2013		2004		2013		2004	
Jordbruk	979	14	1874	22	1918	17	1837	17	25	54			2923	12	3711	14
Trädgårdsodling	32	91	31	37			0	.	44	99			76	69	31	37
Skogsbruk	93	49	205	62	689	30	686	24	8	94			790	26	891	23
Annan näringsverks.	271	50	80	26	334	42	300	33	19	98			625	31	380	27
Summa	1376	15	2190	20	2941	15	2822	13	96	53			4412	11	5013	11

Hur utfördes arbetet i jordbruket?**Andel olyckor efter verksamhet och förekomst av anställda 2013, 2004**

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Verksamhet	Ja				Nej				Okänd		Summa	
	2013		2004		2013		2004		2013		2004	
Jordbruk	34	5	50	14	66	5	50	14	1	0	100	100
Trädgårdsodling	42	33	100	0	0	0	0	.	58	33	100	100
Skogsbruk	12	6	23	51	87	6	77	15	1	1	100	100
Annan näringsverks.	43	16	21	33	54	16	79	9	3	3	100	100
Summa	31	4	44	13	67	5	56	10	2	1	100	100

Hur utfördes arbetet i jordbruket?**Antal olyckor efter verksamhet och huvud-/bisyssla 2013, 2004**

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Verksamhet	Huvudsyssla				Bisyssla				Okänd		Summa					
	2013		2004		2013		2004		2013		2004		2013		2004	
Jordbruk	2036	13	2991	15	849	29	720	39	38	41			2923	12	3711	14
Trädgårdsodling	30	96	27	41	0	.	4	73	45	95			76	69	31	37
Skogsbruk	440	30	584	32	308	50	307	29	42	98			790	26	891	23
Annan näringsverks.	530	36	138	33	76	56	242	37	19	98			625	31	380	27
Summa	3037	12	3739	13	1232	24	1274	24	144	44			4412	11	5013	11

Hur utfördes arbetet i jordbruket?**Andel olyckor efter verksamhet och huvud-/bisyssla 2013, 2004**

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Verksamhet	Huvudsyssla				Bisyssla				Okänd		Summa		
	2013		2004		2013		2004		2013		2004		
Jordbruk	70	9	81	8	29	23	19	34	1	43		100	100
Trädgårdsodling	40	81	86	11	0	.	14	72	60	54		100	100
Skogsbruk	56	24	66	15	39	36	34	28	5	96		100	100
Annan näringsverks.	85	9	36	32	12	58	64	18	3	100		100	100
Summa	69	8	75	7	28	19	25	21	3	44		100	100

Hur utfördes arbetet i jordbruket?

Antal olyckor efter verksamhet och månad 2013, 2004

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Verksamhet	2013																											
	Januari		Februari		Mars		April		Maj		Juni		Juli		Augusti		September		Oktober		November		December		Okänd		Summa	
Jordbruk	183	34	298	50	221	58	230	29	185	33	349	36	304	33	216	32	213	34	146	38	208	43	243	53	127	31	2923	12
Trädgårdsodling	0	.	0	.	0	.	0	.	0	.	0	.	0	.	0	.	0	.	0	.	0	.	0	.	76	69	76	69
Skogsbruk	50	57	59	59	35	53	17	71	33	98	121	98	118	76	0	.	123	66	0	.	11	96	143	65	80	62	790	26
Annan näringsverks.	0	.	27	47	0	.	36	70	2	68	87	73	62	91	145	65	37	60	161	69	23	67	35	97	10	96	625	31
Summa	233	29	383	40	256	50	284	26	219	32	557	33	484	30	361	32	373	30	307	40	241	38	421	38	294	28	4412	11

Verksamhet	2004																											
	Januari		Februari		Mars		April		Maj		Juni		Juli		Augusti		September		Oktober		November		December		Okänd	Summa		
Jordbruk	267	39	205	59	95	31	426	40	166	26	225	34	191	23	274	28	565	37	395	31	749	48	154	24		3711	14	
Trädgårdsodling	0	.	0	.	1	0	10	74	0	.	14	55	1	0	0	.	0	.	0	.	5	72	0	.		31	37	
Skogsbruk	36	43	79	35	267	52	109	52	79	66	4	85	34	50	49	89	34	66	1	22	49	42	149	48		891	23	
Annan näringsverks.	0	.	74	57	106	69	33	55	20	97	64	65	16	97	3	80	26	55	11	53	8	65	19	59		380	27	
Summa	303	34	357	37	469	34	577	31	266	27	306	29	243	20	326	27	625	34	407	31	811	44	323	25		5013	11	

Hur utfördes arbetet i jordbruket?

Andel olyckor efter verksamhet och månad 2013, 2004

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Verksamhet	2013																											
	Januari	Februari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti	September	Oktober	November	December	Okänd	Summa														
Jordbruk	6	2	10	5	8	4	8	2	6	2	12	4	10	3	7	2	5	2	5	2	7	3	8	4	4	1	100	0
Trädgårdsodling	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	0	100	0
Skogsbruk	6	4	7	4	4	3	2	2	4	4	15	13	15	10	0	0	0	0	0	0	1	1	18	11	10	6	100	0
Annan näringsverks.	0	0	4	2	0	0	6	4	0	0	14	8	10	9	23	12	26	15	26	15	4	3	6	5	2	2	100	0
Summa	5	2	9	3	6	3	6	2	5	2	13	4	11	3	8	2	7	3	7	3	5	2	10	3	7	2	100	0

Verksamhet	2004																											
	Januari	Februari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti	September	Oktober	November	December	Okänd	Summa														
Jordbruk	7	3	6	3	3	1	11	4	4	1	6	2	5	1	7	2	15	5	11	3	20	8	4	1			100	0
Trädgårdsodling	0	0	0	0	3	1	31	18	0	0	46	18	3	1	0	0	0	0	0	0	17	12	0	0			100	0
Skogsbruk	4	2	9	3	30	11	12	6	9	6	0	0	4	2	6	5	4	3	0	0	5	3	17	6			100	0
Annan näringsverks.	0	0	19	10	28	15	9	5	5	5	17	10	4	4	1	1	7	4	3	2	2	1	5	3			100	0
Summa	6	2	7	3	9	3	12	3	5	1	6	2	5	1	7	2	12	4	8	2	16	6	6	2			100	0

Vem skadades?

Antal olyckor efter verksamhet och personkategori 2013, 2004

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Verksamhet	Brukaren				Familjemedlem 18 år eller äldre				Familjemedlem under 18 år				Anställd/ driftsledare/ avbytare				Annan				Summa			
	2013		2004		2013		2004		2013		2004		2013		2004		2013		2004		2013		2004	
Jordbruk	2021	15	2255	17	496	34	1170	30	34	63	18	69	334	15	212	32	37	49	55	25	2923	12	3711	14
Trädgårdsodling	74	70	13	62	0	.	8	93	0	.	0	.	2	68	8	44	0	.	3	50	76	69	31	37
Skogsbruk	674	30	833	25	63	68	38	47	0	.	0	.	20	62	8	33	33	98	11	60	790	26	891	23
Annan näringsverks.	252	42	234	31	97	62	38	48	0	.	2	77	29	52	6	59	247	62	99	69	625	31	380	27
Summa	3021	13	3335	13	655	28	1254	28	34	63	21	62	384	15	235	29	317	50	168	41	4412	11	5013	11

Vem skadades?

Andel olyckor efter verksamhet och personkategori 2013, 2004

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Verksamhet	Brukaren				Familjemedlem 18 år eller äldre				Familjemedlem under 18 år				Anställd/ driftsledare/ avbytare				Annan				Summa			
	2013		2004		2013		2004		2013		2004		2013		2004		2013		2004		2013		2004	
Jordbruk	69	5	61	7	17	5	32	7	1	1	0	0	11	2	6	2	1	1	1	0	100		100	
Trädgårdsodling	98	2	42	19	0	0	24	18	0	0	0	0	2	2	24	11	0	0	10	5	100		100	
Skogsbruk	85	7	94	3	8	5	4	2	0	0	0	0	3	2	1	0	4	4	1	1	100		100	
Annan näringsverks.	40	15	62	14	15	9	10	5	0	0	1	1	5	3	2	1	40	17	26	14	100		100	
Summa	68	4	67	6	15	4	25	6	1	0	0	0	9	2	5	1	7	3	3	1	100		100	

Sökte den skadade sjukvård?**Antal olyckor efter verksamhet och sökt sjukvård 2013, 2004**

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Verksamhet	Ja				Nej				Vet ej /okänd				Summa			
	2013		2004		2013		2004		2013		2004		2013		2004	
Jordbruk	1891	14	2235	18	877	21	1476	24	155	87			2923	12	3711	14
Trädgårdsodling	0	.	14	37	32	91	17	58	44	99			76	69	31	37
Skogsbruk	527	32	560	20	262	47	331	45	0	.			790	26	891	23
Annan näringsverks.	547	33	367	27	78	92	13	60	0	.			625	31	380	27
Summa	2965	12	3176	13	1249	19	1837	20	198	71			4412	11	5013	11

Sökte den skadade sjukvård?**Andel olyckor efter verksamhet och sökt sjukvård 2013, 2004**

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Verksamhet	Ja				Nej				Vet ej /okänd				Summa			
	2013		2004		2013		2004		2013		2004		2013		2004	
Jordbruk	65	6	60	7	30	5	40	7	5	4			100	0	100	65
Trädgårdsodling	0	0	45	17	42	33	55	17	58	33			100	0	100	0
Skogsbruk	67	12	63	10	33	12	37	10	0	0			100	0	100	67
Annan näringsverks.	88	11	97	2	12	11	3	2	0	0			100	0	100	88
Summa	67	5	63	6	28	4	37	6	4	3			100	0	100	67

Hur många dagar tvingades den skadade helt eller delvis avstå från arbete?**Medelvärde av antal dagar 2013, 2004, 1987**

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Verksamhet	Genomsnittligt antal dagar					
	2013		2004		1987	
Jordbruk	20	21	14	20	29	
Trädgårdsodling	0	.	3	37		
Skogsbruk	13	40	8	31	26	
Annan näringsverks.	43	46	33	37		
Summa	21	19	14	17		

Var den skadade helt eller delvis sjukskriven till följd av olyckan?**Antal olyckor efter verksamhet och sjukskrivning 2013, 2004**

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Verksamhet	Ja				Nej				Vet ej/ Inte rätt till				Summa			
	2013		2004		2013		2004		2013		2004		2013		2004	
Jordbruk	669	25	564	11	2191	14	2967	17	63	37	180	30	2923	12	3711	14
Trädgårdsodling	0	.	2	73	76	69	27	41	0	.	2	73	76	69	31	37
Skogsbruk	84	47	121	29	704	29	685	29	2	68	85	56	790	26	891	23
Annan näringsverks.	147	34	139	36	355	41	192	43	123	99	48	63	625	31	380	27
Summa	899	20	827	11	3326	13	3870	14	187	66	315	25	4412	11	5013	11

Var den skadade helt eller delvis sjukskriven till följd av olyckan?

Andel olyckor efter verksamhet och sjukskrivning 2013, 2004

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Verksamhet	Ja				Nej				Vet ej/ Inte rätt till				Summa			
	2013		2004		2013		2004		2013		2004		2013		2004	
Jordbruk	23	5	15	3	75	5	80	3	2	1	5	2	100	0	100	0
Trädgårdsodling	0	0	7	5	100	0	86	10	0	0	7	5	100	0	100	0
Skogsbruk	11	5	14	5	89	5	77	7	0	0	10	5	100	0	100	0
Annan näringsverks.	23	9	37	12	57	16	51	13	20	16	13	8	100	0	100	0
Summa	20	4	16	2	75	4	77	3	4	3	6	2	100	0	100	0

Var den skadade helt eller delvis sjukskriven till följd av olyckan?

Medelvärde av antal sjukskrivningsdagar 2013, 2004

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Verksamhet	Genomsnittligt antal sjukskrivningsdagar			
	2013		2004	
Jordbruk	16	32	9	27
Trädgårdsodling	0	.	1	72
Skogsbruk	6	53	4	38
Annan näringsverks.	22	55	24	49
Summa	15	26	9	22

Har olyckan anmälts som arbetsskada till försäkringskassan?

Antal olyckor efter verksamhet och anmälan 2013, 2004

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Verksamhet	Ja				Nej				Vet ej				Summa			
	2013		2004		2013		2004		2013		2004		2013		2004	
Jordbruk	367	19	388	16	2250	14	2887	16	165	82	436	61	2923	12	3711	14
Trädgårdsodling	2	68	11	40	0	.	13	62	0	.	8	93	76	69	31	37
Skogsbruk	57	47	44	36	704	29	811	25	16	96	36	43	790	26	891	23
Annan näringsverks.	69	37	113	40	483	34	202	39	62	99	64	67	625	31	380	27
Summa	495	16	556	14	3437	12	3914	13	243	61	543	50	4412	11	5013	11

Har olyckan anmälts som arbetsskada till försäkringskassan?

Andel olyckor efter verksamhet och anmälan 2013, 2004

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Verksamhet	Ja				Nej				Vet ej				Summa			
	2013		2004		2013		2004		2013		2004		2013		2004	
Jordbruk	13	2	10	2	77	5	78	6	6	4	12	6	100	0	100	0
Trädgårdsodling	2	2	34	15	0	0	42	19	0	0	24	18	100	0	100	0
Skogsbruk	7	4	5	2	89	5	91	3	2	2	4	2	100	0	100	0
Annan näringsverks.	11	5	30	11	77	8	53	13	10	8	17	10	100	0	100	0
Summa	11	2	11	2	78	4	78	5	6	3	11	5	100	0	100	0

Var den skadade man eller kvinna?
Antal olyckor efter verksamhet och kön 2013, 2004
Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Verksamhet	Man				Kvinna				Partiellt bortfall		Summa			
	2013		2004		2013		2004		2013	2004	2013		2004	
Jordbruk	2084	14	3129	16	707	25	582	33	132	53	2923	12	3711	14
Trädgårdsodling	2	68	21	44	0	.	11	67	74	70	76	69	31	37
Skogsbruk	608	28	887	23	12	93	4	85	169	70	790	26	891	23
Annan näringsverks.	290	42	172	31	329	47	208	41	5	89	625	31	380	27
Summa	2984	13	4209	13	1048	22	804	26	380	39	4412	11	5013	11

Var den skadade man eller kvinna?
Andel olyckor efter verksamhet och kön 2013, 2004
Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Verksamhet	Man				Kvinna				Summa			
	2013		2004		2013		2004		2013	2004	2013	2004
Jordbruk	75	5	84	5	25	5	16	5	100	0	100	0
Trädgårdsodling	100	0	67	18	0	0	33	18	100	0	100	0
Skogsbruk	98	2	100	0	2	2	0	0	100	0	100	0
Annan näringsverks.	47	16	45	13	53	16	55	13	100	0	100	0
Summa	74	5	84	4	26	5	16	4	100	0	100	0

Hur gammal var den skadade vid olyckstillfället?
Antal olyckor efter verksamhet och ålder 2013, 2004
Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Verksamhet	2013																					
	0-12 år		13-15 år		16-17 år		18-24 år		25-34 år		35-44 år		45-54 år		55-64 år		65- år		Vet ej/Okänd	Summa		
Jordbruk	0	.	0	.	28	57	69	31	349	42	155	28	446	23	964	22	685	31	226	37	2923	12
Trädgårdsodling	0	.	0	.	0	.	0	.	0	.	2	68	0	.	30	96	44	99	0	.	76	69
Skogsbruk	0	.	0	.	0	.	0	.	23	66	34	51	327	47	89	43	317	42	0	.	790	26
Annan näringsverks.	0	.	0	.	0	.	24	58	10	95	57	99	80	90	119	40	196	58	139	88	625	31
Summa	0	.	0	.	28	57	94	27	382	39	246	30	852	23	1203	18	1242	25	365	41	4412	11

Verksamhet	2004																					
	0-12 år		13-15 år		16-17 år		18-24 år		25-34 år		35-44 år		45-54 år		55-64 år		65- år		Vet ej/Okänd	Summa		
Jordbruk	6	62	13	96	2	65	271	44	267	37	788	27	646	25	1491	28	217	28	10	95	3711	14
Trädgårdsodling	0	.	0	.	6	59	2	73	9	82	2	0	9	83	0	.	4	88	0	.	31	37
Skogsbruk	0	.	0	.	0	.	14	96	65	76	178	71	161	25	358	39	115	45	0	.	891	23
Annan näringsverks.	11	75	0	.	2	73	15	52	19	64	86	78	83	36	119	45	4	86	41	96	380	27
Summa	17	54	13	96	10	47	302	40	359	31	1054	24	898	19	1969	23	340	23	51	79	5013	11

Hur gammal var den skadade vid olyckstillfället?
Andel olyckor efter verksamhet och ålder 2013, 2004
Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Verksamhet	2013																				
	0-12 år		13-15 år		16-17 år		18-24 år		25-34 år		35-44 år		45-54 år		55-64 år		65- år		Vet ej/Okänd	Summa	
Jordbruk	0	.	0	.	1	1	2	1	12	5	5	2	15	3	33	6	23	6	8	3	100
Trädgårdsodling	0	.	0	.	0	.	0	.	0	.	2	2	0	.	40	33	58	33	0	.	100
Skogsbruk	0	.	0	.	0	.	0	.	3	2	4	2	41	14	11	5	40	13	0	.	100
Annan näringsverks.	0	.	0	.	0	.	4	2	2	2	9	9	13	11	19	8	31	15	22	16	100
Summa	0	.	0	.	1	0	2	1	9	3	6	2	19	4	27	4	28	6	8	3	100

Verksamhet	2004																				
	0-12 år		13-15 år		16-17 år		18-24 år		25-34 år		35-44 år		45-54 år		55-64 år		65- år		Vet ej/Okänd	Summa	
Jordbruk	0	0	0	0	0	0	7	3	7	3	21	5	17	4	40	8	6	2	0	0	100
Trädgårdsodling	0	0	0	0	18	10	7	5	27	18	6	2	28	18	0	0	14	12	0	0	100
Skogsbruk	0	0	0	0	0	0	2	2	7	5	20	12	18	6	40	12	13	6	0	0	100
Annan näringsverks.	3	2	0	0	1	0	4	2	5	3	23	14	22	8	31	12	1	1	11	10	100
Summa	0	0	0	0	0	0	6	2	7	2	21	5	18	3	39	6	7	2	1	1	100

Hur många år har den skadade arbetat inom det område där olyckan inträffade?
Medelvärde av antal år 2013, 2004
Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Verksamhet	Genomsnittligt antal år			
	2013	2004		
Jordbruk	31	7	29	7
Trädgårdsodling	13	0	14	38
Skogsbruk	35	12	27	11
Annan näringsverks.	19	31	19	20
Summa	29	18	28	6

Hur lång erfarenhet har den skadade arbetat inom det område där olyckan inträffade?

Antal olyckor efter verksamhet och erfarenhet (inom resp. verksamhet) 2013, 2004

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Verksamhet	Erfarenhet (inom resp. verksamhet)																							
	- 1 år				1- 4 år				5 - 9 år				10 - år				Vet ej				Summa			
	2013	2004	2013	2004	2013	2004	2013	2004	2013	2004	2013	2004	2013	2004	2013	2004	2013	2004	2013	2004	2013	2004	2013	2004
Jordbruk	96	29	55	27	121	31	79	29	211	65	325	37	2359	14	2803	16	135	31	449	49	2923	12	3711	14
Trädgårdsodling	0	.	8	44	0	.	11	67	0	.	0	.	2	68	13	62	74	70	0	.	76	69	31	37
Skogsbruk	0	.	7	93	11	93	74	73	0	.	20	73	680	30	640	24	98	55	149	84	790	26	891	23
Annan näringsverksamhet	9	60	20	61	99	75	6	58	21	97	52	77	261	45	131	34	235	59	171	47	625	31	380	27
Summa	105	27	90	23	231	37	170	35	232	59	397	32	3302	13	3587	14	542	30	769	34	4412	11	5013	11

Hur lång erfarenhet har den skadade arbetat inom det område där olyckan inträffade?

Andel olyckor efter verksamhet och erfarenhet (inom resp. verksamhet) 2013, 2004

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Verksamhet	Erfarenhet (inom resp. verksamhet)																							
	- 1 år				1- 4 år				5 - 9 år				10 - år				Vet ej				Summa			
	2013	2004	2013	2004	2013	2004	2013	2004	2013	2004	2013	2004	2013	2004	2013	2004	2013	2004	2013	2004	2013	2004	2013	2004
Jordbruk	3	30	1	0	5	32	2	1	8	62	9	3	80	9	76	6	5	32	12	5	100		100	
Trädgårdsodling	0	.	24	11	0	.	34	18	0	.	0	0	0	68	42	19	100	70	0	0	100		100	
Skogsbruk	0	.	1	1	0	94	8	6	0	.	2	2	86	27	72	12	13	55	17	12	100		100	
Annan näringsverksamhet	1	61	5	3	16	74	2	1	3	98	14	10	42	42	34	11	38	57	45	14	100		100	
Summa	2	28	2	0	5	36	3	1	5	57	8	3	75	6	72	5	12	28	15	5	100		100	

Inträffade olyckan utomhus eller inomhus?
Antal olyckor efter verksamhet och plats 2013, 2004
Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Verksamhet	Plats															
	Utomhus				Inomhus				Vet ej				Summa			
	2013		2004		2013		2004		2013		2004		2013		2004	
Jordbruk	1667	17	2467	20	1196	17	1240	14	59	50	4	85	2923	12	3711	14
Trädgårdsodling	2	68	19	45	0	.	13	62	74	70	0	.	76	69	31	37
Skogsbruk	790	26	820	21	0	.	71	89	0	.	0	.	790	26	891	23
Annan näringsverks.	486	38	317	30	128	49	58	54	10	96	5	89	625	31	380	27
Summa	2945	14	3622	15	1324	16	1382	13	144	42	8	62	4412	11	5013	11

Inträffade olyckan utomhus eller inomhus?
Andel olyckor efter verksamhet och plats 2013, 2004
Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Verksamhet	Plats															
	Utomhus				Inomhus				Vet ej				Summa			
	2013		2004		2013		2004		2013		2004		2013		2004	
Jordbruk	57	6	66	5	41	6	33	5	2	1	0	0	100		100	
Trädgårdsodling	2	2	59	19	0	0	41	19	98	2	0	0	100		100	
Skogsbruk	100	0	92	6	0	0	8	6	0	0	0	0	100		100	
Annan näringsverks.	78	10	83	8	20	10	15	8	2	2	1	1	100		100	
Summa	67	5	72	4	30	4	28	4	3	1	0	0	100		100	

Har företaget haft arbetsmiljörådgivning under 2011, 2012, eller 2013?

Antal företag med olycka, efter förekomst av rådgivning. Andel anges i procent av summan.

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Verksamhet	Rådgivning															
	Ja, Säkert bondförnuft *		Ja, Arbetsmiljöverket *		Ja, SLA *		Ja, Kommunen *		Ja, annat *		Nej		Vet ej		Summa	
Jordbruk	510	23	135	24	41	30	104	26	5	91	1871	16	46	46	2599	13
Trädgårdsodling	44	99	2	68	0	.	2	68	0	.	74	70	0	.	76	69
Skogsbruk	63	42	7	93	2	68	0	.	0	.	685	30	11	96	755	27
Annan näringsverks.	18	52	25	53	0	.	13	68	22	70	410	33	0	.	465	30
Summa	635	20	168	21	43	29	119	24	28	59	3039	13	57	41	3894	11
Andel	16	3	4	1	1	0	3	1	1	0	78	3	1	1	100	0

* Fler alternativ kan markeras

Har företaget haft arbetsmiljörådgivning 2011, 2012, eller 2013?

Antal företag utan olycka, efter förekomst av rådgivning. Andel anges i procent av summan.

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Verksamhet	Rådgivning															
	Ja, Säkert bondförnuft *		Ja, Arbetsmiljöverket *		Ja, SLA *		Ja, Kommunen *		Ja, annat *		Nej		Vet ej		Summa	
Summa	4893	7	1654	13	570	29	985	17	1220	21	71723	1	1644	14	81091	1
Andel	6	0	2	0	1	0	1	0	2	0	88	1	2	0	100	0

* Fler alternativ kan markeras

Har företaget vidtagit förebyggande åtgärder mot olyckor under 2011, 2012 eller 2013?

Antal företag med olycka, efter förekomst av rådgivning. Andel anges i procent av summan.

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Verksamhet	Åtgärder																Summa	
	Ja, åtgärdsplan*		Ja, ändrade rutiner*		Ja, åtgärdat brist*		Ja, använt skyddsutrustning*		Ja, deltagit i utbildning*		Ja, annat*		Nej		Vet ej			
Jordbruk	337	20	706	23	851	15	807	15	363	25	109	85	854	26	0	.	2599	13
Trädgårdsodling	0	.	2	68	2	68	76	69	0	.	0	.	0	.	0	.	76	69
Skogsbruk	9	77	136	36	193	44	325	34	176	49	103	86	221	59	0	.	755	27
Annan näringsverks.	99	60	100	64	174	48	291	41	93	44	23	67	46	52	0	.	465	30
Summa	445	20	944	19	1220	14	1500	14	632	21	234	55	1121	23	0	.	3894	11
Andel	13	3	27	5	33	5	31	5	14	3	4	3	33	7	0	0	100	0

* Fler alternativ kan markeras

Har företaget vidtagit förebyggande åtgärder mot olyckor under 2011, 2012 eller 2013?

Antal företag utan olycka, efter förekomst av rådgivning. Andel anges i procent av summan.

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Verksamhet	Åtgärder																	
	Ja, åtgärdsplan*		Ja, ändrade rutiner*		Ja, åtgärdat brist*		Ja, använt skyddsutrustning*		Ja, deltagit i utbildning*		Ja, annat*		Nej		Vet ej		Summa	
Summa	4640	7	7494	7	14254	5	32667	3	8716	6	2107	12	36228	3	1335	18	81091	1
Andel	6	0	9	1	18	1	40	1	11	1	3	0	45	1	2	0	100	0

* Fler alternativ kan markeras

Har företaget vidtagit förebyggande åtgärder till följd av rådgivningen?
Antal företag med olycka efter åtgärder. Andel anges i procent av summan.
Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Verksamhet	Åtgärder				Ej haft rådgivning				Okänd		Summa	
	Ja		Nej				Vet ej					
Jordbruk	468	22	706	24	389	32	14	62	1023	23	2599	13
Trädgårdsodling	2	68	44	99	30	96	0	.	0	.	76	69
Skogsbruk	46	46	42	47	244	43	0	.	423	42	755	27
Annan näringsverks.	45	45	149	46	170	57	0	.	101	66	465	30
Summa	560	19	940	20	834	23	14	62	1547	19	3894	11
Andel	14	3	24	4	21	4	0	0	40	5	100	0

Har företaget vidtagit förebyggande åtgärder till följd av rådgivningen?
Antal företag utan olycka efter åtgärder. Andel anges i procent av summan.
Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Verksamhet	Åtgärder				Ej haft rådgivning				Okänd		Summa	
	Ja		Nej				Vet ej					
Summa	5057	7	18379	5	14331	6	1081	16	42194	3	81091	1
Andel	6	0	23	1	18	1	1	0	52	1	100	0

Vilken var den huvudsakliga händelsen?

Antal olyckor efter verksamhet och händelse 2013, 2004

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Uppgifterna för 2013 är inte uppräknade till totalpopulation och baseras endast på de svarande vid telefonintervjuerna

Verksamhet	2013												
	Brand m.m.	Kontakt med värme m.m.	Fall till lägre nivå	Fall till samma nivå	Feltramp m.m.	Annan kontakt	Träffad, flygande föremål	Fordons- olycka m.m.	Djurspark m.m.	Över- belastning	Hantering	Övrigt	Summa
Jordbruk	0	2	7	11	3	4	10	7	32	4	10	3	93
Trädgårdsodling	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Skogsbruk	0	0	2	1	2	1	8	2	0	2	1	0	19
Annan näringsverks.	0	0	5	0	0	0	0	4	2	0	0	0	11
Summa	0	2	14	12	5	5	18	13	34	7	11	3	124

Verksamhet	2004																									
	Brand m.m.		Kontakt med värme m.m.		Fall till lägre nivå		Fall till samma nivå		Feltramp m.m.		Annan kontakt		Träffad, flygande föremål		Fordons- olycka m.m.		Djurspark m.m.		Över- belastning		Hantering		Övrigt		Summa	
Jordbruk	32	85	31	34	631	47	439	59	198	37	216	58	162	22	464	32	1338	18	74	29	65	44	62	54	3711	14
Trädgårdsodling	0	.	0	.	1	0	11	69	2	0	8	56	0	.	2	73	0	.	8	93	0	.	0	.	31	37
Skogsbruk	3	79	0	.	2	76	20	56	149	81	6	92	353	40	310	28	7	93	10	65	16	59	14	96	891	23
Annan näringsverks.	4	86	0	.	49	55	91	62	4	88	31	95	5	89	30	41	152	47	0	.	0	.	13	69	380	27
Summa	38	71	31	34	684	44	561	48	354	40	261	49	520	28	806	21	1496	16	92	26	81	37	90	42	5013	11

Vilken var den huvudsakliga händelsen?

Andel olyckor efter verksamhet och händelse 2013, 2004

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Uppgifterna för 2013 är inte uppräknade till totalpopulation och baseras endast på de svarande vid telefonintervjuerna

Verksamhet	2013												
	Brand m.m.	Kontakt med värme m.m.	Fall till lägre nivå	Fall till samma nivå	Feltramp m.m.	Annan kontakt	Träffad, flygande föremål	Fordons- olycka m.m.	Djurspark m.m.	Över- belastning	Hantering	Övrigt	Summa
Jordbruk	0	2	8	12	3	4	11	8	34	4	11	3	100
Trädgårdsodling	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	0	0	100
Skogsbruk	0	0	11	5	11	5	42	11	0	11	5	0	100
Annan näringsverks.	0	0	45	0	0	0	0	36	18	0	0	0	100
Summa	0	2	11	10	4	4	15	10	27	6	9	2	100

Verksamhet	2004																								
	Brand m.m.		Kontakt med värme m.m.		Fall till lägre nivå		Fall till samma nivå		Feltramp m.m.		Annan kontakt		Träffad, flygande föremål		Fordons- olycka m.m.		Djurspark m.m.		Över- belastning		Hantering		Övrigt		Summa
Jordbruk	1	1	1	0	17	7	12	6	5	2	6	3	4	1	12	4	36	6	2	1	2	1	2	1	100
Trädgårdsodling	0	0	0	0	3	1	36	19	6	2	24	13	0	0	7	5	0	0	24	18	0	0	0	0	100
Skogsbruk	0	0	0	0	0	0	2	1	17	12	1	1	40	12	35	10	1	1	1	1	2	1	2	2	100
Annan näringsverks.	1	1	0	0	13	7	24	12	1	1	8	7	1	1	8	4	40	14	0	0	0	0	4	3	100
Summa	1	1	1	0	14	5	11	5	7	3	5	3	10	3	16	3	30	4	2	1	2	1	2	1	100

Inom vilket område inträffade olycksfallet?

Antal olyckor efter verksamhet och referensområde 2013, 2004

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Uppgifterna för 2013 är inte uppräknade till totalpopulation och baseras endast på de svarande vid telefonintervjuerna

Verksamhet		2013												
		Traktor- körning	Grödor	Mjölkkor	Andra djur	Trädgård	Avverkning	Energi	Skogsbruk övrigt.	Byggnader, inventarier	Lantbruk övrigt	Annan verksamhet	Summa	
Jordbruk		9	14	18	30	0	0	0	0	10	5	4	90	9
Trädgårdsodling		0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0
Skogsbruk		1	0	0	0	0	10	1	5	0	0	1	18	1
Annan näringsverks.		1	0	0	0	0	0	1	0	1	0	9	12	1
Summa		11	14	18	30	0	10	3	5	11	5	14	121	11

Verksamhet	2004																							
	Traktor- körning		Grödor		Mjölkkor		Andra djur		Trädgård		Avverkning		Energi		Skogsbruk övrigt.		Byggnader, inventarier		Lantbruk övrigt		Annan verksamhet		Summa	
Jordbruk	190	35	470	38	883	21	738	21	0	.	0	.	0	.	0	.	984	32	441	60	6	92	3711	14
Trädgårdsodling	0	.	0	.	0	.	0	.	29	38	0	.	0	.	0	.	2	73	0	.	0	.	31	37
Skogsbruk	0	.	0	.	0	.	0	.	0	.	491	31	225	34	98	38	77	82	0	.	0	.	891	23
Annan näringsverks.	4	88	0	.	0	.	0	.	0	.	0	.	0	.	0	.	0	.	0	.	375	27	380	27
Summa	194	34	470	38	883	21	738	21	29	38	491	31	225	34	98	38	1063	30	441	60	382	26	5013	11

Inom vilket område inträffade olycksfallet?

Andel olyckor efter verksamhet och referensområde 2013, 2004

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Uppgifterna för 2013 är inte uppräknade till totalpopulation och baseras endast på de svarande vid telefonintervjuerna

Verksamhet		2013										
	Traktor- körning	Grödor	Mjölkkor	Andra djur	Trädgård	Avverkning	Energi	Skogsbruk övrigt.	Byggnader, inventarier	Lantbruk övrigt	Annan verksamhet	Summa
Jordbruk	10	16	20	33	0	0	0	0	11	6	4	100
Trädgårdsodling	0	0	0	0	0	0	100	0	0	0	0	100
Skogsbruk	6	0	0	0	0	56	6	28	0	0	6	100
Annan näringsverks.	8	0	0	0	0	0	8	0	8	0	75	100
Summa	9	12	15	25	0	8	2	4	9	4	12	100

Verksamhet	2004																							
	Traktor- körning		Grödor		Mjölkkor		Andra djur		Trädgård		Avverkning		Energi		Skogsbruk övrigt.		Byggnader, inventarier		Lantbruk övrigt		Annan verksamhet		Summa	
Jordbruk	5	2	13	5	24	5	20	4	0	0	0	0	0	0	0	0	27	7	12	6	0	0	100	
Trädgårdsodling	0	0	0	0	0	0	0	0	93	5	0	0	0	0	0	0	7	5	0	0	0	0	100	
Skogsbruk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	55	9	25	8	11	4	9	6	0	0	0	0	100	
Annan näringsverks.	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	99	1	100	
Summa	4	1	9	3	18	4	15	3	1	0	10	3	4	2	2	1	21	5	9	5	8	2	100	

Var söktes sjukvård först?

Antal olyckor efter verksamhet och sjukvårdskontakt 2013, 2004

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Uppgifterna för 2013 är inte uppräknade till totalpopulation och baseras endast på de svarande vid telefonintervjuerna

Verksamhet	Sjukvårdskontakt																	
	Ambulans			Sjukhus			Vårdcentral			Annat			Vet ej			Summa		
	2013	2004		2013	2004		2013	2004		2013	2004		2013	2004		2013	2004	
Jordbruk	5	175	23	24	1458	26	20	426	15	2	139	21	5	37	35	56	2235	18
Trädgårdsodling	0	1	0	0	3	0	1	8	62	0	0	.	0	2	73	1	14	37
Skogsbruk	4	75	61	2	309	30	1	148	28	1	27	48	0	1	0	8	560	20
Annan näringsverks.	5	49	42	2	163	38	2	83	45	0	72	93	0	0	.	9	367	27
Summa	14	300	22	28	1933	21	24	665	13	3	237	31	5	40	33	74	3176	13

Var söktes sjukvård först?

Andel olyckor efter verksamhet och sjukvårdskontakt 2013, 2004

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Uppgifterna för 2013 är inte uppräknade till totalpopulation och baseras endast på de svarande vid telefonintervjuerna

Verksamhet	Sjukvårdskontakt																
	Ambulans			Sjukhus			Vårdcentral			Annat			Vet ej			Summa	
	2013	2004		2013	2004		2013	2004		2013	2004		2013	2004		2013	2004
Jordbruk	9	8	2	43	65	6	36	19	4	4	6	2	9	2	1	100	100
Trädgårdsodling	0	7	3	0	21	8	100	56	16	0	0	0	0	15	11	100	100
Skogsbruk	50	13	7	25	55	10	13	27	7	13	5	2	0	0	0	100	100
Annan näringsverks.	56	13	6	22	44	13	22	23	10	0	20	15	0	0	0	100	100
Summa	19	9	2	38	61	6	32	21	3	4	7	2	7	1	0	100	100

Vilken kroppsdel skadades?

Antal olyckor efter verksamhet och kroppsdel 2013, 2004

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Uppgifterna för 2013 är inte uppräknade till totalpopulation och baseras endast på de svarande vid telefonintervjuerna

Verksamhet		2013													
		Huvud	Öga	Hals, nacke	Rygg	Bröst	Buk, bäcken	Axel, arm	Hand, handled	Finger	Höftled, ben, knä	Fot, fotled, tår	Två eller flera delar	Vet ej	Summa
Jordbruk		13	4	2	6	6	1	8	2	13	16	10	1	10	92
Trädgårdsodling		0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Skogsbruk		2	0	0	1	0	0	3	1	1	7	2	0	2	19
Annan näringsverks.		3	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	3	9
Summa		18	4	2	7	6	1	13	4	14	24	12	1	15	121

Verksamhet	2004																											
	Huvud		Öga		Hals, nacke		Rygg		Bröst		Buk, bäcken		Axel, arm		Hand, handled		Finger		Höftled, ben, knä		Fot, fotled, tår		Två eller flera delar		Vet ej		Summa	
Jordbruk	353	34	86	40	2	59	101	30	116	36	193	86	449	58	227	35	576	33	586	22	570	31	433	55	18	47	3711	14
Trädgårdsodling	5	66	0	.	0	.	0	.	0	.	0	.	0	.	15	66	7	64	0	.	2	0	3	50	0	.	31	37
Skogsbruk	55	38	69	91	8	93	165	74	11	76	0	.	147	55	41	61	232	33	81	38	49	49	33	80	0	.	891	23
Annan näringsverks.	92	75	0	.	12	66	69	63	1	24	0	.	39	56	12	74	33	47	28	48	45	68	44	90	5	75	380	27
Summa	505	28	155	46	22	50	335	40	129	33	193	86	635	43	295	29	848	24	695	19	666	27	514	47	23	41	5013	11

Vilken kroppsdel skadades?

Andel olyckor efter verksamhet och kroppsdel 2013, 2004

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Uppgifterna för 2013 är inte uppräknade till totalpopulation och baseras endast på de svarande vid telefonintervjuerna

Verksamhet		2013													
		Huvud	Öga	Hals, nacke	Rygg	Bröst	Buk, bäcken	Axel, arm	Hand, handled	Finger	Höftled, ben, knä	Fot, fotled, tår	Två eller flera delar	Vet ej	Summa
Jordbruk		14	4	2	7	7	1	9	2	14	17	11	1	11	100
Trädgårdsodling		0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	0	0	0	100
Skogsbruk		11	0	0	5	0	0	16	5	5	37	11	0	11	100
Annan näringsverks.		33	0	0	0	0	0	22	11	0	0	0	0	33	100
Summa		15	3	2	6	5	1	11	3	12	20	10	1	12	100

Verksamhet		2004													
		Huvud	Öga	Hals, nacke	Rygg	Bröst	Buk, bäcken	Axel, arm	Hand, handled	Finger	Höftled, ben, knä	Fot, fotled, tår	Två eller flera delar	Vet ej	Summa
Jordbruk		10 3	2 1	0 0	3 1	3 1	5 4	12 6	6 2	16 5	16 4	15 4	12 6	0 0	100
Trädgårdsodling		14 10	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	0 0	48 19	21 12	0 0	6 2	10 5	0 0	100
Skogsbruk		6 3	8 6	1 1	19 12	1 1	0 0	16 7	5 3	26 8	9 4	5 3	4 3	0 0	100
Annan näringsverks.		24 15	0 0	3 2	18 10	0 0	0 0	10 6	3 2	9 4	7 4	12 8	12 10	1 1	100
Summa		10 3	3 1	0 0	7 3	3 1	4 3	13 5	6 2	17 4	14 3	13 3	10 4	0 0	100

Vilken typ av skada orsakades av olycksfallet?

Antal olyckor efter verksamhet och kroppsdel 2013, 2004

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Uppgifterna för 2013 är inte uppräknade till totalpopulation och baseras endast på de svarande vid telefonintervjuerna

Verksamhet		2013													
		Skelett-skada	Stukning m.m.	Hjärn-skada	Skador på inre organ		Sår-skada	Tand-skada	Förlust av kroppsdel	Klämning m.m.	Bränn-skada	Förgiftning	Frät-skada	Annat	Vet ej
Jordbruk		17	7	2	0		14	3	1	23	0	0	2	6	18
Trädgårdsodling		0	1	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0
Skogsbruk		3	3	0	0		5	1	0	5	0	0	0	0	2
Annan näringsverks.		2	0	1	0		1	0	0	0	0	0	0	0	4
Summa		22	11	3	0		20	4	1	28	0	0	2	6	24

Verksamhet		2004													
		Skelett-skada	Stukning m.m.	Hjärn-skada	Skador på inre organ		Sår-skada	Tand-skada	Förlust av kroppsdel	Klämning m.m.	Bränn-skada	Förgiftning	Frät-skada	Annat	Vet ej
Jordbruk		448	14	678	41	107	66	5	90	519	30	65	37	13	49
Trädgårdsodling		4	38	11	68	0	.	0	.	9	55	0	.	0	.
Skogsbruk		48	44	168	74	0	.	0	.	256	26	0	.	67	68
Annan näringsverks.		202	34	27	50	5	89	0	.	21	61	67	99	0	.
Summa		702	14	884	34	112	63	5	90	805	21	132	54	80	57

Vilken typ av skada orsakades av olycksfallet?

Andel olyckor efter verksamhet och kroppsdel 2013, 2004

Medelfel i procent kursivt efter respektive uppgift

Uppgifterna för 2013 är inte uppräknade till totalpopulation och baseras endast på de svarande vid telefonintervjuerna

Verksamhet		2013													
		Skelett-skada	Stukning m.m.	Hjärn-skada	Skador på inre organ	Sår-skada	Tand-skada	Förlust av kropps-del	Kläm-ning m.m.	Bränn-skada	Förgift-ning	Frät-skada	Annat	Vet ej	Summa
Jordbruk		18	8	2	0	15	3	1	25	0	0	2	6	19	100
Trädgårdsodling		0	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100
Skogsbruk		16	16	0	0	26	5	0	26	0	0	0	0	11	100
Annan näringsverks.		25	0	13	0	13	0	0	0	0	0	0	0	50	100
Summa		18	9	2	0	17	3	1	23	0	0	2	5	20	100

Verksamhet	2004																											
													Förlust av kroppsd- del		Kläm- ning m.m.		Bränn- skada		Förgift- ning		Frät- skada		Annat		Vet ej		Summa	
	Skelett- skada	Stukning m.m.	Hjärn- skada	Skador på inre organ	Sår- skada	Tand- skada																						
Jordbruk	12	2	18	7	3	2	0	0	14	4	2	1	0	0	38	7	0	0	0	0	0	0	11	4	1	0	100	
Trädgårdsodling	13	6	34	18	0	0	0	0	29	15	0	0	0	0	24	18	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	
Skogsbruk	5	3	19	12	0	0	0	0	29	8	0	0	7	5	23	8	0	0	1	1	0	0	16	12	0	0	100	
Annan näringsverks.	53	13	7	4	1	1	0	0	6	4	18	15	0	0	5	3	0	0	0	0	0	0	2	2	7	5	100	
Summa	14	2	18	5	2	1	0	0	16	3	3	1	2	1	33	6	0	0	0	0	0	0	11	3	1	0	100	

Bilaga 6, Teknisk rapport

STATISTISKA CENTRALBYRÅN

2015-01-28

Staffan Berge Holmbom

Teknisk rapport

TEKNISK RAPPORT

för undersökningen Olycksfall i jord- och skogsbruket 2013

Inledning

Under 2005 genomförde Statistiska centralbyrån (SCB) en undersökning av olycksfall på lantbruksföretag som avsåg 2004. På uppdrag av Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) gjordes en liknande undersökning vid SCB 2014 som avser olyckor 2013. Bakgrunden till undersökningen är att man behöver få en uppfattning om skadefrekvensen i lantbruket, samt hur förändringarna varit sedan 2004.

Huvudundersökningen genomfördes som postenkät med två påminnelser. Dessutom återkontaktade SLU själv de som uppgett att de haft olyckor och gett sitt medgivande.

Populationen utgjordes av lantbruksföretag i Sverige. Totalt besvarade 3379 företag av de 6000 i urvalet undersökningens postenkät. Det är 56 procent av de utvalda företagen. Postenkäten registrerades via skanning.

Daniel Persson och Christian Scheutz har lett arbetet med undersökningen medan Staffan Berge Holmbom har tagit fram tabellplan och utfört beräkningarna till tabellerna. På enkätenheten sammanställde Linda Bergkvist materialet efter skanning.

Population och urval

Målpopulationen, dvs. de objekt som man önskade dra slutsatser om, utgjordes i denna undersökning av lantbruksföretag som 2013 hade mer än två hektar åker, företag med stor djurbesättning (oavsett åkerarealens storlek) samt företag med trädgårdsodling (minst 0,3 hektar friland eller minst 200 kvadratmeter växthusyta).

Urvalsramen i denna undersökning utgjordes av lantbruksregistret (LBR) 2013. Av hänsyn till uppgiftslämnarna togs avlidna brukare – totalt 800 företag – bort från ramen. Detta gjordes efter matchning mot ett senare uppdaterat register. En effekt av detta är då troligen att vi plockar bort objekt i populationen som hade verksamhet 2013. Dessa är dock lyckligtvis så få och bör inte påverka slutresultatet nämnvärt. Alla borttagna företag är inte nedlagda, eftersom t.ex. en son till den avlidne

kan ha tagit över företaget. Populationen storlek var drygt 63 000 objekt. Detta kan jämföras med ungefär 67 000 för tio år sedan då undersökningen gjordes sist.

SLU och SCB beslöt att urvalsstorleken skulle vara 6 000 lantbruksföretag. Urvalet skulle vara tillräckligt stort för att resultaten skulle nå upp till rimliga precisionskrav, samtidigt som kostnader beaktades. Dessutom togs hänsyn till att bortfall så gott som alltid drabbar undersökningar.

Från urvalsramen drogs ett s.k. stratifierat Pareto π ps-urval om 6 000 lantbruksföretag. π ps-urvalet innebär att större lantbruk (avseende beräknat arbetsbehov) har större sannolikhet att komma med i urvalet, eftersom sannolikheterna sätts proportionella mot ett storleksmått som avspeglar olycksrisken utifrån standardtimmar inom främst jord- och skogsbruket. Detta innebär att stratum med många objekt i populationen, främst småbruk, får en liten urvalsfraktion. De är många till antalet och vi är dessutom något mer intresserade av större jordbruk där olycksrisken bedöms större.

För att säkerställa att urvalet innehöll ett tillräckligt antal företag i viktiga redovisningsgrupper, exempelvis företag med en viss egenskap (såsom en viss driftsinriktning), definierades vissa redovisningsgrupper som egna stratum. Därefter fördelades (allokerades) urvalsstorleken till dessa stratum på ett sätt som gjorde att urvalet innehöll ett lämpligt antal företag från den aktuella redovisningsgruppen.

Populationen har stratifierats efter driftsinriktning och timklass. Ett totalundersökt stratum avskildes för de allra största företagen. Det totala antalet strata är tio.

Allokeringen över stratum är proportionell mot stratumsummorna av ovan nämnda storleksmått, modifierad med att ett minimiantal à 300 företag åsatts varje stratum.

Totalt kodades 12 lantbruk som övertäckning, dvs att inte längre tillhörde populationen.

Sekretess och utlämnande

I missivet (introduktionsbrevet) kunde uppgiftslämnarna läsa om undersökningens bakgrund och syfte samt om att undersökningen genomfördes i samarbete mellan SCB och SLU. Missivet informerade också om att uppgifter hämtats från LBR, att samtliga uppgifter är skyddade av sekretesslagen, att det är frivilligt att delta samt att avidentifierade uppgifter kommer att levereras till SLU.

För att SCB ska kunna lämna ut avidentifierade frågeblanketter (med klartextsvar) så krävs ”informerat samtycke” av uppgiftslämnarna. Det

innebär att de genom att besvara och skicka in blanketten godkänner att deras svar behandlas på det sätt som missivet informerar om. För de avidentifierade blanketter som lämnas till SLU gäller sekretess vid SLU enligt 24 kap 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Datamaterialet sparas enligt SCB:s allmänna avtalsvillkor.

Uppgiftslämnaren kunde i blanketten även godkänna att SLU fick del av dess kontaktuppgifter så att man kunde ta en återkontakt för ytterligare frågor rörande olyckan. Totalt gavs 150 medgivanden på detta sätt.

Variabler

Frågorna i blanketterna har utformats i samråd mellan SLU och SCB. Postenkäten bestod av tre dubbelsidigt blad med totalt 21 frågor. De företag som inte hade någon olycka under 2013 behövde bara fylla i två av blankettens sidor (totalt sex frågor plus följdfrågor). Den viktigaste frågan gällde om det förekommit några olyckor på företaget under 2013. Med olycksfall avsågs plötsligt inträffade olyckshändelser som medfört kroppsskada och som utgjort hinder i arbetet. Olyckorna har rapporterats per verksamhet, dvs. för jordbruk, trädgårdsodling, skogsbruk och annan näringsverksamhet (inkomstbringande verksamhet som har direkt samband med lantbruket). Se frågeblanketten i bilaga 1.

Förutom variabler som samlats in via blanketterna hämtades ett antal registervariabler från LBR. Dessa är bland annat företagets timklass och driftsinriktning (enligt lantbrukstypologin, dvs. typklassificeringssystemet för lantbruksföretag). Uppgifterna från LBR avser 2012.

Datainsamling

Frågeblanketterna i huvudundersökningen sändes till urvalsföretagen via post. Via missivet ombads dessa besvara frågorna och återsända frågeblanketten till SCB. Det första utskicket genomfördes den 10 april 2014. Senare skickades ett tack- och påminnelsekort den 5 maj 2014 samt en påminnelse med ny blankett den 15 maj 2014 till dem som inte besvarat enkäten.

Tabell 2 Beskrivning av inflödet av postenkäten i huvudundersökningen

	Antal	Procent
Efter första utsändning	2 025	33,78
Efter tack- och påminnelsekort	485	8,09
Efter enkätpåminnelse	869	14,50
Totalt antal svar	3 379	56,37
Bortfall	2 615	43,63
Urval	<u>6 000</u>	<u>100,0</u>

Bortfall

Bortfallet består dels av objektbortfall, som innebär att frågeblanketten inte är besvarad alls, dels av partiellt bortfall, som innebär att vissa frågor på blanketten inte är besvarade. Objektbortfall kan bland annat bero på att uppgiftslämnaren inte är villig att delta i undersökningen, inte går att nå eller är förhindrad att medverka, t.ex. på grund av sjukdom. Om bortfall och svarande skiljer sig åt med avseende på undersökningsvariablerna, så kan skattningarna som grundar sig på enbart de svarande vara skeva.

En bortfallsanalys gjordes för undersökningen 2004 för att justera för dessa skevheter och till denna undersökning antog vi att dessa justeringar skulle vara relevanta även om relativt mycket tid hade förflutit. Principen för att ta tillvara på 2004 års justeringar var enkel. Jämför totalskattningar med och utan bortfallsstudie 2004 och se vilken effekt det gav på statistiken. Använd sedan de procentuella skillnaderna på 2014 års undersökning. Justeringarna gjordes per stratum, då stratumen var likadant uppbyggda nu som 2004. Läs mer om detta, och eventuella problem, i Bilaga 2 Kvalitetsrapport.

Partiellt bortfall kan allmänt bero på att frågan är känslig eller svår att förstå eller att uppgiftslämnaren glömmer att besvara frågan. Till partiellt bortfall räknas även vissa dubbelmarkeringar och svar som inte kan tydas.

Databeredning

Databeredningen genomfördes vid olika enheter inom SCB.

Frågor med öppna svar scannades in men användes inte vid SCB:s bearbetningar. SCB skickade scannade öppna frågor till SLU i de fall företag gett sitt medgivande till att SLU kunde ta kontakt med dem.

Uppgifterna har i viss mån mikrogranskats med logiska kontroller. I samband med beräkningarna har uppgifterna makrogranskats, dvs. det har kontrollerats att tabellvärdena är rimliga. Upptäckta fel och konstigheter har rättats, utifrån mer eller mindre goda beslutsunderlag. Vissa uppgifter har imputerats, där man har goda skäl att tro att ett svar är felaktigt.

Svarsdatafilerna kompletterades med registervariabler från LBR.

Viktberäkning och skattning

Vikter har tagits fram för att kunna räkna upp resultatet från urvalsnivå till populationsnivå. Vikterna i denna undersökning kompenserar även för objektbortfallet och mätfelet, medan det partiella bortfallet hanteras genom imputeringar. I vissa fall har partiellt bortfall kodats som att svaret är okänt, detta för att inte lägga för stort arbete på upprättande av mikrodata som ofta är väldigt tidsödande.

Som beskrivs ovan så har vikterna även justerats för bortfallsskevheter och mätfelsskevheter med utgångspunkt i 2004 års undersökning. Vikterna har justerats med en konstant som har beräknats utifrån resultat med och utan dessa studier 2004.

Skattningen för totaler (summor) beräknas med följande formel:

$$\hat{Y} = \sum_r w_k y_k$$

där w_k = den totala vikten för objekt k och y_k = variabelvärde för objekt k . Summering sker av de svarande (r).

För beräkning av skattningen för medelvärden används följande formel:

$$\hat{\bar{y}} = \frac{\sum_r w_k y_k}{\sum_r w_k}$$

Skattningarna för tabellerna har tagits fram, enligt de formler som presenterats ovan, med hjälp av SAS och variansprogrammet CLAN. Medelfelen (kvadratrötterna ur varianserna) har beräknats enligt vedertagen metod.

Tabeller

Tabellresultaten avser hela populationen och inte bara de svarande. Den viktiga frågan om olycksfall per verksamhet har korstabulerats mot andra efterfrågade variabler. I ett första skede beräknades endast skattningar för en mindre del av alla enkätens frågor, medan skattningar av alla enkätens frågor gjordes i en tilläggsbeställning.

Till varje parameterskattning anges s.k. medelfel i procent. Det är praxis att tillämpa 95-procentiga konfidensintervall när man uttalar sig om statistiskt säkerställda skillnader. Med ett 95-procentigt konfidensintervall menas att intervallet i genomsnitt täcker det sanna värdet i 95 fall av 100 om andra fel än slumpfel är försumbara. Något förenklat kan sägas att om konfidensintervallen från två grupper inte överlappar varandra så har man

en statistiskt säkerställd skillnad mellan de båda grupperna. Den övre gränsen för konfidensintervallet bildas genom att ta skattningen plus dubbla medelfelet och den nedre gränsen genom att ta skattningen minus dubbla medelfelet.

Den relativt låga andelen företag med olyckor (totalt 225 st) gör att medelfelen lätt blir höga. Generellt kan man säga att det är svårt och dyrt att undersöka företeelser som är ovanliga, eftersom man vanligen måste inventera en större population och ändå kanske inte får så många intressanta objekt.

Skattningar redovisas inte – utan markeras med prickar (..) – om antalet observationer är mindre än 10 eller det relativa medelfelet överskrider 35 procent. Andelstabeller har prickats på samma sätt som motsvarande antalstabeller.

Att tänka på då man använder statistiken

De flesta tabellerna visar skattningar utifrån frågor i undersökningen. Men notera att uppgifternas relevans är lägre då de korstabuleras med registeruppgifter. Ett antal tabeller presenterar antal olyckor per miljon standardtimmar för respektive verksamhet, timklass, driftsinriktning och landsdel. Arbetsbehoven har inte angivits explicit för dessa redovisningsgrupper, utan är en registeruppgift som gäller för hela företaget.

Det är inte helt lätt att bedöma hur olycksfrekvens m.m. har förändrats sedan 2004. Man bör beakta att både målpopulationer och felmarginaler skiljer sig mellan åren. När det gäller frågan om samband, så är detta en beskrivande undersökning, dvs. det går inte utan vidare att dra slutsatser om orsakssamband.

Nedan följer några förklaringar till tabellerna av mer teknisk eller detaljerad natur:

Rubrikerna i fetstil i tabellerna har vanligen benämnts såsom respektive fråga i postenkäten. Därefter följer rubriker (i vanlig stil) som mer specifikt visar vad som ingår i tabellerna, t.ex. antal olyckor efter en bakgrundsvariabel. Notera att några undantag har gjorts från den löpande numreringen av tabellerna; syftet är att likartade uppgifter ska stå i angränsande tabeller.

De medelfel som anges efter andelsskattningar avser absoluta procentenheter, dvs. inte relativa procent (av procenttal). Exempelvis är konfidensintervallet för andelen av olyckorna på lantbruksföretag som sker

inom skogsbruk lika med $18 \pm 2 \cdot 4$ procent, dvs. ca 10–26 procent (se tabell 1a).

I andelstabellerna är procentvärdena avrundade till närmaste heltal och värden under 0,5 är därmed avrundade till noll.

På grund av rena avrundningseffekter är inte alltid summan av procentandelar exakt lika med 100 procent. Motsvarande effekt uppträder naturligtvis också för absoluta antal (olyckor).

Jämförelse av resultat mot 2004

Det går bra att jämföra resultaten mellan årgång 2004 och 2013. De fel i statistiken som uppstår på grund utav att vi dragit ett urval istället för att undersöka alla objekt går att mäta och anges som medelfel. Som nämns i avsnittet bör man även beakta att målpopulationerna ändrats (till viss del nya objekt), även om 2013 års undersökning försökt efterlikna sin föregångare så mycket som möjligt. Lägg därtill den osäkerhet som antagandena om bortfalls- och mätfelsstudien innebär. Ramkvalitén bör vara mycket god och inte tillföra mycket fel.

Jämför vi till exempel antalet olyckor mellan åren har vi år 2013 skattat totala antalet olyckor till 4412 medan vi 2004 fick 5013. Det är en minskning med ca 12%. Medelfelen för de båda skattningarna är 11%. Skapar vi 95% konfidensintervall kring de båda skattningarna kommer dessa överlappa varandra, vilket innebär att vi inte med 95% säkerhet kan säga att antalet olyckor minskat. Skillnaderna är ändå så pass stora att vi har relativt goda skäl att tro att det rör sig om en faktisk minskning.

Andra noterbara skillnader mellan åren är att olycksfallen inom verksamheten jordbruk skattats till 2923 stycken 2013 medan siffran var 3711 tio år tidigare, en skillnad på närmare 22%. Återigen faller inte skillnaderna inom gränserna för statistiskt säkerställt på 95% nivå men mycket nära. Även för driftsriktningen mjölkkor ser vi en drastisk minskning från 1538 2004 till 738 2013. Minskningen är statistiskt säkerställd på 95% nivå.

För andra driftsriktningar och verksamheter är skillnaderna i skattningarna mindre och vissa kan ha ökat (jämför tabeller).

En intressant iakttagelse är också att totala antalet standardtimmar bland ramens företag minskat, från 106 miljoner till 88 miljoner. Detta gör att antalet olyckor per miljoner standardtimmar inte minskat på totalen enligt skattningarna 2004 och 2013.

Bilaga 7, Kvalitetsrapport

STATISTISKA CENTRALBYRÅN

2015-01-28

Staffan Berge Holmbom

Metodenheten för företags-, organisations-, fastighets- och miljöstatistik

Ram och urval för olycksfallsundersökningen avseende 2013

Ramförfarande

Målpopulation

Målpopulationen avsåg lantbruksföretag som 2013 hade mer än två hektar åker, företag med stor djurbesättning (oavsett åkerarealens storlek) samt företag med trädgårdsodling (minst 0,3 hektar friland eller minst 200 kvadratmeter växthusyta).

Ramobjekt

Urvalsramen utgjordes av lantbruksregistret (LBR) 2013. Skapandet av urvalsramen sköts på en tid för att kunna använda ett helt färskt LBR 2013 istället för att använda äldre uppgifter där mycket grundar sig på uppgifter från 2010. Att använda ett helt färskt LBR bör innebära att ramkvalitén är god och att uppgifterna är aktuella. Man bör dock vara medveten om att i ett stort register som LBR är inte alla uppgifter helt nya samtidigt då de samlas från olika källor, men att använda en nyligen utkommen årgång garanterar att uppgifterna är de senaste man kan få tag på.

Efter matchning mot registret över totalbefolkningen, RTB, plockades avlidna brukare bort och inga försök inom ramen för undersökningen gjordes för att hitta om företaget överlåtits, t.ex. från far till son. Då lantbrukets identitet inte ändras vid ett övertagande så vore detta en näst intill omöjlig uppgift. Bevakningar av företagsöverlåtelser o.d. finns knappast numera.

En annan aspekt av att plocka bort nyligen avlidna brukare är att det kan påverka undersökningens förmåga att belysa antalet dödsolyckor. I undersökningen 2013 finns ingen specifik fråga om dödsolyckor och parametern skattas inte, därför får effekterna av att plocka bort avlidna brukare anses vara mycket liten.

Det totala antalet företag i ramen blev slutligen 63 310.

Ramvariabler

Ramen innehåller variabler avseende grödarealer, djurantal, skogsareal, typologi m.m. Därtill ingår *förekomst av annan näringsverksamhet* (ja-nej-frågan används). Vi strävade i både ramavgränsning och variabelstruktur att likna 2004 års undersökning i så stor utsträckning som möjligt och denna strävan låg till grund för de flesta beslut som fattades angående variabelinnehåll.

Växtkategorier i växthus är tyvärr inte uppdelade efter uppvärmning eller inte i uppgifterna från Trädgårdsinventeringen, vilket leder till för många företag med trädgårdstypklass när alla antas ha uppvärmning. Vi försöker inte rätta uppgiften avseende uppvärmning eller inte.

Urvalsutformning

Precis som vid rambearbetningen ovan är den enskilt viktigaste faktorn som styr urvalsutformningen att likna 2004 års undersökning, för att möjliggöra jämförelser med den undersökningen. Till exempel är det av allra största vikt att stratifieringen blir likadan.

Allmänt

Urvalet ska omfatta 6 000 lantbruksföretag.

Stratifiering är lämpligt för att kunna ”säkra” redovisningsgrupper m.m. Inom strata står valet mellan OSU och π ps-urval. Vi väljer π ps-urval eftersom det finns en tydlig huvudvariabel i undersökningen, nämligen olycksförekomst, och för att utnyttja hela informationen i ett storleksmått z_k (som är ungefär proportionellt mot olycksrisken). π ps-urvalet implementeras med Pareto π ps-schemat. Det finns inga invändningar mot att använda korrelerad information i stratifieringen respektive i storleksmättet för π ps-urvalet.

Ett problem som kan dyka upp vid Pareto π ps-urval är extrema vikter vid mycket små z_k -värden, vilket leder till större risk för outliers. Detta bör förebyggas med bra ramkvalitet och lämplig stratifiering (utifrån raminformationen), så man undviker att räkna upp stora värden med höga designvikter. I sista hand får outliers hanteras genom att sätta vikten till ett (objektet förs över till totalstratum och blir övertäckning i sitt originalstratum). Outliersrisken är dock liten i denna undersökning, dels på grund av att vi främst studerar en 0-1-variabel, dels på grund av det valda storleksmättet som har ett förhållandevis stort minimivärde (se nedan).

Stratifiering

Stratifieringen var nästan tvungen att efterlikna 2004 års undersökning men här följer något om hur resonemangen vid stratifiering gick då.

Regional prioritering övervägdes för redovisningsgrupper. Det går inte att garantera alla län, ty vi kan förvänta (vid OSU) ca 500 observerade olycksfall, varav i Västra Götaland ca 100, i Skåne 60-70 som mest, och i Blekinge m.fl. små län endast ca 10. Länen ska inte beaktas i urvalsdesignen.

Landsdelsuppdelning efterfrågas, dvs. redovisning för Götaland (län 05-14), Svealand (län 01-04, 17-20) och Norrland (län 21-25). Vi behöver inte "säkra" Norrland (ca 70 observerade olycksfall vid OSU) på bekostnad av övriga riket. Därför är det (nästintill) meningslöst att stratifiera per landsdel utan att "översampla" Norrland.

Arbetsbehov och driftsinriktning utgör viktiga redovisningsgrupper. Företagen delades in efter arbetsbehov i intervallen 0-800, 800-1600, 1600-3200 och 3200- standardtimmar (inom jordbruket). Därtill indelades efter driftsinriktning: Växtodling, Mjölkkor, Övriga djur, Blandat jordbruk och Småbruk. Möjligen bör Övriga djur delas upp i Nötkreatur, övrigt och Övriga djur.

Vi korsstratifierar därför initialt efter dessa redovisningsgrupper. Märk väl att Småbruk endast förekommer i den minsta storlekssklassen. Antalet strata blir alltså initialt $5 \cdot 4 + 1 = 21$.

Hästverksamhet och trädgårdsodling prioriteras inte i urvalsdesignen. Skogsarealsförekomst beaktas inte heller. Däremot föreslås Annan näringsverksamhet (AN) beaktas – för småbruk enbart! – genom att företag i ramen där uppgift finns om AN-förekomst eller ej, hamnar i det ena stratumet, medan övriga hamnar i det andra (som blir något homogenera). Själva förekomsten av AN eller ej beaktas i storleksmättet. Vidare föreslås företag med önskad inklusionssannolikhet $\lambda_k \geq 1$ (efter iterativa beräkningar) placeras i ett totalundersökt stratum med $\lambda_k = 1$, varpå alla strata ovan initialt delas in i urvals- resp. totalstrata.

Det totala möjliga antalet urvalsstrata blir då $21+1 = 22$. Timklasserna har slagits samman två och två, så att antalet strata minskas. Se vidare under allokeringsavsnittet nedan. Antalet strata reduceras dock ytterligare genom lämpliga sammanslagningar så att stratumstorleken N_h är minst 1000 för alla strata. (Vid särskilt viktiga domäner hade en mindre storlek ev. kunna accepterats.) Övriga djur har inte delats upp på två strata. Totala antalet urvalsstrata blev slutligen nio.

Totalstrata kan slås samman delvis eller till ett enda totalstratum, beroende på hur vi vill bortfallsjustera för dessa företag. Slutligen slogs

de samman till ett enda totalstratum, för att få ett tillräckligt stort stratum. Det totala antalet strata blev alltså slutligen tio.

Allokering

Nästa fråga är hur vi allokerar urvalsstorleken över strata (innan totalstratumet särskilts) vid ett stratifierat Pareto π ps-urval. Det finns inga tydliga riktlinjer härvidlag (jämfört med Neymanallokering vid stratifierat OSU). Ett bra alternativ torde dock vara att välja n_h proportionellt mot summan t_{zh} av storleksmåtten i aktuellt stratum, varmed n_h kommer att avspegla stratumets relativa betydelse.

Minimiallokering à 300 företag per stratum har tillämpats. Anledningen till det höga talet är att vi främst är intresserade av observationer med olycksfall. Frekvensen olycksfall bland de svarande är relativt låg så med färre än 300 företag i ett stratum riskerar antalet observerade olycksfall bli alltför lågt.

Vi kan "nästan" säkra redovisningsgrupperna 0-800, 800-1600, 1600-3200 och 3200- standardtimmar (inom jordbruket) även om vi bara stratifierar och allokerar efter 0-1600 och 1600- standardtimmar. Anledningen till detta är att "allokeringen" inom de två timklasserna implicit görs efter t_{zh} , eftersom det är π ps-urval inom resp. stratum. Totalen, t_{zh} , för z är korrelerad med totalen för jordbrukstimmar. Efter alltför osäkra skattningar i de fyra storleksklasserna så beslutades att endast redovisa 0-1600 respektive 1600-.

Val av storleksmått

Olycksfallsrisken per miljon timmar verkar enligt undersökningen 1987 inte bero på brukarens kön eller ålder, eller storleksgrupp. Denna riktlinje beaktades 2004 och likaså för undersökningen 2013

Däremot verkar driftsinriktning/driftsgren ha betydelse för olycksfallsrisken. Risken bedöms vara ca 50 procent större för djurskötsel än för övriga driftsgrenar (enligt reviderade typologin).

Olycksfallsrisken per skogstimme (avser hela potentialen enligt reviderade typologin) är mer än dubbelt så stor som per jordbrukstimme, dvs. ännu större per självverksam skogstimme.

Annan näringsverksamhet (AN) har rimligen betydelse för olycksrisken. Särskilt hästverksamhet och sågverk torde ge ökade risker. En enkel, grov modell är att lägga till en "kvartstid", 400 timmar, när vi enligt ramen känner till förekomst av någon AN (fanns för 4 490 företag). Fördelen är att vi utnyttjar denna information, som ju bedöms relevant för olycksrisken. Nackdelen är att informationen om förekomst inte finns för alla ramföretag. Företagen med information särskiljs dock i stratifieringen

för Småbruk, eftersom variationen i z_k ökar för Småbruk. Någon skevhetsrisk föreligger inte.

Precis som för 2004 års undersökning har vi 2013 storleksmättet $z_k = 1 \cdot$ växttimmar (V1-V9) + $1.5 \cdot$ djurtimmar (H1-H8) + $1 \cdot$ gemensamma jordbrukstimmar + $2 \cdot$ skogstimmar (STIM) + 400 timmar vid Annan näringsverksamhet.

Standardavvikelsen σ_k (i den antagna superpopulationen) antas proportionell mot storleksmättet z , varför det är rimligt med ett π ps-urval med proportionalitet mot storleksmättet. Det är ju rimligt att företagens olycksrisker varierar fler procentenheter ju större den förväntade olycksrisken är. Andra variabler är inte alls lika viktiga som huvudvariabeln olycksfallsförekomst.

Storleksmättet varierar mellan 80 och 197 263 ”timmar”. Medelvärde är 2 083 ”timmar” och medianen 1 087 ”timmar”. Fördelningen är mycket sned, med en brant avtagande kurva för antalet företag mot storleksmättet.

Det är vidare lämpligt att normera storleksmättet z_k (och kalla detta för s_k) och beräkna s_{\min} och s_{\max} . Dessa värden bör inte vara alltför extrema, så estimatorbias undviks.

Estimation

Vid estimation justeras skattningarna för den bortfallsbias och mätfelsbias som beräknats då undersökningen gjordes 2004. Då gjordes både en bortfallsuppföljning och en mätfelsuppföljning inom ramen för undersökningen och dessa visade sig ha en stor påverkan på slutskattningarna, framförallt var det studien över mätfelet som hade stor påverkan. Studien gick till så att man per telefon återkontaktade en del av de som i blanketten angett att de ej haft olyckor och ställt mer djupgående frågor. Då framgick i många fall att företaget visst haft olyckor och på så sätt kunde skattningarna justeras.

För att ta vara på denna studie vid 2013 års undersökning så beräknades en vikt (konstant) per stratum som mätfels- och bortfallsstudierna haft på skattningarna. Konstanten blev specifik per stratum och applicerades som en konstant på varje objekt. Effekten kunde variera mycket då vissa stratum påverkades med en konstant 2,3 medan andra till och med justerades ner med konstanten 0,9. Stratum med mindre bruk justerades generellt mindre eller till och med nedåt.

Detta förfarande är inte helt oproblematiskt. Först och främst grundar sig detta förfarande på att folks beteende vad gäller svarsbenägenhet och svarsmönster är likadant 2013 som 2004. Även om svarsbenägenheten troligen är lägre 2013 så har vi nog goda skäl att tro att de som inte svarat 2013 gjorde det av samma anledningar och ”betedde sig” på samma sätt som 2004. På samma sätt kan vi resonera vad gäller mätfelsstudien,

eftersom frågorna i stort var formulerade på samma sätt och att respondentens förmåga att tolka frågan inte förändrats sedan 2004.

Ett mer praktiskt problem uppstod också då dokumentationen från 2004 var ganska knapphändig. Det gick att återskapa skattningar med hjälp av sparade SAS-program och datamaterial, men ingen stans fanns att finna de resultat undersökningen skulle fått utan bortfalls- och mätfelsstudie. Detta gör att resultaten, och alltså den justerande faktorn, inte kunnat stämmas av helt och hållet. Dock verkar den rimlig i jämförelse med annan dokumentation vad gäller studien.

Förfarandet är dock lämpligt då man fokuserar på att jämföra siffror över tid. Att anta att mätfelet och bortfallsbeteendet är lika vid de två tillfällena gör också att vi antar att de skillnader som uppstår har med faktiska skillnader i antalet olyckor att göra. Huruvida detta är ett helt korrekt eller bra antagande är svårt att uttala sig om.

Den estimator som användes var HT-estimatorn.

Bilaga 8, Kommentarer till olyckstillfället

Nedan redovisas ett urval av de enskilda kommentarerna till olyckshändelserna 2013 hämtade från postenkäten och telefonintervjuerna. Händelserna är indelade i referensområdena jordbruk, skogsbruk och annan näringsverksamhet.

JORDBRUK

Traktorkörning

- Kopplade plog till traktor. Stod uppe på den och hoppade ner. Landade på ngn ojämnhet och vred till knäet. Orsak: borde inte hoppat ner.
- Monterade av dubbelmontage. "Tog väl i för mycket" "trodde jag var starkare än jag var". (däcket välte inte) Fick ryggont som kom mer och mer efteråt. "Kunde bett någon om hjälp". Har burit sig dumt åt som ung också.
- Ryggskott vid montage av dubbla däck. Lyfte däck och fälg och small till i ryggen.
- Skulle backa in i rundbalspress i ett trångt utrymme. Stressad. Skulle snabbt hoppa ur hytten, då foten/hälen fastnade mellan fotsteg och hytt. Bröt ett ben inne i foten. Orsak: stressad, skulle gå fortare än att ta alla stegen ner.
- Halkade på isfläck när han klev ur traktorn. Stukade foten ganska ordentligt.
- Hoppade av från traktorn - foten vek sig när han landade...ojämnhet?... "Slarv? -Nja...klart man kan ta alla stegen och så..."
- Trillade av vagn varvid liten sten trängde in i knäet
- Fastnade med handen i ratten på traktorn, skadade ett finger i handen.
- Välte med 4-hjuling.
- Klämt finger arbete med maskiner - traktor "Viktig delorsak: trött"

Byggnader och inventarier

- Flyttade pallar. Satt i lastare med pallgafflar. Såg medarbetare börja lyfta/göra annorlunda än han själv tänkt och hoppade då snabbt ur lastaren utan att "lägga ner" pallgafflarna på marknivå, som brukligt. Hjälptes åt att lyfta/greja och vänder sig sen snabbt om och får pallgaffel rakt i ögat. Orsak: blev lite bråttom att hjälpa till. Tänkte sig bara inte för. Inte brukligt att ha pallgafflar uppe.
- Del av ställning ramlade ned och träffade brukaren i huvudet.
- Han höll på att reparera en bilsläpvagn som var hans egen. En balkbit slog upp i hans ena underarm. Han fick blåmärke och domningar i armen efter det. Egentligen kan man inte hänföra den här olyckan som en arbetsplatsolycka, eftersom det var hans egen släpvagn.
- Minilastare för utgödsling (värphöns). Bränsleslang läckte. "Stoppade ner handen " när motorn var igång. Stod på gödselplattan - halkade till och då slog han i den roterande fläktmotorn. "minin " strejka - så i "stridens hetta" gör man sådana dumheter.
- Ensilageskörd, rundbalspress, använde en slägga för att slå ut en bussning ... Slog o slog "100 ggr" . På något sätt kom fingret i mellan i ett slag, samma som han höll släggan med... Utmattad i hö-armen som han slog med....snedträff.

- Skulle byta fäste/svetsa dit nytt, på balgrip (till front på traktor). När han skulle vända gripen ändrade några rörliga delar läge och fingertoppen (vä pek) kom emellan. Orsak: slarv, 5 min arbete att kunnat skruva bort armarna , lite tanklöst.
- Sonen snickrade en dörr, skräp i spanten.....slant då med kniven och skar sig i tummen, sena gick av.
- Ladugård, skulle reparera vattenkopp. Slant med rörtången.
- Innertak gav vika vid reparation.
- Skadan inträffade vid byte av balk i port till maskinhall. Den skadade var hantlangare till en svetsare. Balken var fastsvetsad vid arbetsdagens slut. En dörrskena hann inte svetsas utan förankrades på platsen för att svetsas fast dagen därpå. De hade förankrat denna för dåligt så när dörren stängdes så föll dörrskenan till marken och välte sedan och träffade på sned över stålhättan på skon och knäckte något av småbenen till lilltån.

Grödor (exkl. trädgårdsväxter)

- Det hände under ensileringen, och han körde transport samtidigt som han pratade med den som körde hacken. Han hade precis avslutat samtalet då han stannade traktorn och skulle hoppa ut, och föll/ stöp hejdlöst ned från hytten till marken, landade på axeln.
- Skar sig i halmrivare som vid tillfället var avstängd.
- Körde en manuell motordriven slåtterbalk (1 m bredd). Lade i backväxel och glömde diket bakom. Ramlade bakåt och hamnade på tre tråders elstängsel (påslaget!). Remskivans skydd var trasigt/borta och snurrande remskivan skar genom byxa och in på framsidan ena benet. "Var mitt eget fel alltihop".
- Stress, för lite sömn, ingen avbytare. En balk på slåtterkrossen kom i spänn, slog loss och slog över käken.
- Transport av spannmål pågick och när rullkapell skulle rullas ut över lasten gled en stege som finns på karran och arbetaren föll till marken ca 1,5 m. Foten stukades men för övrigt ok.
- Skada vid reparation av rundbalslyft, fick ett slag i ansiktet, precis över ögat, då han reste sig upp och slog i ett stag. Blödde mycket och fick troligen en lätt hjärnskakning då han var yr i några dagar.
- Grisproduktion. Halmklager med storbal 90x90 - 200-250 kg styck staplat 3 på höjd. Instabilt pga ngn bal (utan snöre?). Föll och slog omkull (äldre) fader. Han föll och slog sig i ströklager. Sår på halsen och mörbultad.
- Flyttade spannmål från silo till planlager via rör på skulder och nedfall till planlagret (fd kostall) undertill. Blev stopp i rör och spannmål rann över/ut i halm/hö på skulden. Skulle fort upp och rätta till. "Sprang" uppför den fasta "stegen"/ trappan (med räcke) - snubblade då halvvägs i den och slog i knät. Orsak: Stress / brådska situation, mitt i skörden. Fick linka med ont hela skörden och fick då höftproblem / snedbelastning.
- "Maskinade" säd = rensade spannmål för utsäde. Blåste på fel håll och fick då dammet mot sig (öppna dörrar). Det sista ... Medförde akut allergisk reaktion - svårt att andas. Orsak: stressad, inte satt på sig munskyddet ordentligt.
- Skulle kontrollera dräneringsbrunn. Lyfte upp locket (ca 40 kg) med ena handen - locket ligger bra - ska sen ta ner det med ena handen igen och tog då inte bort andra handen från brunnskanten i samband med nedsläpp. Klippte fingertopp, blå nagel/gick av. Svårt att läka. Orsak:slarv!"Hur kan man vara så dum" Hade inte brått alls.

- Plöjde gammal åkermark. Rotdel som fastnade mellan plogskären. Skulle dra bort. När den släppte slog hand/tumme upp i plogdel och skadade tummen. Orsak: använde bara händer på fel sätt, borde använt något tillhygge att slå undan med. Obetänksamhet.
- Lastbilschauffören använde träskor istället för antihalk gummisulesko som finns tillgängliga.

Husdjur

Mjölkkor

- Skulle mota fram mjölkorna till samlingsfållan (innan mjölkgruppen). Halkade och försökte undvika slå i huvudet, backade bakåt för att få balansen, men fastnade då med foten i en mekanisk gödselskrapa och bröt därmed fotleden. Komlicerat brott.
- En ko sparkade av sig mjölkmaskinen och bågen i swing över systemet slog ned i ansiktet, precis vid ena ögat.
- Skrämd ko, var emellan "...blåtira" "viktig delorsak : trött" Tele...händer hela tiden, vi båda har glasögon.
- Mjölknings, fiskbensstall, Hann inte dra undan armen när kon sparkade och armen kom i kläm mot inredningen/rör. Orsak: ? Svårt.
- Mjölade. Kviga vid sidan - var lite "orolig" (därför båsavskiljare på varje sida. Flyttbara). Kon halkade och klämde honom mot båsavskiljaren. "Går ej till doktor i onödan", frågade veterinär: trodde spräckta revben. "Självläker" 6 veckor.
- Praktikant blev sparkad/trängd av ko i samband med mjölknings. Brukaren hade sagt att hon skulle vara försiktig - hon satt ju och halvsov. " De tror att de är döda - det är ju levande djur - de testar de som kommer". Var en gammal (stabil) ko. Praktikanten hemskjutsad på kvällen. (Andra dagens praktik - kom inte mer - troligen bara "skolk" sen)
- Skulle mjölka en ko i uppbundet system. Kon bredvid som annars är lugn och snäll sparkade mig rakt i knät, det blev en rejäl smäll och jag fick gå på kryckor i en vecka och hade ont ett år. Möjlig orsak: fläkt hade precis lagt av så det var mer flugor i stallet-kanske sparkade hon efter dem.
- Mjölknings. Uppbundet. Kosvans rakt i ögat. Blödning. Orsak: sånt händer. Tycker inte svanshållare är lösning. Flugor... Värst vid denna tid (aug-sep). Vet inte vad man ska göra. Kapa svansen som vissa andra länder gör?!
- Mjölkkor. Sommarvikarie (god erfarenhet med djur). Hade gått bredvid i två veckor, skulle sen mjölka själv. Tandemstall m drivgång vid sidan. Hon skulle få en ko i drivningsgången att backa genom att gå emot henne. Kon sprang då mot och förbi henne och klämde henne. Orsak: så gör de aldrig på gården. Vikarien van vid uppbundna kor och mer "hanterade". Istället låter man kon gå runt och "börja om igen".
- Djuren kom i sken - var jagade av varg. Ösregn – "foppa" tofflor, hon var i huset och fick gripa in och ramlade. Vårdcentral sade stukning. 4 dagar senare röntgen - fot av!
- Klämd i grind till djurvåg
- Skulle lasta kreatursvagn för betäckning "sonen jagade på kvigorna, jag hade blicken åt andra hållet, då kvigan gick till anfall." Den hade visat tendenser innan, men vi tänkte väl att den skulle få en chans. Fick inga fler chanser-gick rakt till slakt.
- Var i liggbåsavdelningen för att skilja ut kor för sinläggning. Blev anfallen bakifrån av en ko som tryckte upp henne mot liggbåsavskiljare och takpelare. Hölls fast, men var inte ensam i

stallet så de fick bort kon. Kon hade varit efter henne ett antal gånger tidigare, men inte anfallit på det viset.

- Ko hade brutit sig i höften. Var ovarsam och skulle "lyfta" henne upp. Fick hela kons tyngd på sig. Hade skyddsstövlar - trampade ner hela stöveln. Lilltån bruten konstigt nog, trots stålhattan. Blev förkrossad över kons tillstånd och tänkte sig inte för - omöjlig uppgift att lyfta upp.
- Klämd mot grind av ko, då hon skulle flytta mjölkkor från en grupp till en annan i robotstall. Ej uppmärksam på djurens trängsel.
- Brott på alla tåben på vänster fot. Djurhantering.
- Mjölkröbot. Anställd skulle byta dunk (25 kg's diskmedel) i roboten. Typ "garderobsdörr" in. Korna gick ju runtom. Ko knuffade till dörren och oturligt skvätte upp i ögat.
- Tillgänglig skyddsutrustning (skärm) användes inte vid användning av diskmedel, fick en skvätt av diskmedel i ögonen.

Andra djur

- Lastade tjurar på slaktbil. Hade drivit upp dem och skulle ta sig tillbaka. Istället för att öppna grind tog han sig över, tog stöd i en raka, denne gled/halkade och han ramlade i marken och tog emot m armen. Orsak: obetänksamhet
- Mjolkproduktion. Skulle flytta kviga mellan byggnader, ledde henne (grimma och rep.) kvigan vild och drog, halkade då på isfläck och slog i huvudet.
- Slamsugningsbilen stängde inte grinden efter sig och våra kvigor rymde. Jag sprang bakom dem för att mota in dom i en hage. Snubblade och tog emot mig med händerna på ett stenrös. En sten skar ett jack vid leden på fingret och jag fick åka in och sy.
- Djur skulle flyttas. Djurkärran var lastad med grindar. Anställd skulle ta en - då välte alla över honom. Huvudet fast klämt (hukade sig för att skydda sig ?? Vet ej). Orsak: för rakt uppställda. Varje grind ca 40 kg.
- Att skilja från kalvar innebär ofta farliga incidenter, till ex vid användandet av lösa järngrindar, som de gör fällor av och svänger upp en för att få kalvarna upp på bilen. Denna gång hade en kalv vänt om och sprungit med huvudet rakt in i grinden som lantbrukaren kunde fått rakt i huvudet där den flög. det hade varit livsfarligt säger han.
- Lastning av tjur (~1år, 500-600 kg) på livdjursbil. Var en annan transportör än vanligtvis. Blev missförstånd mellan henne och transportören - tjuren (som drevs lös) vände och kom mot henne igen. Antagligen gjorde hon ngn rörelse så han blev skrämmd och sparkade henne rejält på låret. Hanterar många djur och har grindar/drivgångar mm - väl ordnat. Var inte beredd på att tjuren skulle komma tillbaks.
- Jag skulle släppa kvigor på bete. En kviga hoppade runt mig när jag släppt ned baklemmen. Jag ramlade och kvigan trampade mig på vaden, när jag låg på marken. Repet var för långt och kvigan oroligare än andra kvigor.
- Köttkor med kalvar skulle avskiljas. Box i lösdriiftsstall ca 10 st. En ko blir rädd och sparkar. Träffar henne strax över knät, lite i sidled. Orsak: för nära djuren oskyddad.
- Kalv ryckte upp huvudet och slog i tänderna.
- Köttdjur Simmental - avel. Box, djupströ, 10 kor per box. Strödde ut halm, kom för nära och fick en rejäl spark. (hade ingen kalv dock) Orsak: ?

- Hindra att det händer igen? Endast att vara på vakt. Högg den anfallande tjuren med gaffel som han tagit med för att skydda sig. Tjuren tryckte upp honom och gnuggade upp och ner. Utan gaffeln hade det aldrig gått. Liggande rör går inte att ha för djurens del, då de lätt skadar sig.
- Nedsparkad av en tjur. Skulle binda upp en ko som stod bredvid en tjur. De hade busat lite innan, och då bindslet krånglade sparkade tjuren till mig så jag hamnade under den, den fortsatte, det svartnade för mig, och jag kunde till slut krypa ut i gödselrännan
- Köttdjur, Charolais, årsfödda kalvar (~ 6 mån) som skulle klippas inför installationsperiod. Är ju aldrig hanterade. Brukar ta hjälp av Veterinär (grann) som bedövar/söver dem lite lätt, men blev inte denna gång. Klavarna fick panik - brodern som skulle klippa blev omkullsparkad och kom inte upp. Skrek så intervjupersonen fick rusa dit.
- Öronmärka kalv ute. Dikon ville försvara kalven och slog till med huvudet i bröstbenet på brukaren så att mittre revben bröts.
- Skulle fånga tjurar på bete och upp på en transport/kreaturvagn. En tjur hoppade ned från vagnen och sprang omkull mannen, och trampade både på huvud (kind) och magen. Sonen fick dragit undan mannen, som svimmade och drabbades av tillfällig total minnesförlust i ca 1 kvart. Ingen hjärnskakning eller skelettskada eller annat kunde påvisas av röntgen, men de såg hur bröstbenet brutits vid olycksfall 1.
- Blev klämd mellan 800 kilos diko och stolpe i uppbundet kostall. Skulle klippa de då de började kivas och jag blev klämd. Det kunde gått mycket värre om jag hade halkat, tex. Men hon ville inte flytta sig så lätt, så jag blev rejält klämd och var öm i revbenen flera dagar efteråt.
- Sparkad av nykalvad kviga
- Skulle flytta nykalvad kviga med kalv. Tok kvigan på djurtransporten först, och fick inte med kalven. Då jag skulle stänga dörrarna till kvigan så hoppade hon ut och slog mig i backen, då hon ville tillbaks till kalven.
- Flyttade köttdjur, skulle stänga till grind då ett djur sparkade på grinden så den rammade honom över munnen (hängde på gångjärnen). Gick så fort - hann inte få upp handen. Olyckan var framme helt enkelt.
- Hållit på med djur i 35 år. 1-års kvigor. Mannen inne i boxen - djur skulle flyttas mellan boxar. Frun "dirigerade"/styrde med en pinne - kviga "sprang på pinnen hon höll och då trillar hon baklänges - slår höften i cementgolvet. Orsak: diskuterat mycket, tycker inte de kunnat göra annorlunda. Hon stod utanför.
- Sugga petar med trynet upp frontgrind i ätbås som slår på ena knäet på den anställde
- En sugga sprang mot dörr som anställd höll i, han hann inte reagera och fingret gick av vid ena leden. Orsak=ouppmärksamhet.
- Svin - naturlig betäckning. Betongvägg 60 cm upp, sen liggande rör. Anställde stod utanför boxen och sträckte in armen igenom, för att hjälpa galten/styra, vid behov. Galten hoppade plötsligt av gyltan och klämde då anställdes arm - "bröts"/böjdes över betongväggen. Vanligtvis jobbar alla inne i boxen. Hon var dock erfaren, men ½ tids sjukpens. (karpaltunnelsyndrom bla).
- Rent misstag, stack sig själv i benet med injektionsspruta. Lång erfarenhet (10 år) av arbetet. (Får ej veta mer om vad som hände, orsaken till det).
- En 100kg texel-tacka sprang rakt in i brukaren, vänster knä, i full fart under fårskiljning. Hade delat flocken, men hon ville över till de andra. Brukaren hade inte räknat med det och var inte

förberedd/i andra tankar. Enligt brukaren är det sällsynt, men det har hänt henne tre ggr på samma knä under de tre åren som bonde.

- Vi skulle väga, fåret slår upp med huvudet, smälde till rejält mitt på framtanden som nästan brast. Var ofokuserad pga dödsfall i familjen. Får är "sprattiga", man håller i de med händerna/fångar dem/ och har mindre respekt än för större djur.
- Höll på att valla får med hund, var innanför grindar med fåren, och en tacka sprang med huvudet rakt in i handen så ett ben bröts. Svårt att undvika att vara nära djuren, men han tycker det borde skötas utan direktkontakt som om de vore lejon eller något.
- Hade scannat får. Tappade penna i ströbädden. Istället för att vända sig om och böja sig framlänges, så böjde han sig sidledes. "Var rätt dumt egentligen."
- Skulle flytta djurgrindar (kött djur) för stallrengöring. De satt bara fast i en punkt, istället för två, och då vek sig (föll) grindarna - han orkade inte hålla emot och halkade. Slog i axeln (som var dålig sen tidigare cykelfall) 69 år och nedsatt rörlighet/fysik pga ålder.
- Vägkon (plast?) med bildäck som tyngd på, används som markering där betongplatta slutar. Anställde råkade putta omkull konen med lastare. Skulle gå ut och resa den upp igen. När hon tog tag i basänden och skulle dra den upp över kanten, slog den upp och träffade så fort och träffade (spetsen) henna över läppen.

Övrigt inom jordbruket

- Nysnöat, sandar annars kontinuerligt. Halkade på isfläck och slog axeln. 230 dgr borta.
- Efter morgonmjölkning - skulle gå in från ladugården - halkade på vattenbelagd is och bröt höger arm. Med operation som följd.
- Slog huvudet i ett järnrör under en tröska. Blodet forsade och han fick sy 8 stygn.
- Fullt skydd: hjälm, byxor, stövlar (skogs- alltihop) Röjsåg hel. Røjde gräs/ogräs i fårhage med röjsåg med fast (treuddad) gräsklinga. Kom mot sten, varpå flisor från sten och klinga träffade hals och visir. Ny oanvänd skogshjälm. Slog av kanten på visiret. Flisor i haka och på halsartär. Kraftig blödning.
- Överbelastning av rygg då han skyfflade grus vid bygge. Ledde till lumbago/ischias

SKOGSBRUK

- Hade fällt fast ett träd, vilket föll ner på honom när han var på väg att åtgärda. Det fastfälda trädet lossade/ramlade åt ett håll som han inte hade trott. Hade hjälm mm. Föll på hans huvud och ner på axeln.
- Tog ner träd i dike. Sista träd en större al. Den hade lite överhäng på en sida, vilket han inte uppmärksammade. När han var på väg bort från trädet, när det föll, gick det istället åt sidan och rotändan slog honom medvetlös i diket. Vaknade - kunde ta sig hem till hustru. Ambulans. Ryggen skadad.
- Fällde fast en grov björk (40-50 cm) i en mindre björk. Ca 30° lutning. Började då kapa av i 3-4 m längder efter hand. Vid 3:e / 4:e kapning föll inte stocken ner utan kom i kläm/spänn. Han knuffade då på stammen, den for iväg mot honom - träffade benet och slog av det. Han blev fast under stocken med benet av. Kunde själv ringa 112. Kompis 40 m bort hörde inte på hela tiden. Orsak: alltid svårbedömt med fastfällning. Borde använt annan metod med traktor och vinsch.

- Skogsmaskin väntade, ej såg med sig. 100 m hemifrån, skulle flytta enstaka träd. Cyklade omkull i gruset, barbant, med motorsåg på cykeln. Skrubbsår på knäet. "Dumdristigt" Skinnflått knä. Man tar ju inte på sig huggarskyddskläder för 10 sek arbete. Man tror att det går bra ändå.
- Höll på att ta fram ek-virke. Med skogskärrans kran lyfte han bort de stora/ krokiga grenarna runt det fällda och kvistade ekträdet (gren 10-12 cm). En gren i kläm - hoppade ur traktorn och skulle såga av det en bit mer - såg inte att den ej var kapad vid trädstammen. Slog upp rakt över näsan. Hade bara hörselskydd - tagit av huggarhjälm. Tror inte visiret hade hjälpt - bara förvärrat. Orsak: ? Noterade inte att grenen ej var kapad vid stammen. Mycket lövverk och krokigheter.
- Fällde träd i åkerkant. Ett vindfällt lövträd, lutade 45°, skulle tas ner. Pappan höll emot trädet m gripen. När detta träd föll i marken, föll också ett torrträd några meter bort, rakt i sonens huvud. Full skyddsutrustning (hjälmens innanmäte/remmar brast.) Orsak: Inte ens noterat att det var ett torrträd. Vibrationer i mark när det fällde trädet föll.
- Stormfälld skog. Träd som stod i spänn/båge. Sprack/fläcktes i princip direkt han satte i sågen och fick det på benet. Lärt sig att man ska på sidan och såga riktning det spänner åt, men sköt rakt åt sidan. Orsak: "omöjligt att förutse att det fläcktes på det hållet " Idag hade jag låtit det stå"
- Røjde sly, fastnade med ena benet i slyet och vred då till knäet. Orsak: ? Inget att göra åt, måste gå i det röjda slyet.
- Avverkade/røjde en skogsväg. Vred sig bakåt, upptäckte gren som han gått förbi, vart helt galen arbetsställning.
- Klippte undan kvistar/grenar i en rågång. Använde grensax och höll samtidigt en yxa i ena handen. När han klämde ihop skänklarna, var yxans egg riktad så, att den skar in i tummen med full kraft.
- Lång erfarenhet många m3 både före o efter. Vedklyv - hydraulisk. Ca 60 cm långa - ~40cm i diameter. Var kluven mitt i tu redan - skulle klyva på andra ledden när den slog upp på hakan. Blödde lite. Ont i käken. Kallad till tandläkare senare - då upptäcktes skadan. Orsak: ? vriden ved ... kanske inte hade ramlat ned i bottenläge när klyvkniven gick på.
- Tummen kom för nära klingan på en klyvsåg - lång erfarenhet av arbete med klyvsågar. Tummen klövs från nageln och ner i benet.
- Sträckning i benet vid för tungt lyft vi vedklyvning-dålig arbetsställning. Sträckningen höll sig länge - 2-3 månader.

Övrigt inom skogsbruket

- Halkade och föll baklänges ned från vedkärva/vagn. Det hade regnat och var halt. Gummistövlar som vanligt. Otydligt "vad" som var halt, men han var på väg att nå stegen för att klättra ned då det hände.
- Skulle lägga plåt över veden. Den vek sig och gick genom vaden. 14 stygn.
- Timmerstock på höger hand. Stock kom i rullning och rullade över handen, klämskada.
- Muskelfäste i höger arm brast. Lyfte en liten stock med höger hand.

ANNAN NÄRINGSVERKSAMHET

Hästverksamhet (avel, uppfödning, installning, trav, ridning m.m.)

- Fall från häst 90 dgr. Häst under träning, tror det var unghäst, hopphästar, inget som störde/skrämde. Föll av. Ingen väst- men hade inte hjälpt = Knä som bröts/kompression.
- Föll av häst. Skadade fot och knä.
- Tappade fästet från stigbygeln då hon red på en unghäst. Det var fuktigt och lerig under skor(?) och på stigbygeln. Utstyret var inte gjort för ridning i naturen där det blir mer smutsigt. Nu har hon skaffat stigbygel som går att ta av och tvätta.
- Turridning med islandshäst. Ryttaren tappade balansen. Orsak: bristande ridvana
- Turridning Islandshäst. Hästen snubblade och rytaren tappade balansen.
- 7.00. morgon - solen låg. Hon ledde en häst över vägen och var nästan över. Bilist som kom fort, körde utan att egentligen se något, enligt sin utsaga. Körde på brukaren. Brukaren kunde inget gjort - bilisten kom fort... Utan sikt...kunde kört på barn eller vad som helst. Bilisten visste inte vad han hade kört på.
- Knuff av häst med svår smärta i rygg/nacke.
- Frun ledde häst, hästen skrämde och rykte till, då slets muskler i vä axel av. Orsak: (inte grimskäft virat runt handen)? Sådant som kan hända.
- Häst skulle skos. Rutinerad person. Hästen sparkade av oförklarlig anledning, så att kvinnan for rakt in i vägg med huvud/ansikte
- Skulle ta ner höststaket (ekstolpar med brädor emellan) Använde slägga och fick (på något sätt?) en finger emellan. Orsak: var trött, hade hållit på länge
- 90 dagar sjukskriven. Operation. Skulle skära i hov på häst. Hovkniv med dubbelegg. Ändrade grepp för att få kraft, och fick till fingret ner på eggen. Kändes inte förrän han märkt att fingret inte gick att röra på kvällen! Skurit av sena. Orsak: tanklöshet

Övrig verksamhet (uthyrning, förädling, snöröjning, entreprenadarbete, m.m.)

- Snickeri i bostadshus. Stod på stege ett par meter upp och tryckte in isolering. Stegen gled bakåt - slog i ansiktet.
- Höll på med intensivt sågverksarbete. Låg en pall fastfrusen i gräset. Råkade trampa på den och den var ju hal av is. Ramlade omkull och slog i axeln. Orsak: is och pall som inte skulle legat där i gräset.
- Två personer på ATV körde av vägen. Orsaken är fortfarande inte utrett, den ena personen är fortfarande allvarligt skadad, den andre hoppade av och fick lindriga skador.